

19-06-2026

Revised Budget speech

നിയമസഭ 2026 ജൂൺ മാസം 19-ാം തീയതി വെള്ളിയാഴ്ച രാവിലെ 09.00 മണിക്ക് ബഹുമാനപ്പെട്ട സ്പീക്കർ ശ്രീ. തിരുവഞ്ചൂർ രാധാകൃഷ്ണന്റെ അധ്യക്ഷതയിൽ നിയമസഭാ ഹാളിൽ യോഗം ചേർന്നു.

ധനകാര്യം

2026-27 സാമ്പത്തിക വർഷത്തെയുള്ള ബജറ്റിന്റെ അവതരണം

മി. സ്പീക്കർ: ഓർഡർ..... ഓർഡർ..... ബഹുമാനപ്പെട്ട മുഖ്യമന്ത്രി ശ്രീ. വി. ഡി. സതീശൻ, അങ്ങേയ്ക്ക് 2026-27 മുതൽ 2028-29 വരെയുള്ള പുതുക്കിയ മീഡിയം ടേം ഫിസ്കൽ പോളിസി സ്റ്റേറ്റ്‌മെന്റ്, മീഡിയം ടേം ഫിസ്കൽ പ്ലാൻ 2026-27 സാമ്പത്തികവർഷത്തെ പുതുക്കിയ വാർഷിക ധനവിവര പത്രിക എന്നിവ മേശപ്പുറത്തുവയ്ക്കാവുന്നതും 2026-27 സാമ്പത്തിക വർഷത്തെ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് അവതരിപ്പിക്കാവുന്നതുമാണ്.

2026-27 സാമ്പത്തിക വർഷത്തെയുള്ള ബജറ്റിന്റെ അവതരണം

മുഖ്യമന്ത്രി (ശ്രീ. വി. ഡി. സതീശൻ): സർ, 2026-27 മുതൽ 2028-29 വരെയുള്ള പുതുക്കിയ മീഡിയം ടേം ഫിസ്കൽ പോളിസി സ്റ്റേറ്റ്‌മെന്റ്, മീഡിയം ടേം ഫിസ്കൽ പ്ലാൻ, 2026-27 സാമ്പത്തിക വർഷത്തെ പുതുക്കിയ വാർഷിക ധനവിവര പത്രിക എന്നിവ ഞാൻ മേശപ്പുറത്തുവയ്ക്കുന്നു.

2026-27 സാമ്പത്തിക വർഷത്തെയുള്ള ബജറ്റ് ഞാൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

ആമുഖം

1. സർ, കേരള സംസ്ഥാനത്തിന്റെ 2026-27-ലെ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് ഞാൻ നിയമസഭയുടെ മുമ്പാകെ അവതരിപ്പിക്കുകയാണ്. യു.ഡി.എഫ്. സർക്കാരിന്റെ ഈ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് അടുത്ത അഞ്ച് വർഷം കൊണ്ട് സംസ്ഥാനത്ത് നടപ്പിലാക്കുന്ന വികസന-ക്ഷേമ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഒരു ദിശാ സൂചിക ആയിരിക്കും. വ്യക്തവും നിർണ്ണായകവുമായ ജനവിധിയോടെയാണ് ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ളത്. ആഗോളതലത്തിൽ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പൊതുജനാരോഗ്യ - വിദ്യാഭ്യാസ - സാമൂഹ്യ മേഖലകൾ എന്നിവ സമീപകാലത്ത് കടുത്ത വെല്ലുവിളി കളും സമ്മർദ്ദവും നേരിടുകയാണ്. കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക വികസന സൂചികകൾ കുറച്ച് വർഷങ്ങളായി സ്തംഭനാവസ്ഥയിലാണ്. കൂടാതെ, യുവജനങ്ങളുടെ തൊഴിലില്ലായ്മ ഒരു ആശങ്കയായി നിലകൊള്ളുന്നു. ആധുനിക സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ സാധ്യതകൾ പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും, കൂടുതൽ തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും, വയോജനങ്ങളുടെ ക്ഷേമം ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിനും പിന്നോക്കാവസ്ഥയിലുള്ളവരെയും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരെയും മുഖ്യധാരയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവരുന്നതിനും ഉതകുന്ന പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ച് സാമൂഹ്യനീതിയോടുകൂടിയ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും പാരിസ്ഥിതിക ഉത്തരവാദിത്വത്തോടുകൂടിയ ആധുനിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനവും സമന്വയിപ്പിക്കുന്ന ഒരു പുതിയ കാലഘട്ടത്തിലെ 'പുതുയുഗ കേരളം'

19-06-2026

Revised Budget speech

സൃഷ്ടിക്കുവാൻ സർക്കാർ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണ്.

2. തീർപ്പാകാതെയുള്ള പ്രതിബദ്ധതകളും സാമ്പത്തിക ബാധ്യതകളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള സംസ്ഥാനത്തിന്റെ നിലവിലെ യഥാർഥ ധനസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് ജനങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നതിനും സുതാര്യവും ഉത്തരവാദിത്വപൂർണ്ണവുമായ സാമ്പത്തിക വീണ്ടെടുക്കൽ തന്ത്രത്തിന് അടിത്തറയിടുന്നതിനാണ് ധവളപത്രം ജനങ്ങൾക്ക് മുമ്പാകെ ഈ സർക്കാർ സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്.

3. നിലവിൽ, 5.07 ലക്ഷം കോടി രൂപയുടെ (RBI യുടെ കണക്കനുസരിച്ച്) ആകെ കടബാധ്യത, മൊത്തം റവന്യൂ വരുമാനത്തിന്റെ 77% വരുന്ന ശമ്പളം, പെൻഷൻ, പലിശ എന്നിവയടങ്ങുന്ന നിർബന്ധിത ചെലവുകൾ (Committed Expenditure), റവന്യൂ വരുമാനത്തിന്റെ 20.9% വരുന്ന പലിശ അടവുകൾ എന്നീ വലിയ സാമ്പത്തിക വെല്ലുവിളികളാണ് കേരളം നേരിടുന്നത്. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മൂലധനചെലവ് മൊത്തം ആഭ്യന്തര ഉൽപാദനത്തിന്റെ 1.3% ആണ്. ഇത് ഇന്ത്യയിലെ തന്നെ ഏറ്റവും താഴ്ന്ന നിരക്കുകളിലൊന്നാണ്. 2015-16-ൽ, കേരളത്തിന്റെ തനത് നികുതി വരുമാനം ജി.എസ്.ഡി.പി-യുടെ 6.94 ശതമാനമായിരുന്നു. ഇത് പ്രധാന സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ ശരാശരിയായ 6.35 ശതമാനത്തേക്കാൾ 0.59 ശതമാനം മുകളിലായിരുന്നു. 2025-26-ൽ, ജി.എസ്.ഡി.പി-യുടെ 6.41 ശതമാനത്തിൽ നിൽക്കുന്ന കേരളത്തിന്റെ തനതു വരുമാനം ഇപ്പോൾ സമാന സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ ശരാശരിയായ 6.84 ശതമാനത്തിനും പ്രധാന സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ ശരാശരിയായ 7 ശതമാനത്തിനും ദേശീയ ശരാശരിയായ

19-06-2026

Revised Budget speech

7.14 ശതമാനത്തിനും താഴെയാകുകയും ചെയ്തു.

- 4. 2026 ജനുവരിയിൽ അവതരിപ്പിച്ച ബജറ്റിൽ തെറ്റായ അനുമാനത്തിൽ റവന്യൂ ഡെഫിസിറ്റ് ഗ്രാന്റ് (14,137.69 കോടി രൂപ), മറ്റ് ഗ്രാന്റുകൾ, കേന്ദ്രനികുതി വിഹിതം എന്നീ ഇനങ്ങളിലായി ആകെ 20,500 കോടി രൂപ അധികമായാണ് കഴിഞ്ഞ സർക്കാർ കണക്കാക്കിയിരുന്നത്. ഇക്കാരണത്താൽ ഈ സർക്കാർ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് അവതരിപ്പിക്കുമ്പോൾ റവന്യൂ ഡെഫിസിറ്റ് ഗ്രാന്റ്, മറ്റ് ഗ്രാന്റുകൾ, കേന്ദ്രനികുതി വിഹിതം എന്നീ ഇനങ്ങളിലായി ആകെ 20500 കോടി രൂപയുടെ കുറവുണ്ടാകുന്നു. പ്രതീക്ഷിത വരുമാനത്തിലുണ്ടായിട്ടുള്ള ഈ ഗണ്യമായ കുറവ് കണക്കിലെടുക്കാതെയാണ് പദ്ധതി അടങ്കൽ 35,750 കോടി രൂപയായി മുൻ സർക്കാർ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. ഈ കുറവ് കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ യഥാർഥ പദ്ധതി അടങ്കലിൽ ആനുപാതികമായ കുറവുണ്ടാകും.
- 5. കൊടുത്തുതീർക്കേണ്ട ബാധ്യതകളിൽ ക്ഷാമബത്ത കുടിശ്ശികയിനത്തിൽ 21,670 കോടി രൂപയും ക്ഷാമാശ്വാസ കുടിശ്ശികയിനത്തിൽ 14,387 കോടി രൂപയും ബിൽ ഡിസ്കൗണ്ടിങ് വഴി ബാങ്കുകൾക്കും കരാറുകാർക്കുമായി നൽകാനുള്ള 3,431 കോടി രൂപയും മാറ്റിവെക്കപ്പെട്ട 9,245 കോടി രൂപയുടെ മറ്റ് ബാധ്യതകളും കിഫ്ബിയുടെ 21,000 കോടി രൂപയുടെ വായ്പാ തിരിച്ചടവിന്റെ ബാധ്യതയും ധവളപത്രപ്രകാരം വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ, പെൻഷൻ കമ്പനിയുടെ (Kerala Social Security Pension Ltd.) 17,279 കോടി രൂപയുടെ ബാധ്യതയും ചേർത്ത് 2026 മാർച്ച് 31 വരെ

19-06-2026

Revised Budget speech

ആകെ 87,012 കോടി രൂപയാണ് ഈ സർക്കാരിന് നൽകേണ്ടിവരുന്നത്. ഇതിനുപുറമെ ഏകദേശം 35,000 കോടി രൂപ ചെലവ് വരുന്ന കിഫ്ബിയുടെ പദ്ധതികൾക്ക് ഫണ്ട് കണ്ടെത്തേണ്ടതിന്റെ ബാധ്യതയും ഈ സർക്കാരിന്റെ ചുമലിലാണ്. സർക്കാർ എടുത്ത വായ്പയുടെ പലിശ നിരക്കിനെക്കാൾ ഉയർന്ന നിരക്കിലാണ് കിഫ്ബി ബജറ്റിതര (Off-Budget Borrowing) വായ്പ എടുക്കുന്നത്. ഇത് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വായ്പയും കടബാധ്യതയും അനുവദനീയമായ പരിധിക്കപ്പുറത്തേക്ക് വർധിക്കുന്നതിനും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക അസമ്മുഖിതാവസ്ഥയ്ക്കും കാരണമാകുന്നുണ്ട്. ഇക്കാര്യങ്ങൾ കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ട് ഒരു വിദഗ്ധ സമിതിയെ നിയോഗിച്ച് കിഫ്ബിയുടെ നിലവിലെ പ്രവർത്തനരീതി സമഗ്രമായി പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന് നടപടി കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്. 01.07.2024 മുതൽ നടപ്പിലാക്കേണ്ട ജീവനക്കാരുടെ ശമ്പള-പെൻഷൻ പരിഷ്കരണം നടപ്പിലാക്കുകയും ലീവ് സറണ്ടർ ആനുകൂല്യം പുനഃസ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്താൽ ഇതിലും കൂടുതൽ ബാധ്യത ഈ സർക്കാരിന് ഏറ്റെടുക്കേണ്ടി വരും.

6. പദ്ധതി അടങ്കൽ വർധിപ്പിക്കാതെ പദ്ധതി ചെലവ് പെരുപ്പിച്ച് കാണിക്കുവാൻ, കഴിഞ്ഞ സർക്കാർ യഥാർത്ഥ പദ്ധതി കണക്കുകളിൽ കിഫ്ബിയുടെയും ചില പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും കണക്കുകൾ ബജറ്റ് എസ്റ്റിമേറ്റിൽ ചേർക്കാതെ പദ്ധതി ചെലവിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. ഈ തെറ്റായ പ്രവണത പദ്ധതി ചെലവിന്റെ യഥാർത്ഥ വസ്തുത പ്രതിഫലിപ്പിക്കാത്ത സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കുകയും സ്വതവേ

19-06-2026

Revised Budget speech

ദുർബലമായ സാമ്പത്തികസ്ഥിതിയെ കൂടുതൽ പ്രതിസന്ധിയിലാക്കുകയും ചെയ്തു. പശ്ചിമേഷ്യൻ സംഘർഷം ഉളവാക്കിയിട്ടുള്ള അനിശ്ചിതത്വവും തന്മൂലം പ്രവാസി പണത്തിൽ (Remittance) ഉണ്ടാകാൻ സാധ്യതയുള്ള കുറവും എണ്ണ വിലയിലെ മാറ്റങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ച പണപ്പെരുപ്പവും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധിക്ക് ആക്കം കൂട്ടിയിട്ടുണ്ട്. കേരളം കടുത്ത സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധിയിലാണെന്ന ധവളപത്രത്തിലെ കണ്ടെത്തലുകളുടെയും മേൽ പ്രതിസന്ധികളുടെയും പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് ഈ സർക്കാരിന്റെ പ്രഥമ ബജറ്റ് ഞാൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്.

7. സർ, ഇത്തരം കടുത്ത പ്രതിസന്ധികൾക്കിടയിലും ഈ സർക്കാർ പ്രഖ്യാപിച്ച ആറ് ഇന്ദിരാ ഗാന്ധികളിൽ കെ.എസ്.ആർ.ടി.സി. ബസ്സുകളിൽ സ്ത്രീകൾക്കും ട്രാൻസ്ജെൻഡേഴ്സിനും സൗജന്യയാത്ര, വയോജനക്ഷേമ വകുപ്പ് രൂപീകരണം എന്നിവ ഈ സർക്കാർ ഇതിനോടകം നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ, ആശാവർക്കർമാർ, അങ്കണവാടി വർക്കർമാർ/ഹെൽപ്പർമാർ, പ്രീ-പ്രൈമറി ടീച്ചർമാർ/ഹെൽപ്പർമാർ എന്നീ വിഭാഗങ്ങളുടെ ഓണറേറിയവും, പാചകത്തൊഴിലാളികളുടെ വേതനവും വർദ്ധിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

8. ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലകളിൽ നിക്ഷേപങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് കേരളത്തെ ഒരു ‘ ഡെസ്റ്റിനേഷൻ പോയിന്റ്’ ആയി ഉയർത്തുകയാണ് സർക്കാരിന്റെ പ്രാഥമിക ലക്ഷ്യം.

19-06-2026

Revised Budget speech

9. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ജനസംഖ്യയിൽ ഘടനാപരമായ മാറ്റം സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഡിമോഗ്രാഫിക് ഡിവിഡന്റ് (Demographic Dividend) ആയി മാറിയിരിക്കുന്ന യുവാക്കളുടെ എണ്ണം സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ജനസംഖ്യയിൽ കുറഞ്ഞുവരികയാണ്. ഇതുകൂടാതെ യുവാക്കൾ തൊഴിൽ തേടി വിദേശ രാജ്യങ്ങളിലേയ്ക്ക് കുടിയേറുന്നുമുണ്ട്. ജനസംഖ്യയിലുണ്ടാകുന്ന ഘടനാപരമായ മാറ്റം സംബന്ധിച്ച് ഒരു സമഗ്രമായ പഠനം അനിവാര്യമാണ്. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് മുതൽക്കൂട്ടാകേണ്ട, വിദേശത്തേയ്ക്ക് തൊഴിൽ തേടി പോകുന്ന യുവാക്കൾക്ക് മികച്ച വിദ്യാഭ്യാസവും തൊഴിലവസരവും നൽകിക്കൊണ്ട് അവരെ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വികസനത്തിൽ പങ്കാളികളാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതോടൊപ്പം ജനസംഖ്യാനപാതികമായി വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന വയോജനങ്ങൾക്ക് സംസ്ഥാനത്ത് ആവശ്യമായ മികച്ച സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിനോടൊപ്പം അവരുടെ കഴിവും പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഒരു സിൽവർ എക്കോണമിയും സൃഷ്ടിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്.

10. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സാമ്പത്തികമായ പരാധീനതകളും ഘടനാപരമായ മാറ്റങ്ങളും പരമ്പരാഗത മാർഗ്ഗങ്ങളിൽക്കൂടി മാത്രം പരിഹരിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല. ആധുനികവും നൂതനവുമായ മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ ഉത്തേജിപ്പിച്ച് വിവിധ മേഖലകളിൽ വൻകിട നിക്ഷേപം ആകർഷിച്ച് ഖജനാവിൽ പണം സമാഹരിച്ചുകൊണ്ട് ആ സമ്പത്തിന്റെ നീതിപൂർവ്വമായ വിതരണം (Equitable Distribution of Wealth) ഉറപ്പാക്കാൻ ഈ സർക്കാർ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണ്. ഈ ലക്ഷ്യം

19-06-2026

Revised Budget speech

സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നതിനായി സർക്കാർ നടപ്പിലാക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന സ്വപ്ന പദ്ധതികളെക്കുറിച്ചാണ് ഞാൻ ഇനി വ്യക്തമാക്കുവാൻ പോകുന്നത്.

ഭാഗം - II

മിഷൻ സമുദ്ര

11. സർ, കേരളത്തിന്റെ 600 കിലോമീറ്റർ തീരദേശം, രണ്ട് അന്താരാഷ്ട്ര തുറമുഖങ്ങൾ, ഒരു കണ്ടയിനർ ട്രാൻസ്ഷിപ്പ്മെന്റ് ടെർമിനൽ, 17 നോൺ മേജർ തുറമുഖങ്ങൾ, മറ്റനേകം ജലസ്രോതസ്സുകൾ, തുടങ്ങിയ സാധ്യതകൾ സംയോജിപ്പിച്ച് അഞ്ചുവർഷത്തിനുള്ളിൽ കേരളത്തെ ലോക മാരിടൈം ട്രൂപ്പടത്തിൽ വൻ ശക്തിയായി ഉയർത്തുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയായ "മിഷൻ സമുദ്ര" നടപ്പിലാക്കും. കേരളത്തെ ഒരു പോർട്ട് സിറ്റിയായി വിഭാവനം ചെയ്ത് റോഡ്, സമുദ്രം, റെയിൽ, ഉൾനാടൻ ജലപാതകൾ, നിർമ്മാണ മേഖലകൾ, ഗ്രീൻഫീൽഡ് സിറ്റി, എന്നിവയെല്ലാം ബന്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള മാരിടൈം സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയിലേക്ക് കേരളത്തെ മാറ്റും.

12. വിഴിഞ്ഞം ട്രാൻസ്ഷിപ്പ്മെന്റ് ടെർമിനലിനെ രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഗതാഗത ബന്ധം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി ബാലരാമപുരം - വിഴിഞ്ഞം ട്രൂഗർഭ റെയിൽ, വിഴിഞ്ഞം - നാവായിക്കുളം ഔട്ടർറിങ് റോഡ് എന്നീ പദ്ധതികൾക്കായുള്ള സ്ഥലമേറ്റെടുക്കലും നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളും വേഗത്തിൽ

19-06-2026

Revised Budget speech

നടപ്പിലാക്കും.

13. വിഴിഞ്ഞം, കൊച്ചി തുറമുഖങ്ങൾക്ക് ചുറ്റും നിർമ്മാണ മേഖലകൾ, സ്റ്റാഫിങ്ങ് സെന്ററുകൾ, ഡ്രൈ പോർട്ട് എന്നിവ ആരംഭിക്കും. ആഗോള ഷിപ്പിംഗ് വ്യവസായം ഹരിത ഇന്ധനങ്ങളിലേക്ക് മാറിയ അവസരം പ്രയോജനപ്പെടുത്തി, ഗ്രീൻ ബങ്കറിങ്ങ് സേവനം നൽകുന്ന ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യ തുറമുഖമായി വിഴിഞ്ഞത്തെ ഉയർത്തും. മദർഷിപ്പ് നിർമ്മാണം, അവയുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണി എന്നിവ ലക്ഷ്യമാക്കി കപ്പൽ നിർമ്മാണ കേന്ദ്രം സ്ഥാപിക്കും. ഇതിനായി ആവശ്യമായ സ്ഥലം ഏറ്റെടുത്ത് അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം ഉറപ്പാക്കും. ഇത്തരത്തിലുണ്ടാകുന്ന തൊഴിലവസരങ്ങളിൽ തീരപ്രദേശത്ത് ജീവിക്കുന്ന സാധാരണക്കാർക്ക് സംവരണം നൽകും.

14. സംസ്ഥാനത്തെ നിർണ്ണായകമായ നാല് പ്രധാന നോൺ മേജർ തുറമുഖങ്ങളായ വിഴിഞ്ഞം - കോവളം, കൊല്ലം, ബേപ്പൂർ, അഴീക്കൽ എന്നിവയുടെ വികസനത്തിനായും കടൽ വഴിയുള്ള ചരക്ക് ഗതാഗതത്തിനും മറ്റ് തുറമുഖ അധിഷ്ഠിത വ്യവസായങ്ങൾക്കും ലോജിസ്റ്റിക്സ്, കപ്പൽ അനുബന്ധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും മറ്റ് 13 നോൺ മേജർ തുറമുഖങ്ങളിലെ തുറമുഖ ഭൂമികൾ, കെട്ടിടങ്ങൾ, മറ്റ് ആസ്തികൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തി സ്വകാര്യ പങ്കാളിത്തത്തോടെ മാരിടൈം ടൂറിസം, ലോജിസ്റ്റിക്സ്, മാരിടൈം വ്യവസായം, മാരിടൈം നിയമ വിദ്യാഭ്യാസം, മാരിടൈം മ്യൂസിയം എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന കേരള മാരിടൈം പോളിസി രൂപീകരിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

15. വൻകിട-ചെറുകിട തുറമുഖങ്ങളെ ബന്ധിപ്പിച്ച് ഘട്ടഘട്ടമായി ജലഗതാഗത സംവിധാനം വികസിപ്പിക്കും. ആദ്യഘട്ടത്തിൽ കാര്യക്ഷമമായ ചരക്ക് ഗതാഗതം, തുടർന്ന് യാത്രാ സേവനങ്ങൾ, അവസാന ഘട്ടത്തിൽ ജലാശയങ്ങളെ ബന്ധിപ്പിച്ച് ഏകീകൃത നെറ്റ്‌വർക്ക് എന്നിവ സ്ഥാപിക്കും.

പോർട്ട് സിറ്റി ഉൾപ്പെടുന്ന മിഷൻ സമുദ്ര പദ്ധതിക്കായി 400 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

മാരിടൈം മ്യൂസിയം

16. പുരാതന തുറമുഖമായ മുസിരിസ് മുതൽ പേരുകേട്ട ബേപ്പൂർ ഉരു നിർമ്മാതാക്കൾ വരെയും കൊല്ലം (കുയിലോൺ) ട്രേഡ് റൂട്ട് മുതൽ ആധുനിക കാലത്തെ വിഴിഞ്ഞം ആഴക്കടൽ തുറമുഖം വരെയും കേരളത്തിന് മാരിടൈം ചരിത്രത്തിൽ കേന്ദ്രസ്ഥാനമുണ്ട്. ഈ പൈതൃകം സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതിനും ജനങ്ങൾക്ക് ഇതേക്കുറിച്ച് അറിവ് നൽകുന്നതിനുമായി കേരളത്തിന്റെ സമുദ്രയാത്രാ ചരിത്രം, കപ്പൽ നിർമ്മാണ പാരമ്പര്യം, വാണിജ്യപൈതൃകം, കടൽമേഖലാ ജീവിതസംസ്കാരം എന്നിവയെ ഒരുമിപ്പിക്കുന്ന ഒരു **അന്തർദേശീയ മാരിടൈം മ്യൂസിയം** സ്ഥാപിക്കും. സംവേദനാത്മക പ്രദർശനങ്ങൾ, പൗരാണിക രേഖകളുടെ ശേഖരങ്ങൾ, ഗവേഷണ സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന കേരള മാരിടൈം ടൂറിസത്തിന്റെ അടിത്തറയായിരിക്കും ഇത്. കേരളത്തെ മുൻനിര എക്കോണമിയും മാരിടൈം

19-06-2026

Revised Budget speech

ലോജിസ്റ്റിക്സ് ഹബ്ബുമാക്കി മാറ്റുന്നതിനുള്ള സർക്കാരിന്റെ ലക്ഷ്യത്തിന് നിദർശനമായിരിക്കും ഈ മ്യൂസിയം. ഇതിനായി 50 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

സതേൺ കേരളാ ഇക്കണോമിക് കോറിഡോർ & റെയർ എർത്ത് ആന്റ് ക്രിട്ടിക്കൽ മിനറൽസ് കോറിഡോർ

17. ലോകോത്തരമായ വിഴിഞ്ഞത്തെ ആഴക്കടൽ തുറമുഖം, തീരദേശത്തെ നിർണായക ധാതുസമ്പത്ത്, അപൂർവ്വ ധാതുക്കളുടെ നിക്ഷേപങ്ങൾ, ബഹിരാകാശ - സാങ്കേതിക സ്ഥാപനങ്ങൾ, സമാനതകളില്ലാത്ത സാധ്യതകളുള്ള ഒരു ബ്ലൂ ഇക്കോണമി എന്നിങ്ങനെ സവിശേഷ ഘടകങ്ങൾ ഒത്തുചേരുന്ന തെക്കൻ ജില്ലകളാണ് തിരുവനന്തപുരവും കൊല്ലവും ആലപ്പുഴയും. ഈ മൂന്ന് ജില്ലകളെയും തന്ത്രപരമായ ദേശീയ പ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു ഏകീകൃത സാമ്പത്തിക മേഖലയായി സംയോജിപ്പിക്കുന്ന ‘ **സതേൺ കേരളാ ഇക്കണോമിക് കോറിഡോർ**’ സൃഷ്ടിക്കും. തിരുവനന്തപുരത്തെ (മേഖല 1) കേരളത്തിന്റെ നോളജ് ആൻഡ് സ്പേസ് ടെക്നോളജി ഹബ്ബായും കൊല്ലത്തെ (മേഖല 2) ധാതു സംസ്കരണത്തിന്റെയും അപൂർവ്വ ധാതുക്കളുടെ കേന്ദ്രമായും; ആലപ്പുഴയെ (മേഖല 3) ഇന്ത്യയുടെ ബ്ലൂ ഇക്കോണമി തലസ്ഥാനമായും മാറ്റും. ഒറ്റപ്പെട്ട പദ്ധതികളിലൂടെയല്ല, സംയോജിത പ്രാദേശിക ക്ലസ്റ്ററുകളിലൂടെയാണ് ആധുനിക സാമ്പത്തിക വളർച്ച കൂടുതലായി സംഭവിക്കുന്നത്. ലോജിസ്റ്റിക്സ്, സാങ്കേതിക വിദ്യ, ഉൽപാദനം, ഗവേഷണം, പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ എന്നിവയെ ഒരൊറ്റ വികസന ചട്ടക്കൂടിലേക്ക് ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെ ഈ ദക്ഷിണ കേരള സാമ്പത്തിക ഇടനാഴി

19-06-2026

Revised Budget speech

ശക്തമായ ഒരു സമ്മിശ്ര സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കുകയും സ്വകാര്യനികേഷനും ആകർഷിക്കുകയും ഭാവിയിൽ കേരളത്തെ രാജ്യത്തിന്റെ തന്നെ തന്ത്രപ്രധാനവും സമൃദ്ധസമ്പന്നവുമായ വികസന മേഖലകളിൽ മുൻനിര സ്ഥാനത്ത് എത്തിക്കുന്നതിനും ഇത് സഹായകമാകും. ഈ ആശയങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഭരണപരവും നയപരവുമായ ഇടപെടലുകൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് പഠിക്കുന്നതിന് ഒരു വിദഗ്ദ്ധ ഏജൻസി വഴി വിശദമായ പദ്ധതി റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കും. റെയർ എർത്ത് ആൻഡ് ക്രിട്ടിക്കൽ മിനറൽസ് കോരിഡോറിനായി 100 കോടി രൂപയും സതേൺ കേരളാ ഇക്കണോമിക് കോരിഡോറിനായി 50 കോടി രൂപയും വകയിരുത്തുന്നു.

ഏവിയേഷൻ ഹബ്ബ്

18. വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന വ്യോമയാന ആവശ്യകത, കയറ്റുമതി-ലോജിസ്റ്റിക്സ്, വിനോദ സഞ്ചാര മേഖലകളിലെ സാധ്യതകൾ എന്നിവ കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ട് സംസ്ഥാനത്തെ നാല് അന്താരാഷ്ട്ര വിമാനത്താവളങ്ങളെയും കേന്ദ്രീകരിച്ച് കേരളത്തെ ഏഷ്യയിലെ പ്രധാന ഏവിയേഷൻ-ലോജിസ്റ്റിക്സ് ഹബ്ബായി വികസിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള വിവിധ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസന പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതാണ്. ഇതിന്റെ പ്രാരംഭ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 200 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19. വിമാന അറ്റകുറ്റപ്പണി-പരിപാലന മേഖലയെ ശക്തിപ്പെടുത്തും. സിമുലേറ്റർ അധിഷ്ഠിത

19-06-2026

Revised Budget speech

പൈലറ്റ് പരിശീലന കേന്ദ്രങ്ങൾ, DGCA മാനദണ്ഡങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വിമാന പരിപാലന എഞ്ചിനീയറിങ് പരിശീലന-നൈപുണ്യ വികസന സംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവയും വിമാനത്താവള കേന്ദ്രീകൃത സാമ്പത്തിക മേഖലകളുടെ രൂപീകരണത്തിനും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയ്ക്കും പ്രാധാന്യം നൽകി വിവരസാങ്കേതികവിദ്യ-വിവരസാങ്കേതിക സേവന മേഖലകൾ (IT/ITES), ഗ്ലോബൽ കേപബിലിറ്റി സെന്ററുകൾ (GCC), ഹോസ്റ്റിറ്റാലിറ്റി, വ്യോമയാന അനുബന്ധ വ്യാപാര-സേവന മേഖലകൾ എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന എയ്റോപാർക്ക്, എയ്റോസിറ്റി പദ്ധതികളും നടപ്പിലാക്കും. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒരു വ്യോമയാന നയം പ്രഖ്യാപിക്കും.

20. കാർഷിക, മത്സ്യ, ഫാർമ മേഖലകളിലെ കയറ്റുമതി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി സംയോജിത പാക്ക്ൗസ് (Pack House) സൗകര്യവും ഫാർമ-കാർഗോ സൗകര്യങ്ങളും വികസിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്. ലോജിസ്റ്റിക്സ് പാർക്കുകൾ, ഫ്രീ ട്രേഡ് വെയർൗസ് സോണുകൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന അനുബന്ധ വികസന പദ്ധതികളും ആവിഷ്കരിക്കും. കൊച്ചിൻ എയർപോർട്ടിനോട് അനുബന്ധമായി അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിലുള്ള ഗ്ലോബൽ കൺവെൻഷൻ സെന്റർ ആരംഭിക്കും.

ഇൻവെസ്റ്റ് കേരളം

21. മികച്ച മനുഷ്യവിഭവ ശേഷി, ഉയർന്ന സാക്ഷരത, മികച്ച ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ സൗകര്യങ്ങൾ, ശക്തമായ ഉപഭോക്തൃ വിപണി, സാമൂഹികസ്ഥിരത എന്നിവ

19-06-2026

Revised Budget speech

കേരളത്തിന്റെ വലിയ ശക്തികളാണ്. എന്നാൽ ഭൂമി ലഭ്യതയിലെ പരിമിതികൾ, ഉയർന്ന ഭൂവിലയും വേതനനിരക്കും നടപടിക്രമങ്ങളിലെ കാലതാമസം, എന്നീ ഘടകങ്ങൾ കേരളത്തെ നിക്ഷേപസൗഹൃദമല്ലാതാക്കുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. ഈ തടസ്സങ്ങൾ മാറിയാൽ മാത്രമേ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയ്ക്കും സമഗ്ര പ്രാദേശിക വികസനത്തിനും ഉതകുന്ന തരത്തിലുള്ള നിക്ഷേപകരെ ആകർഷിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. അതിനായി ഡാറ്റാ അധിഷ്ഠിത **ഇൻവെസ്റ്റ് കേരളം** എന്ന പേരിൽ ഒരു പ്രത്യേക സെൽ രൂപീകരിക്കും. ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലിൽ നേരിടുന്ന തടസ്സങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് സമയബന്ധിതമായി സത്വര നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. നിക്ഷേപകർക്ക് ആവശ്യമായ ഭൂമി, നിയമപരമായ വിവിധ അനുമതികൾ (റെഗുലേറ്ററി & സ്റ്റാറ്റൂട്ടറി) നിക്ഷേപാനന്തര പിന്തുണ എന്നിവ ഓരോ ഘട്ടത്തിലും ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന ഒരു ഏകജാലക സംവിധാനമായിരിക്കും **ഇൻവെസ്റ്റ് കേരളം സെൽ**. ഇതിനുള്ള മാർഗ്ഗരേഖയായി **Project Implementation Protocol** നടപ്പിലാക്കും. പദ്ധതി നിർവ്വഹണം ത്വരിതപ്പെടുത്തുന്നതിലൂടെയും നിക്ഷേപകരുടെ ആത്മവിശ്വാസം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും കേരളത്തിലുടനീളം തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും വ്യാവസായിക വൈവിധ്യവൽക്കരണത്തിനും സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ കൈമാറ്റത്തിനും സുസ്ഥിര സാമ്പത്തികവളർച്ചയ്ക്കും ഇത് മികച്ച സംഭാവന നൽകും. നിക്ഷേപത്തിന് തയ്യാറായ പദ്ധതികളുടെ ഒരു നിര (pipeline) നിലനിർത്തുന്നതിലൂടെ കേരളത്തിന്റെ ദീർഘകാല വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നതും വിവിധ മേഖലകളിൽ മുൻഗണനാടിസ്ഥാനത്തിൽ നിക്ഷേപം ആകർഷിക്കുന്നതുമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഈ

19-06-2026

Revised Budget speech

സംവിധാനം വഴി ഏറ്റെടുക്കാൻ കഴിയും. പദ്ധതികളുടെ പുരോഗതിയും പൂർത്തീകരണവും കൃത്യമായി നിരീക്ഷിച്ച് വിജയകരമാകുമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും മുഖ്യമന്ത്രി അധ്യക്ഷനായും വ്യവസായ മന്ത്രി ഉപാധ്യക്ഷനായും ബന്ധപ്പെട്ട മേഖലകളിലെ വിദഗ്ധരെ ഉൾപ്പെടുത്തി **ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് അഡ്വൈസറി കൗൺസിൽ** രൂപീകരിക്കും. സർക്കാരിന്റെ നിക്ഷേപ പ്രോത്സാഹന സംവിധാനങ്ങളിൽ മികച്ച പ്രൊഫഷണലിസം കൊണ്ടുവരുന്നതിനും പുതുയുഗ കേരളത്തിന് വഴിയൊരുക്കുന്നതിനും ഇതൊരു നിർണ്ണായക ചുവടുവയ്പായിരിക്കും.

കേരള എം.എസ്.എം.ഇ. ഗ്രോത്ത് സ്കീം

22. സർ, സംസ്ഥാനത്തെ വ്യാവസായിക വളർച്ചയിൽ എം.എസ്.എം.ഇ.-കളുടെ പങ്ക് നിസ്തലമാണ്. ആധുനിക സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥയിൽ സൂക്ഷ്മ, ചെറുകിട, ഇടത്തരം സംരംഭങ്ങൾ വെറും തൊഴിൽ സൃഷ്ടിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ മാത്രമല്ല, നവീകരണത്തിന്റെയും പ്രാദേശിക വികസനത്തിന്റെയും പ്രധാന ചാലക ശക്തികളാണ്. ഡിജിറ്റൽ സാങ്കേതികവിദ്യ, ഇ-കൊമേഴ്സ്, നിർമ്മിത ബുദ്ധി (AI), ഓട്ടോമേഷൻ എന്നിവയുടെ സഹായത്തോടെ ഇന്ന് എം.എസ്.എം.ഇ.-കൾക്ക് ആഗോള വിപണികളിലേയ്ക്ക് എത്തിച്ചേരാനും വലിയ കമ്പനികളുമായി മത്സരിക്കാനും കഴിയുന്നു. ഈ ലക്ഷ്യം മുൻനിർത്തി പതിനായിരം എം.എസ്.എം.ഇ. സംരംഭങ്ങൾ സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ ആരംഭിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ സഹായം നൽകുന്ന സമഗ്ര പദ്ധതിയായ **കേരള എം.എസ്.എം.ഇ. ഗ്രോത്ത് സ്കീമിന്** രൂപം നൽകും. ഇവർക്ക്

19-06-2026

Revised Budget speech

നൂതന സാങ്കേതികവിദ്യയിൽ അധിഷ്ഠിതമായ സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുവാനുള്ള സഹായവും പ്രോത്സാഹനവും ടാക്സ് ഇൻസെന്റീവും സർക്കാർ നൽകും.

23. സാമ്പത്തിക ബുദ്ധിമുട്ട് നേരിടുന്ന സംരംഭകർക്ക് റിവോൾവിംഗ് ഫണ്ട്, ടെക്നോളജി ഫണ്ട്, ചാലഞ്ച് ഫണ്ട് എന്നിവ ലഭ്യമാക്കും. സാങ്കേതിക/മാനേജ്മെന്റ് മേഖലകളിൽ മാർഗനിർദ്ദേശം നൽകുന്നതിനായി ടെക്നോ- മെന്റർ/മാനേജ്-മെന്റർമാരുടെ സഹായം ഉറപ്പാക്കും. ഈ പദ്ധതിക്കായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വൺ കേരള കരുതൽ മിഷൻ

24. മാതൃക രോഗങ്ങൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട ചികിത്സ ലഭ്യമാക്കാൻ സാധിക്കാത്തതും, കുട്ടികൾക്ക് ആവശ്യമായ വിദ്യാഭ്യാസം ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് കഴിയാത്തതരത്തിൽ സാമ്പത്തിക പരാധീനത അനുഭവിക്കുന്നതുമായ ഒരു വിഭാഗം ഇന്നും കേരളത്തിലുണ്ട്. ഇത്തരത്തിൽ ബുദ്ധിമുട്ടനുഭവിക്കുന്ന അർഹരായ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് സഹായം നേരിട്ട് എത്തിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു സാങ്കേതികവിദ്യാധിഷ്ഠിത പ്ലാറ്റ്ഫോമായി ‘ വൺ കേരള കരുതൽ മിഷൻ’ സ്ഥാപിക്കും. സർക്കാരിതര സംഘടനകൾ, സി.എസ്.ആർ. ഫണ്ടുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങളിൽനിന്നും വ്യക്തികളിൽനിന്നുമുള്ള സഹായം എന്നിങ്ങനെ സംഭാവനയായി ലഭിക്കുന്ന ഓരോ രൂപയും അർഹരായവരിൽത്തന്നെ എത്തിച്ചേരണം എന്ന സുതാര്യവും വിട്ടുവീഴ്ചയില്ലാത്തതുമായ തത്വമായിരിക്കും ഈ മിഷന്റെ അടിസ്ഥാനം. ഇതിന്റെ ഭരണപരവും പ്രവർത്തനപരവുമായ ചെലവുകൾ സർക്കാർ

19-06-2026

Revised Budget speech

നേരിട്ട് വഹിക്കുകയും സംഭാവനകൾ പൂർണ്ണമായും കാരുണ്യപ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മാത്രമായിരിക്കും ഉപയോഗിക്കപ്പെടുക എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുകയും ചെയ്യും. സമൂഹത്തിലെ ദുർബല വിഭാഗങ്ങൾക്ക് സമയബന്ധിതമായ സഹായം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനൊപ്പം സംഭാവന നൽകുന്നവരിൽ വിശ്വാസം വളർത്തിയെടുക്കുന്നതിനായി ഡിജിറ്റൽ വെരിഫിക്കേഷൻ സംവിധാനങ്ങൾ, സുതാര്യമായ ഗുണഭോക്തൃ തിരിച്ചറിയൽ പ്രോട്ടോക്കോളുകൾ, തത്സമയ പൊതു വെളിപ്പെടുത്തൽ (Real-Time Public Disclosure) സംവിധാനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ ഇതിനായി പ്രയോജനപ്പെടുത്തും. ഈ പദ്ധതിക്കായി ഒരു കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഗ്ലോബൽ ജോബ് വാച്ച് ടവർ

- 25.** അതിവേഗം മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആഗോള സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് അനുസൃതമായി കേരളത്തിലെ യുവജനങ്ങളെ സജ്ജരാക്കുകയും, നമ്മുടെ വിദ്യാഭ്യാസ-നൈപുണ്യ വികസന സംവിധാനങ്ങൾ ഭാവിയിലെ തൊഴിലവസരങ്ങളുമായി കൂടുതൽ യോജിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനായി, സർക്കാർ “ ഗ്ലോബൽ ജോബ് വാച്ച് ടവർ” എന്ന സംസ്ഥാനതല ഫ്യൂച്ചർ സ്കിൽസ് ആൻഡ് എംപ്ലോയ്മെന്റ് ഇൻറേജിറേഷൻ മിഷൻ സ്ഥാപിക്കും.
- 26.** രാജ്യത്തിനകത്തും പുറത്തുമുള്ള പുതിയ തൊഴിൽ പ്രവണതകൾ നിരീക്ഷിച്ച് ഭാവിയിൽ ആവശ്യമായി വരുന്ന നൈപുണ്യങ്ങൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് പാഠ്യപദ്ധതി പരിഷ്കരണ

19-06-2026

Revised Budget speech

ങ്ങൾക്ക് മാർഗനിർദ്ദേശം നൽകി വ്യവസായ-അക്കാദമിക് പങ്കാളിത്തം ശക്തിപ്പെടുത്തി പ്രധാന മേഖലകളിലെ തൊഴിൽശക്തി ആസൂത്രണത്തിന് മിഷൻ പിന്തുണ നൽകും. നിർമ്മിത ബുദ്ധി (AI), ഡിജിറ്റൽ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ, അത്യാധുനിക നിർമ്മാണമേഖല, ആരോഗ്യ പരിപാലനം, ഹരിത സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ, ലോജിസ്റ്റിക്സ്, ടൂറിസം, അന്തർദ്ദേശീയ തൊഴിൽ മേഖലകൾ എന്നിവയ്ക്ക് മിഷൻ പ്രത്യേക പ്രാധാന്യം നൽകും. **ഈ പദ്ധതിക്കായി പ്രാരംഭ ഘട്ടത്തിൽ 2 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

സ്പേസ് ഇക്കോണമി

27. ബഹിരാകാശ മേഖലയിലെ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന സ്വകാര്യ സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾ യുവ എഞ്ചിനീയർമാർക്ക് അപ്സ്ട്രീം (സാറ്റലൈറ്റ്/റോക്കറ്റ് നിർമ്മാണം) മുതൽ ഡൗൺസ്ട്രീം (ഡാറ്റ അനലിറ്റിക്സ്) വരെയുള്ള മേഖലകളിൽ വൻ തൊഴിലവസരങ്ങളാണ് തുറന്നിടുന്നത്. സാറ്റലൈറ്റ് ടെക്നോളജിക്ക് ഊന്നൽ നൽകിയുള്ള ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ആരംഭിക്കും. ഇതിലേക്ക് കൂടുതൽ വിദ്യാർത്ഥികളെ ആകർഷിക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

28. സ്വകാര്യ സാറ്റലൈറ്റ് നിർമ്മാണ/വിക്ഷേപണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് പ്രോത്സാഹനം നൽകും. ഇവർക്കായി ഭൂമി ലഭ്യമാക്കും. സ്പേസ് പാർക്കിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്താൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. **ഇതിനായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

19-06-2026

Revised Budget speech

കേരള നോളജ് വാലി (Kerala Knowledge Valley)

29. കേരളത്തെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന ലക്ഷ്യസ്ഥാനമാക്കി മാറ്റുന്നതിനും അതുവഴി ഉയർന്ന ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി വിദ്യാർത്ഥികൾ സംസ്ഥാനത്തിന് പുറത്തു പോകുന്ന പ്രവണത മാറ്റുന്ന തിരും ഈ സർക്കാർ ദൃഢനിശ്ചയമെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഏറ്റവും സമകാലിക അക്കാദമിക് പ്രോഗ്രാമുകൾ, അത്യാധുനിക ഗവേഷണ പാർക്കുകൾ, മികവിന്റെ കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവ ഒരു കടക്കിഴിൽ കൊണ്ടുവരുന്ന ഒരു ലോകോത്തര ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ കേന്ദ്രമായി ‘ **കേരള നോളജ് വാലി (Kerala Knowledge Valley)**’ സ്ഥാപിക്കും. പ്രത്യേക നിയമ നിർമ്മാണത്തിലൂടെ, ദേശീയ-അന്തർദേശീയ സർവകലാശാലാ റാങ്കിങ്ങുകളിൽ മുൻനിരയിലുള്ള സർവകലാശാലകളെയും ലോകോത്തര പാരമ്പര്യ സർവകലാശാലകളെയും (Legacy Universities) ആകർഷിക്കുന്ന രീതിയിലാകും ഈ വിദ്യാഭ്യാസ കേന്ദ്രം രൂപകൽപ്പന ചെയ്യുക. ഉയർന്ന അക്കാദമിക് മികവും ശാസ്ത്രവൈദഗ്ദ്ധ്യവും അടങ്ങുന്ന ഒരു ഉപദേശക സമിതിയുടെ മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങളോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതും ഇന്ത്യയിലെയും വിദേശത്തെയും മുൻനിര സ്ഥാപനങ്ങളുമായി സഹകരിച്ച്, ദൃഢമായ വ്യവസായിക-അക്കാദമിക് ബന്ധങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതുമാകും ഈ കേന്ദ്രം. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കേരളത്തിൽ തന്നെ ലോകോത്തര അവസരങ്ങൾ കണ്ടെത്താനും, ഗവേഷണ നേട്ടങ്ങൾ സംരംഭങ്ങളാക്കി മാറ്റാനും, കേരളത്തെ ഏഷ്യയുടെ തന്നെ ബൗദ്ധിക തലസ്ഥാനമായി മാറ്റാനും കഴിയുന്ന ഊർജ്ജസ്വലവും

19-06-2026

Revised Budget speech

സ്വയംപര്യാപ്തവുമായ ഒരു പശ്ചാത്തലമായിരിക്കും ഇതിലൂടെ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നത്. ഇതിനായി സ്വകാര്യ സർവ്വകലാശാലാ ബില്ലിൽ കാലോചിതമായ മാറ്റങ്ങൾ യുദ്ധകാലാടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപ്പിലാക്കും. ഈ പദ്ധതിക്കായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വയനാട് ട്രൈബൽ സർവകലാശാലയും തദ്ദേശീയ വിജ്ഞാന മേഖലയും

30. ആദിവാസി സമൂഹങ്ങളുടെ സവിശേഷമായ സാംസ്കാരിക പൈതൃകം, പരമ്പരാഗത വിജ്ഞാന സമ്പ്രദായങ്ങൾ, വികസനാഭിലാഷങ്ങൾ എന്നിവയെ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട്, വിദ്യാഭ്യാസ പുരോഗതി, ഗവേഷണം, നവീകരണം, സാമൂഹ്യ-സാമ്പത്തിക പരിവർത്തനം എന്നിവ ലക്ഷ്യമാക്കി “ **വയനാട് ട്രൈബൽ സർവകലാശാലയും തദ്ദേശീയ വിജ്ഞാന മേഖലയും**” (Wayanad Tribal University and Indigenous Knowledge Zone) എന്ന സുപ്രധാന സംരംഭം സ്ഥാപിക്കാൻ സർക്കാർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. ഇതിനായി 50 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

31. തദ്ദേശീയ പഠനങ്ങൾ, ആദിവാസി സംരംഭകത്വം, ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധ ശേഷി, ഭാവി ആവശ്യങ്ങൾക്കനുസൃതമായ നൈപുണ്യ വികസനം എന്നിവയ്ക്കുള്ള ലോകോത്തര കേന്ദ്രമായി വിഭാവനം ചെയ്യുന്ന ഈ സ്ഥാപനം, ആദിവാസി സമൂഹങ്ങളുടെ സമ്പന്നമായ സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യവും വിജ്ഞാന സമ്പ്രദായങ്ങളും സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് വിദ്യാഭ്യാസത്തെ

19-06-2026

Revised Budget speech

ഉപജീവനമാർഗങ്ങൾ, സാങ്കേതികവിദ്യ, സാമൂഹിക വികസനം എന്നിവയുമായി സമന്വയിപ്പിച്ച് ദേശീയ- അന്തർദേശീയ തലങ്ങളിലെ സഹകരണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. പദ്ധതിയുടെ സ്ഥാപനഘടന, നടപ്പിലാക്കൽ പ്രക്രിയ (Implementation Roadmap), വിഭവ സമാഹരണ തന്ത്രം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച് ശുപാർശകൾ സമർപ്പിക്കുന്നതിനായി ഒരു **വിദഗ്ധ സമിതി** രൂപീകരിക്കും.

കേരള ഹെൽത്ത് ആന്റ് ലൈഫ് സയൻസ് സിറ്റി

32. മൾട്ടി-സ്പെഷ്യാലിറ്റി ആശുപത്രികൾ, മെഡിക്കൽ കോളേജുകൾ, പരിശീലന കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഗവേഷണ ലബോറട്ടറികൾ, ഡയഗ്നോസ്റ്റിക് കേന്ദ്രങ്ങൾ, പുനരധിവാസ കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവയും രോഗികൾക്കും കൂട്ടിരിപ്പുകാർക്കും ആവശ്യമായ അനുബന്ധ സൗകര്യങ്ങളും സംയോജിപ്പിച്ച് വികസിപ്പിക്കുന്ന ആരോഗ്യ സംവിധാനമാണ് **കേരള ഹെൽത്ത് ആന്റ് ലൈഫ് സയൻസ് സിറ്റി**. ഇതുവഴി ഉയർന്ന നിലവാരത്തിലുള്ള ആരോഗ്യ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും, മെഡിക്കൽ വിദ്യാഭ്യാസവും ഗവേഷണവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും, മെഡിക്കൽ ടൂറിസം വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും, ആരോഗ്യ മേഖലയിലെ തൊഴിലവസരങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സാധിക്കും. **ഈ പദ്ധതിക്കായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

റിസർച്ച് പാർക്ക്

19-06-2026

Revised Budget speech

33. രാജ്യത്തെ പ്രമുഖ വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങളേയും ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങളേയും ഉൾപ്പെടുത്തി ശാസ്ത്രീയ അറിവുകളെ സമൂഹത്തിനും സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയ്ക്കും പ്രയോജനപ്പെടുന്ന തരത്തിൽ കേരളത്തിലെ വിവിധ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ റിസർച്ച് സംവിധാനങ്ങളും നൂതന ആശയങ്ങളും IIT മദ്രാസ് റിസർച്ച് പാർക്ക് മാതൃകയിൽ വിപുലീകരിക്കും. KUHS- നു കീഴിലുള്ള തൃശ്ശൂർ ഗവൺമെന്റ് മെഡിക്കൽ കോളേജിനും KTU- നു കീഴിലുള്ള തിരുവനന്തപുരം ഗവൺമെന്റ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് കോളേജിനും ‘ കോൺസ്റ്റിറ്റ്യൂവൻ്റ് കോളേജ് ഓഫ് ദി യൂണിവേഴ്സിറ്റി’ പദവി നൽകും. ഇതിലൂടെ സാങ്കേതിക പരിജ്ഞാനമുള്ള യുവജനങ്ങളുടെ സേവനം സംസ്ഥാനത്തിനതന്നെ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുവാനും തൊഴിൽ തേടിയുള്ള കുടിയേറ്റം തടയുവാനും സാധിക്കും. റിസർച്ച് പാർക്കിനായി 60 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേരള സിൽവർ ഇക്കോണമി

34. വയോജനങ്ങൾക്കു വേണ്ടി ആദ്യമായി വയോജന വകുപ്പ് രൂപീകരിച്ച ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. ഇതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി സർക്കാർ നയരേഖകൾ രൂപീകരിച്ചുകൊണ്ടും ആവശ്യമായ സ്ഥാപനങ്ങൾ, വ്യയശേഷി നേടാനുതകുന്ന സാമ്പത്തിക സഹായം, സംരംഭകത്വം, വയോജനങ്ങളുടെ വൈദഗ്ദ്ധ്യം എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന ‘ സിൽവർ ഇക്കോണമി’ വികസിപ്പിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

35. വയോജന സേവനം, റിട്ടയർമെന്റ് ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ, വാർദ്ധക്യകാല ആരോഗ്യ പരിപാലന രംഗത്തെ നവീന കണ്ടുപിടിത്തങ്ങൾ, സിൽവർ സംരംഭകത്വം തുടങ്ങിയവ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു സമാഹൃത സിൽവർ ഇക്കണോമിക് പോളിസി വികസിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കും. ഈ സംരംഭത്തിന്റെ നടപ്പാക്കൽ മുൻഗണനകളെയും പ്രവർത്തനരീതികളെയും കുറിച്ച് മുതിർന്ന പൗരന്മാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാനവ്യാപകമായി സമഗ്രമായ ഒരു സർവ്വേ സർക്കാർ നടത്തും. അതിന്റെ കണ്ടെത്തലുകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി കേരളത്തിലെ വയോജനങ്ങളെ സജീവരാക്കുന്നതിനും സിൽവർ ഇക്കോണമി വികസനത്തിനുമായി ദീർഘകാല റോഡ് മാപ്പ് തയ്യാറാക്കും. **വയോജന വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

കെയർ ഗിവർ പദ്ധതി

36. വിട്ടുമാറാത്ത രോഗങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ വാർദ്ധക്യ സഹജമായ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ, വൈകല്യങ്ങൾ എന്നിവ നേരിടുന്നവരെ സഹായിക്കുന്നതിനായി തൊഴിലധിഷ്ഠിത പരിശീലനം നൽകുന്നതിന് സർക്കാർ-സ്വകാര്യ നഴ്സിംഗ് കോളേജുകളിലും തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ആശുപത്രികളിലും ആറ് മാസക്കാലയളവിലേക്കുള്ള സർക്കാർ അംഗീകാരത്തോടെയുള്ള അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരമുള്ള കെയർ ഗിവർ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് കോഴ്സുകൾ ആരംഭിക്കും. ഇതിലൂടെ ആവശ്യമുള്ളവർക്ക് പരിചരണവും തൊഴിൽ രഹിതരായ യുവജനങ്ങൾക്ക് മാനുഷമായ തൊഴിലും ലഭ്യമാകും. മുതിർന്ന പൗരന്മാരെ

19-06-2026

Revised Budget speech

സജീവരാക്കുന്നതിന് വയോജന പാർക്കുകളും പകൽ വീടുകളും ഫിറ്റ്നസ് സെന്ററുകളും ഒരുക്കും.

ഭൂനിയമങ്ങളിലെ പരിഷ്കരണം

37. ഭൂമിയുടെ ലഭ്യതക്കുറവ്, ഭൂമി സ്വായത്തമാക്കുന്നതിനുള്ള പരിമിതികൾ, നിയമപരമായ വ്യക്തതയില്ലായ്മ എന്നിവയാണ് കേരളത്തിലെ വ്യാവസായിക അടിസ്ഥാനസൗകര്യ അഭിലാഷങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും വലിയ തടസ്സം. സർക്കാർ വകുപ്പുകളിലും പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളിലും സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയെ പരിവർത്തനം ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന പദ്ധതികൾക്കായി നിക്ഷേപകർ ഭൂമി തേടുമ്പോൾ പോലും, വിശാലമായ ഭൂമി ഉപയോഗിക്കപ്പെടാതെയോ ചുവപ്പനാട യിൽ കുരുങ്ങിക്കിടക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു. ഈ ഘടനാ പരമായ വെല്ലുവിളിയെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്ന സമഗ്രമായ ഒരു ലാൻഡ് മാനേജ്മെന്റ് നയം സർക്കാർ രൂപീകരിക്കും. വകുപ്പുകളുടെയും പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും മിച്ചമുള്ളതും ഉപയോഗിക്കാത്തതുമായ ഭൂമി ഉപയോഗിച്ച് ഒരു ലാൻഡ് ബാങ്ക് സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി ഒരു ലാൻഡ് മാനേജ്മെന്റ് ഫ്രെയിം വർക്ക് ഉണ്ടാക്കുകയും ആവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം നടത്തുകയും ചെയ്യും. മുൻകാലങ്ങളിൽ പ്രസക്തമായിരുന്ന ഭൂനിയമങ്ങൾ പരിശോധിക്കുകയും കാലാനുസൃതമായ മാറ്റങ്ങൾ ആവശ്യമായവ പരിഷ്കരിക്കുകയും (ഭൂപരിഷ്കരണം 2.0) ചെയ്യും. വാണിജ്യ സംരംഭങ്ങൾക്കായി ഭൂമി പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്ന പ്രക്രിയ വേഗത്തിലാക്കും. വലിയ പദ്ധതി കൾക്കായി ലാൻഡ് പൂളിംഗ് ഫ്രെയിംവർക്ക് (Land Pooling Framework)

19-06-2026

Revised Budget speech

അവതരിപ്പിക്കും. ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ പ്രക്രിയ കൾ സമയബന്ധിതവും സുതാര്യവും പ്രൊഫഷണലായും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും തുടർനടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനും സർക്കാർ ഏജൻസികളായ KINFRA-യെയും INKEL - നെയും ശക്തിപ്പെടുത്തും. ഈ നയം കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക ഭാവിയുടെയും ജനങ്ങളുടെയും പ്രയോജനത്തിനായി ഭൂവിഭവങ്ങളെ ഉപയോഗപ്രദമാക്കുന്നതിന് സഹായിക്കും.

പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജം (Renewable Energy)

38. നിലവിലെ ആഗോള ഊർജ്ജ പ്രതിസന്ധിയും പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളും ഫോസിൽ ഇന്ധനങ്ങൾ ഉയർത്തുന്ന പാരിസ്ഥിതി മലിനീകരണ ഭീഷണികളും മറികടക്കുന്നതിന് പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജ സ്രോതസ്സുകളുടെ വലിയ തോതിലുള്ള ഉപയോഗം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. കേരളത്തിലെ നിരവധി റിസർവോയറുകൾ ഫ്ളോട്ടിംഗ് സോളാർ പാനൽ സിസ്റ്റം ഉപയോഗിക്കുവാൻ അനുയോജ്യമാണ്. പമ്പ്ഡ് ഹൈഡ്രോ എനർജി സ്റ്റോറേജ് (Pumped Hydro Energy Storage) കേരളത്തിന്റെ ഭാവി ഊർജ്ജ രംഗത്തിന് പ്രതീക്ഷ നൽകുന്ന സാങ്കേതിക വിദ്യയാണ്. പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജ സ്രോതസ്സുകൾക്കൊപ്പം അവയെ ഗ്രീൻ അമോണിയ, ഗ്രീൻ മെഥനോൾ, ഗ്രീൻ ഹൈഡ്രജൻ എന്നിവയാക്കി മാറ്റുന്നതിലൂടെ ഒരു ഗ്രീൻ ഹൈഡ്രജൻ ഹബ്ബായി കേരളത്തിന് മാറുവാൻ കഴിയും. ഇതിനു പുറമെ പീക്ക് ഡിമാന്റ് നേരിടാൻ വൻകിട ബാറ്ററി സ്റ്റോറേജ് സംവിധാനം സ്ഥാപിക്കും. Community based Battery Energy Storage സംവിധാനം എല്ലാ പഞ്ചായത്തുകളിലും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി

19-06-2026

Revised Budget speech

സ്വീകരിക്കും. പുനരുപയോഗ ശേഷിയുള്ള ഊർജം, ഗ്രീൻ ഹൈഡ്രജൻ, ഇതര ഊർജ സ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവയ്ക്കായി 100 കോടി രൂപ ബജറ്റിൽ വകയിരുത്തുന്നു.

സ്പെഷ്യൽ ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് സോൺ

39. സംയോജിത അടിസ്ഥാന സൗകര്യം, നിയമങ്ങളിലും ചട്ടങ്ങളിലുമുള്ള വ്യക്തത എന്നിവ ആവശ്യമുള്ള ബൃഹത്തായ വ്യാവസായിക സാമ്പത്തിക നിക്ഷേപങ്ങൾക്ക് വ്യക്തിഗത വ്യവസായ പാർക്കുകൾക്കുപുറമുള്ള ഒരു സ്ഥാപന ചട്ടക്കൂട് (Institutional Framework) കേരളത്തിന് അത്യാവശ്യമാണ്. ലോകോത്തര അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, സമർപ്പിതവും ആസൂത്രിതവുമായ ഒരു സാമ്പത്തിക മേഖല, അനുമതികൾക്കുള്ള സുഗമമായ നടപടിക്രമങ്ങൾ, പദ്ധതി വേഗവും വിജയവും വാഗ്ദാനം നൽകുന്ന ഭരണരീതി എന്നിവ നിക്ഷേപകർക്ക് ഉറപ്പ് നൽകുന്ന ഒരു **സ്പെഷ്യൽ ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് സോൺ** (Special Investment Zone) സർക്കാർ കൊണ്ടുവരും. ഉൽപാദനം, ലോജിസ്റ്റിക്സ് സാങ്കേതിക വിദ്യ, പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലെ ആകർഷക നിക്ഷേപകരെ ആകർഷിക്കുന്നതിനായി പ്രത്യേക നിക്ഷേപ മേഖലാ രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കി കേരളത്തെ ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും വലിയ നിക്ഷേപ മേഖലകളുമായി മത്സരിക്കാൻ പ്രാപ്തമാക്കും.

മലബാർ എസ്ബോൾ സ്റ്റേഡിയം

19-06-2026

Revised Budget speech

40. ലോകകപ്പ് ഫുട്ബോളിന്റെ ആവേശത്തിലാണ് ഇന്ന് കേരളം. കായിക കേരളത്തിൽ ഫുട്ബോൾ പ്രതിഭകളെ കണ്ടെത്തി പരിശീലനം നൽകുന്നതിനും അന്താരാഷ്ട്ര മത്സരങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനും ലോക നിലവാരത്തിലുള്ള ഒരു ഫുട്ബോൾ സ്റ്റേഡിയം ആവശ്യമായിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലെ ഫുട്ബോൾ ആരാധകരുടെ ആവേശവും കളിയോടുള്ള സ്നേഹവും മുൻനിർത്തി, അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിലുള്ളതും ആധുനിക സൗകര്യങ്ങളോടുകൂടിയതുമായ ഒരു ഫുട്ബോൾ സ്റ്റേഡിയം മലബാറിൽ നിർമ്മിക്കും. **ഇതിനായി 50 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

ബ്രാൻഡ് കേരളം

41. സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങൾ, സമുദ്രോൽപന്നങ്ങൾ, കൈത്തറി ഉൽപന്നങ്ങൾ, ആയുർവേദ കൂട്ടുകൾ, കശുവണ്ടി, കയർ എന്നീ കേരളീയ ഉൽപന്നങ്ങളുടെ ഗുണനിലവാരം ലോകപ്രശസ്തമാണ്, എന്നിരുന്നാലും അവ പലപ്പോഴും ആഗോള വിപണികളിൽ ഇടനിലക്കാരുടെ ലേബലുകളിലാണെന്നത്. ഇതുവഴി കേരളത്തിലെ ഉൽപാദകർക്ക് അർഹിക്കുന്ന മൂല്യം ലഭിക്കാതെ വരുന്നു. ഇതിന് പരിഹാരമായി ഈ ഉൽപന്നങ്ങൾക്ക് മികച്ച ഗുണനിലവാരവും ബ്രാൻഡിങ്ങും ഉറപ്പുവരുത്താൻ ഒരു സമഗ്രമായ വിപണി വികസന സംരംഭമായ ‘ ബ്രാൻഡ് കേരളം’ സർക്കാർ ആരംഭിക്കും. ഓരോ മലയാളിയെയും കേരളത്തിന്റെ മികച്ച ഉൽപന്നങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതിന് പ്രേരിപ്പിക്കുവാനും അഭിലഷണീയ മൂല്യം (Aspirational Value) പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതായിരിക്കണം അവ. ഗുണനിലവാരവും ആധികാരികതയും ഉറപ്പുനൽകുന്ന ഒരു സർട്ടിഫിക്കേഷൻ ചട്ടക്കൂടായ

19-06-2026

Revised Budget speech

‘ കേരള മാർക്ക് വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുംവേണ്ടി ഒരു പ്രത്യേക സംവിധാനമുണ്ടാകും. ഈ സർട്ടിഫിക്കേഷൻ ഉപഭോക്തൃ ആത്മവിശ്വാസം ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ആഭ്യന്തര-അന്തർദേശീയ വിപണികളിലുടനീളം കേരളത്തിലെ ഉൽപാദകർക്ക് വിപണിയിലേയ്ക്കുള്ള പ്രവേശനം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഫിഷറീസ് സബ് പ്ലാൻ

42. മത്സ്യ ലഭ്യതയിലുള്ള കുറവ്, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം, തൊഴിലിടങ്ങളിലെ അപകടങ്ങൾ, ഉയർന്ന ഇന്ധനവില, വിലയിലെ അസ്ഥിരത എന്നിവ മൂലം മത്സ്യ മേഖലയും മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളും പ്രതിസന്ധിയിലാണ്. പട്ടികജാതി/പട്ടികവർഗ വിഭാഗങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ ഏറ്റവും പിന്നോക്കാവസ്ഥയിലുള്ള ഈ വിഭാഗത്തിന് പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിൽ ഒരു ഫിഷറീസ് സബ് പ്ലാൻ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കും. മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളുടെയും അനുബന്ധ തൊഴിലാളികളുടെയും നിലവിലെ അപകട ഇൻഷുറൻസ് തുക പരിഷ്കരിക്കും. മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളുടെ മക്കൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട വിദ്യാഭ്യാസം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും വിദേശ പഠനത്തിനും സഹായം നൽകും. വേഗത്തിലുള്ള രക്ഷാപ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് റെസ്ക്യൂ ബോട്ടുകളും വനിതകൾക്ക് മത്സ്യ വിപണനത്തിന് സഹായകമായി ഷീ സൂട്ടുകൾക്കും അനുവദിക്കും. മിഷൻ സമുദ്രയുടെ ഭാഗമായി പോർട്ട്സിറ്റിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തൊഴിൽ മേഖലകളിൽ പ്രത്യേക പരിഗണനയും ഉറപ്പാക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

കേരള അർബൻ ഗ്രോത്ത് മിഷൻ

43. കേരളം ഇന്ന് അതിവേഗ നഗരവൽക്കരണ പാതയിലാണ്. ഈ വളർച്ച സാമ്പത്തികമായി ശക്തവും പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവുമായ ആഗോള മത്സരക്ഷമതയുള്ള നഗരങ്ങളാക്കി മാറേണ്ടതുണ്ട്. ഇതിനായി **കേരള അർബൻ ഗ്രോത്ത് മിഷൻ (Kerala Urban Growth Mission)** എന്ന സമഗ്ര പദ്ധതിക്ക് രൂപം നൽകുകയാണ്. **ഇതിനായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.** അന്തർദേശീയ നിലവാരമുള്ള നഗരാസൂത്രണ, അടിസ്ഥാന സൗകര്യ ഉപദേശക സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ നഗരങ്ങൾക്ക് വിശദമായ മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളും നിക്ഷേപത്തിന് അനുയോജ്യമായ വികസന പദ്ധതികളും തയ്യാറാക്കും. സർക്കാരിന്റെ തുറമുഖ കേന്ദ്രീകൃത വ്യവസായവൽക്കരണ വികസന നയവുമായി നഗരവികസനത്തെ ഏകോപിപ്പിക്കും. ഹരിത നഗരങ്ങളുടെ ആശയം അടിസ്ഥാനമാക്കി പുതിയ നഗര വികസന കേന്ദ്രങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുകയും നിലവിലെ നഗരങ്ങളിലെ തിരക്ക് കുറയ്ക്കുകയും ആധുനിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും ഗതാഗത സൗകര്യങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന സാമ്പത്തിക ഇടനാഴികൾ വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.

44. നഗരങ്ങളിലെ പൊതുഗതാഗതം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും സമഗ്രമായ മഴവെള്ള നിയന്ത്രണ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിനും ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യസംസ്കരണം നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും പ്രാധാന്യം നൽകും. ഇതിനെല്ലാമായി അർബൻ ചലഞ്ച് ഫണ്ട് ഫലപ്രദമായി പ്രയോജനപ്പെടുത്തും. കൂടാതെ നഗര തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളുടെ

19-06-2026

Revised Budget speech

സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഭരണസംവിധാനം പ്രൊഫഷണലാക്കുന്നതിനുമാവശ്യമായ പരിഷ്കാരങ്ങളും നടപ്പിലാക്കും. യൂണിഫൈഡ് മെട്രോപോളിറ്റൻ ട്രാൻസ്പോർട്ട് അതോറിറ്റി തിരുവനന്തപുരത്തും കോഴിക്കോടും സ്ഥാപിക്കും. കൊച്ചിയിൽ നിലവിലുള്ള അതോറിറ്റിയുടെ പ്രവർത്തനം കാര്യക്ഷമമാക്കും.

ജെ. സി. ഡാനിയേൽ ഇൻറർനാഷണൽ ഫിലിം സിറ്റി - ചിത്രനഗരം

45. മലയാള സിനിമാ മേഖലയെ വികസിപ്പിക്കാൻ സർക്കാർ സമഗ്ര പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കും. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി **ജെ. സി. ഡാനിയേൽ ഇൻറർനാഷണൽ ഫിലിം സിറ്റി - ചിത്രനഗരം** കൊച്ചിയിൽ സ്ഥാപിക്കും. സിനിമയ്ക്ക് വ്യവസായ പദവി നൽകൽ, അന്താരാഷ്ട്ര ചലച്ചിത്രോത്സവത്തിനായി സ്ഥിരമായ വേദി സൃഷ്ടിക്കൽ, ആന്റി പൈറസി സെല്ലുകൾ രൂപീകരിക്കൽ, ദേശീയ-അന്താരാഷ്ട്ര സിനിമ നിർമ്മാണത്തെ ആകർഷിക്കുന്നതിന് അനുയോജ്യമായ അന്തരീക്ഷം രൂപപ്പെടുത്തൽ എന്നിവ ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. **ഇതിനായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

എം.ടി. വാസുദേവൻ നായർ കൾച്ചറൽ പാർക്ക്

46. ലോകം ഡിജിറ്റൽ സംസ്കാരത്തിന്റെ സ്വാധീന വലയത്തിലായതോടെ നമ്മുടെ സാംസ്കാരികത്തനിമ ഭീഷണി നേരിടുകയാണ്. കേരളത്തിന്റെ തനത് കലാ-

19-06-2026

Revised Budget speech

സാംസ്കാരിക മേഖലയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി യശഃശരീരനായ എം.ടി. വാസുദേവൻ നായരുടെ പേരിൽ കോഴിക്കോട് ഒരു കൾച്ചറൽ പാർക്ക് സ്ഥാപിക്കും. ഇവിടെ കഥകളി, കൂത്ത്, തുള്ളൽ, തെയ്യം, ഒപ്പന, മാപ്പിളപ്പാട്ട്, മാർഗ്ഗംകളി, അയണിപ്പാട്ട്, ഗോത്ര കലാരൂപങ്ങൾ എന്നിവ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യമുണ്ടാകും. ജെൻ-സി കുട്ടികളുടെ ഷോർട്ട് ഫിലിമുകളും ഡോക്യുമെന്ററികളും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനും നൃത്ത-സംഗീത കലാപരിപാടികൾ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യങ്ങളും ഒരുക്കും. ഇതിനുപുറമെ സിനിമാ തിയേറ്ററുകൾ, ലൈബ്രറി, ആർട്ട് ഗാലറി, ചരിത്ര മ്യൂസിയം, സാഹിത്യ-ഭാഷാ മ്യൂസിയം, എഴുത്തു കാരുടെയും മറ്റ് പ്രതിഭാശാലികളുടെയും ശബ്ദ മ്യൂസിയം, കുട്ടികൾക്കും വയോജനങ്ങൾക്കും പ്രത്യേക ഇടങ്ങൾ, വിശ്രമവേളകൾ കുടുംബമായി ചെലവഴിക്കുന്നതിനുള്ള ഇടം, ഫുഡ് കോർട്ടുകൾ, ബുക്ക് ഷോപ്പുകൾ, ആർട്ട് മെറ്റീരിയൽ ഷോപ്പുകൾ, ടൂറിസ്റ്റ് ഗസ്റ്റ് ഹൗസുകൾ, ഡോർമെറ്ററികൾ എന്നിവ സജ്ജീകരിക്കും. കലാ-സാഹിത്യ ആസ്വാദകർക്കും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ഒരു വിനോദ വിജ്ഞാന കേന്ദ്രമായി ഇത് മാറും. ഇതിനായി 50 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഈ കൾച്ചറൽ പാർക്കിന്റെ നടത്തിപ്പിനായി കൾച്ചറൽ-ടൂറിസം ട്രസ്റ്റ് രൂപീകരിക്കും.

ജോൺസൺ മ്യൂസിക് അക്കാദമി

- 47.** മൺമറഞ്ഞ പ്രശസ്ത സംഗീത സംവിധായകൻ ജോൺസൺ മാസ്റ്ററുടെ പേരിൽ തൃശ്ശൂരിൽ പുതിയ മ്യൂസിക് അക്കാദമി ആരംഭിക്കും. ഇതിനായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

ഉമ്മൻചാണ്ടി ആരോഗ്യ ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി

48. അപ്രതീക്ഷിതമായ ചികിത്സാ ചെലവുകൾ പല കുടുംബങ്ങളിലും വൻ സാമ്പത്തിക ബാധ്യതയാണ് സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. ഇത്തരം ബാധ്യത ലഘൂകരിക്കുന്നതിനും കുടുംബങ്ങൾക്ക് കൈത്താങ്ങാകുന്നതിനുമായി എല്ലാ കുടുംബങ്ങൾക്കും 25 ലക്ഷം രൂപ വരെയുള്ള സൗജന്യ "ഉമ്മൻചാണ്ടി ആരോഗ്യ ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി" നടപ്പിലാക്കും. ഇതിന്റെ പ്രാരംഭ ചെലവുകൾക്കായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

പാചകകലാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (Culinary Institute)

49. കേരളത്തിന്റെ തനതായ പാചക കലയെയും രുചികളെയും ലോകത്തിന് മുന്നിൽ പരിചയപ്പെടുത്താനും പാചകകല, ബേക്കറി, ഹോട്ടൽ മാനേജ്മെന്റ്, ഭക്ഷ്യ ഉൽപാദനം, ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ എന്നിവയിൽ പരിശീലനവും വിദ്യാഭ്യാസവും നൽകുന്നതിനുമായി **പാചകകലാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (Culinary Institute)** സ്ഥാപിക്കും. പ്രൊഫഷണൽ ഷെഫ്മാരെ പരിശീലിപ്പിക്കുക, ഭക്ഷ്യവ്യവസായത്തിന് വിദഗ്ധരെ സൃഷ്ടിക്കുക, പാചക മേഖലയിലെ നവീകരണവും ഗവേഷണവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, ഹോസ്പിറ്റാലിറ്റി മേഖലയിലെ തൊഴിലവസരങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്നിവയാണ് പാചകകലാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിലൂടെ പ്രധാനമായും ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഈ പദ്ധതിക്കായി 2 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

കേരള ഡിസാസ്റ്റർ റെസിലിയൻസ് പ്രോഗ്രാം

50. ഉരുൾപൊട്ടലുകൾ, തീരശോഷണം, മുണ്ടക്കൈ-ചുരൽമലയിലെ ഹൃദയഭേദകമായ ദുരന്തം, വെള്ളപ്പൊക്കങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ നിരവധി വിനാശകരമായ പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ ദശകത്തിൽ കേരളം നേരിട്ടു. ഓരോ ദുരന്തവും ശാസ്ത്രീയമായ തയ്യാറെടുപ്പിന്റെയും മുൻകരുതലിന്റെയും അനിവാര്യത വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിനായി നിലവിലുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ആധുനികവൽക്കരിക്കുന്നതിനും നടപടി കൈക്കൊള്ളും. പ്രത്യേക മുന്നറിയിപ്പ് സംവിധാനങ്ങൾ, കാലാവസ്ഥാ മോഡലിംഗ്, ജിയോസ്പേഷ്യൽ ഇൻ്റലിജൻസ്, റിസ്ക് അനലിറ്റിക്സ്, അടിയന്തര പ്രതികരണ ഏകോപനം എന്നിവ സമന്വയിപ്പിക്കുന്ന ഒരു അത്യാധുനിക കേന്ദ്രമായി ‘ കേരള ഡിസാസ്റ്റർ റെസിലിയൻസ് പ്രോഗ്രാം’ മിന്റെ ഭാഗമായി ‘ കേരള ഡിസാസ്റ്റർ റെസിലിയൻസ് സെന്റർ’ സ്ഥാപിക്കും. ഈ കേന്ദ്രം ശാസ്ത്രീയ വൈദഗ്ദ്ധ്യം, സാങ്കേതിക കഴിവുകൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി അധിഷ്ഠിത തയ്യാറെടുപ്പ് എന്നിവ ഒരൊറ്റ സ്ഥാപന ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ കൊണ്ടുവരും. ദുരന്ത പ്രതിരോധത്തിന് നിക്ഷേപിക്കുന്ന ഓരോ രൂപയും ജീവനും ജീവനോപാധികളും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും ഭാവിയിൽ ദുരന്തങ്ങൾ കാരണം ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന കനത്ത സാമ്പത്തിക ബാധ്യതകളിൽ നിന്നും സംസ്ഥാനത്തെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കും. ഈ സ്ട്രാറ്റജിക്ക് സംവിധാന കേന്ദ്രം നിലവിൽ വരുന്നതിലൂടെ ദുരന്ത നിവാരണത്തിലും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം സൃഷ്ടിക്കുന്ന

19-06-2026

Revised Budget speech

ദുരന്തങ്ങളുടെ പ്രതിരോധത്തിലും കേരളം ഒരു മാതൃകയാകും. ഈ പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പിനായി 15 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേരള സ്കൂൾ ഓഫ് പ്ലാനിംഗ്, ആർക്കിടെക്ചർ & ഡിസൈൻ

51. ആഗോള തലത്തിൽ ഡിസൈൻ/ആർക്കിടെക്ചർ മേഖല ദ്രുതഗതിയിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾക്ക് വിധേയമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. സമകാലിക ഡിസൈൻ വിദ്യാഭ്യാസം ക്ലാസ് മുറിയിലെ പരമ്പരാഗത വിദ്യാഭ്യാസ രീതിയിൽനിന്ന് മാറി സൃഷ്ടിപരവും, നൂതനവും, വിമർശനാത്മക ചിന്തയും, നേതൃത്വപാടവ കഴിവുകളും പരിപോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് വിവിധ പഠന ശാഖകളും വ്യവസായാധിഷ്ഠിതവുമായ ഒരു മാതൃകയിലേക്ക് മാറേണ്ടതുണ്ട്. ഈ ലക്ഷ്യം സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നതിന് PPP മോഡലിൽ കേരള സ്കൂൾ ഓഫ് പ്ലാനിങ്, ആർക്കിടെക്ചർ & ഡിസൈൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്. നമ്മുടെ കുട്ടികൾക്ക് ഈ സ്ഥാപനത്തിൽ നിന്ന് ആർക്കിടെക്ചർ & ഡിസൈൻ കോഴ്സുകളിൽ ബിരുദവും, ബിരുദാനന്തര ബിരുദവും, അർബൻ പ്ലാനിങ്ങിൽ ബിരുദാനന്തര ബിരുദ പഠനത്തിനൊപ്പം ഗവേഷണത്തിനും സൗകര്യമുണ്ടാകും. ഇതിനായി 2 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് കീഴിലുള്ള വിവിധ വകുപ്പുകളിലെ എഞ്ചിനീയർമാർക്കും ആർക്കിടെക്ടുകൾക്കുമായി റീ-ഓറിയന്റേഷൻ കോഴ്സുകൾ ആരംഭിക്കും.

പ്രവാസി പങ്കാളിത്തം

19-06-2026

Revised Budget speech

52. കേരള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ നട്ടെല്ലാണ് പ്രവാസി നിക്ഷേപം. പതിറ്റാണ്ടുകളായി ഗൾഫ് രാജ്യങ്ങളിലും ലോകത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലുമായി ജോലിചെയ്യുന്ന മലയാളികൾ അയയ്ക്കുന്ന പണം, കേരളത്തിന്റെ ഉപഭോഗശേഷിയും ജീവിത നിലവാരവും ഉയർത്തുന്നതിൽ വലിയ പങ്കുവഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ, ഭാവിയിലെ കേരള വികസനത്തിന് പണം അയയ്ക്കൽ മാത്രം മതിയാകില്ല. പ്രവാസികൾ നിക്ഷേപകരായും സംരംഭകരായും അറിവ് പങ്കിടുന്നവരായും മാറേണ്ടതുണ്ട്. സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾ, ടൂറിസം, കാർഷിക മൂല്യവർധിത സംരംഭങ്ങൾ, ആരോഗ്യ രംഗം, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവയിൽ കൂട്ടായ നിക്ഷേപം നടത്താൻ അവർക്ക് കഴിയും. റെമിറ്റൻസ് ഇക്കോണമി എന്ന നിലയിൽനിന്ന് ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് ഇക്കോണമി എന്ന നിലയിലേക്ക് കേരളത്തെ മാറ്റുന്നതിൽ പ്രവാസികളുടെ പങ്ക് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി പ്രവാസി ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് ട്രസ്റ്റ് ഫണ്ട് രൂപീകരിക്കും.

ഗ്ലോബൽ ഫർണിച്ചർ ഫബ്

53. ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും വലിയ പ്ലൈവുഡ് നിർമ്മാണ കേന്ദ്രങ്ങളിലൊന്നാണ് പെരുമ്പാവൂർ ഫർണിച്ചർ, ഹോംവെയർ നിർമ്മാണ ഇടനാഴിയായി ഇത് മാറിയിരിക്കുന്നു. കൊച്ചി-ആലുവ-പെരുമ്പാവൂർ ബെൽറ്റിനെ ഒരു ഫർണിച്ചർ നിർമ്മാണ കേന്ദ്രമാക്കി മാറ്റുക എന്നതാണ് സർക്കാരിന്റെ സ്വപ്നം. ഈ പദ്ധതിക്കായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. പ്രമുഖ അന്താരാഷ്ട്ര ബ്രാൻഡുകളുമായി സഹകരിച്ച് കേരളത്തെ അവരുടെ വിതരണ ശൃംഖലയുടെ ഭാഗമാക്കുന്ന തിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

അതിനായി പ്ലൈവുഡ് യൂണിറ്റുകൾ വിപുലീകരിക്കുന്നതിനും ഗുണനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിനും പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കും. ഫർണിച്ചറുപകളുടെയും, ഹോംവെയറുകളുടെയും രൂപകല്പനയ്ക്കും, നിർമ്മാണത്തിനും ഒരു സമഗ്ര പരിശീലന പരിപാടി ആരംഭിക്കും.

ഗ്ലോബൽ ഗോൾഡ് ഫബ്

54. ഇന്ന് ഇന്ത്യൻ സ്വർണ്ണാഭരണ വ്യാപാര രംഗത്ത് ഏറ്റവും ശ്രദ്ധേയമായ സംഭാവനകൾ നൽകിയിട്ടുള്ള സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും വലിയ സ്വർണ്ണ ഉപഭോഗ സംസ്ഥാനമാണ് കേരളമെങ്കിലും സ്വർണ്ണാഭരണ നിർമ്മാണ മേഖലയിൽ പിന്നിലാണ്. നമുക്ക് കേരളത്തെ ഒരു സ്വർണ്ണ വിനിമയ കേന്ദ്രമാക്കി മാറ്റുവാൻ സാധിക്കും. ഇതിനായി കൊച്ചി - തൃശ്ശൂർ ബെൽറ്റിനെ ഒരു പ്രധാന ആഭരണ നിർമ്മാണ ഇടനാഴിയാക്കി മാറ്റേണ്ടതുണ്ട്. സ്വർണ്ണ വിനിമയ കേന്ദ്രവും ആഭരണ നിർമ്മാണ പാർക്കും സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് സർക്കാർ പിന്തുണ നൽകും. കൂടാതെ നമ്മുടെ കുട്ടികളെ ആഭരണ ഡിസൈനർമാരും നിർമ്മാതാക്കളുമായി വളർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ പരിശീലനം നൽകും. ഈ പദ്ധതിക്കായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം, കോഴിക്കോട് ലൈറ്റ് മെട്രോ

19-06-2026

Revised Budget speech

55. അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനത്തിൽ തിരുവനന്തപുരം, കോഴിക്കോട് എന്നീ നഗരങ്ങളെ മുൻപന്തിയിൽ എത്തിക്കുന്നതിനായി കാലാകാലങ്ങളിലായി വിവിധ സർക്കാരുകൾ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുകയും എന്നാൽ ഇതുവരെ നടപ്പിലാക്കാൻ സാധിക്കാതെ വന്നതുമായ തിരുവനന്തപുരം, കോഴിക്കോട് ലൈറ്റ് മെട്രോ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കും. തിരുവനന്തപുരം ലൈറ്റ് മെട്രോ പദ്ധതിയുടെ വിശദമായ പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ട് (DPR) തയ്യാറാക്കി വരുന്നു. കോഴിക്കോട് ലൈറ്റ് മെട്രോ പദ്ധതിയുടെ സാധ്യതാപഠനത്തിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു. ഈ പദ്ധതിയുടെ പ്രാരംഭ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 20 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ജെൻ -Z ആൻഡ് ന്യൂ ജെൻ ടെക്നോളജി

56. ഇന്ന് ലോകത്തെ ഏറ്റവും വേഗത്തിൽ മാറ്റിമറിക്കുന്ന ശക്തികളിലൊന്നാണ് ജനറേഷൻ Z (Gen-Z). ഡിജിറ്റൽ യുഗത്തിൽ ജനിച്ചവളാണു ഇവർക്ക് സാങ്കേതികവിദ്യ ജീവിതത്തിന്റെ അവിഭാജ്യ ഘടകമാണ്. റോബോട്ടിക്സ്, ഡാറ്റാ സയൻസ്, ഇന്റർനെറ്റ് ഓഫ് തിങ്സ് (IoT), വെർച്വൽ റിയാലിറ്റി (VR) തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലെ മുന്നേറ്റങ്ങൾ ഇവർ ഏറ്റവും വേഗത്തിൽ സ്വീകരിക്കുകയും പ്രയോജനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഡിജിറ്റൽ ധർമ്മികത, സ്വകാര്യതയുടെ സംരക്ഷണം, സൈബർ സുരക്ഷ, മാനുഷിക മൂല്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകിക്കൊണ്ട് കേരളത്തിന്റെ സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾ, ഇന്നവേഷൻ ഹബ്ബുകൾ, ഗവേഷണ കേന്ദ്രങ്ങൾ, സ്റ്റാർട്ട് വ്യവസായങ്ങൾ എന്നിവ വികസിപ്പിക്കാൻ യുവതലമുറയുടെ സൃഷ്ടിപരമായ കഴിവുകളും സാങ്കേതിക മികവുകളും

19-06-2026

Revised Budget speech

ഒരുമിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് സാങ്കേതിക പരിഹാരങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കാനും മാറ്റങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാനും ശ്രമിക്കുന്ന തിലൂടെ ഭാവിയിലെ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയുടെയും വ്യവസായങ്ങളുടെയും പ്രധാന ചാലക ശക്തിയായി ഈ തലമുറ മാറും. ഈ മേഖലയുടെ വികസനത്തിനായി 50 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

57. മലയാളം നമ്മുടെ അഭിമാനവും വിജ്ഞാന പൈതൃകവുമാണ്; നിർമ്മിതബുദ്ധിയുടെ (AI) ഈ യുഗത്തിൽ അത് പിന്തള്ളപ്പെടുപോകരുത്. മലയാളത്തിന്റെ ഒരു തുറന്ന ഡാറ്റാസെറ്റ് എല്ലാവർക്കും സൗജന്യമായി ലഭ്യമാക്കിയും, വിപണിയിലെത്തിക്കാവുന്ന മലയാളം AI മാതൃകകളുടെ വികസനത്തിന് പിന്തുണ നൽകിയും കേരളം ഒരു 'മലയാളം AI സംരംഭം' ആരംഭിക്കും. ഇതിനായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഭാഗം - III

58. സർ, മുൻ സർക്കാർ അവതരിപ്പിച്ച അവസാന ബജറ്റ് എസ്റ്റിമേറ്റിൽ കണക്കാക്കിയ പ്രതീക്ഷിത വരുമാനത്തിൽ ഉണ്ടായ ഗണ്യമായ ഇടിവ് കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ട് 2026-27 വർഷത്തെ പദ്ധതി അടങ്കൽ തുക 35,750 കോടി രൂപയിൽ നിന്നും 30,370 കോടി രൂപയായി പുതുക്കി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. പദ്ധതി അടങ്കൽ തുക കുറഞ്ഞത് കാരണം മുൻ സർക്കാർ അവതരിപ്പിച്ച അവസാന ബജറ്റ് എസ്റ്റിമേറ്റിൽ കണക്കാക്കിയ തുകയേക്കാൾ പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ മേഖലയ്ക്കുണ്ടായ കുറവ് പരിഹരിക്കുവാനായി പട്ടികജാതി മേഖലയ്ക്ക് 527.68 കോടി രൂപയും പട്ടികവർഗ മേഖലയ്ക്ക് 152.52 കോടി

19-06-2026

Revised Budget speech

രൂപയും പ്രത്യേക പദ്ധതിക്കായി അധികതയായി വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനു പുറമെ മത്സ്യബന്ധന മേഖലയ്ക്ക് 50 കോടി രൂപയും അധികമായി വകയിരുത്തുന്നു.

തദ്ദേശ സർക്കാരുകൾ

59. ഓരോ അഞ്ച് വർഷ ഇടവേളകളിലും സംസ്ഥാന ധനകാര്യ കമ്മീഷനെ നിയമിക്കുകയും കമ്മീഷൻ ശുപാർശകൾ അംഗീകരിച്ച് കൃത്യമായി നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് കേരളം. 7-ാം സംസ്ഥാന ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ 2026-27 ലേക്കുള്ള പുതുക്കിയ ശുപാർശകൾ സമർപ്പിക്കുകയും ആയത് സർക്കാർ അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 2026-27 ലേക്കുള്ള പുതുക്കിയ ബജറ്റ് പ്രകാരം തദ്ദേശ സർക്കാരുകൾക്കുള്ള ജനറൽ പർപ്പസ് ഗ്രാന്റ് ഇനത്തിൽ 3,236.77 കോടി രൂപയും മെയിന്റനൻസ് ഗ്രാന്റ് ഇനത്തിൽ 4,315.69 കോടി രൂപയും വകയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സംസ്ഥാന ധനകാര്യ കമ്മീഷന്റെ ശുപാർശ പ്രകാരം പുതുക്കിയ പദ്ധതി വിഹിതത്തിന്റെ 28.5 ശതമാനമായ 8,655.45 കോടി രൂപ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്കുള്ള വികസന ഫണ്ടായി നീക്കിവയ്ക്കുന്നു. വികസന ഫണ്ടിന് പുറമെ കേരള ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ പരിപാടി (KSWMP) പദ്ധതിയിൻകീഴിൽ നഗര തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് Urban Local Body Grant ആയി 160 കോടി രൂപയും പുതുക്കിയ വിഹിതമായി നീക്കിവച്ചിട്ടുണ്ട്. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അർഹതപ്പെട്ട വിഹിതം യഥാസമയത്ത് ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും നടപടി സ്വീകരിക്കും.

ഇന്ദിരാ ഗ്യാരന്റി

19-06-2026

Revised Budget speech

60. ഈ സർക്കാർ അധികാരമേറ്റയുടൻ ചേർന്ന ആദ്യ മന്ത്രിസഭായോഗത്തിൽ തന്നെ സ്ത്രീകൾക്ക് ബന്ധുക്കളിൽ സൗജന്യയാത്ര അനുവദിച്ചു ഉത്തരവായിട്ടുണ്ട്. അതോടൊപ്പം വയോജന ക്ഷേമവകുപ്പ് രൂപീകരിക്കുകയും ഉമ്മൻചാണ്ടി ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതിയുടെ പ്രാരംഭ നടപടികൾ ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പ്രായഭേദമന്യേ എല്ലാ സ്ത്രീകൾക്കും ട്രാൻസ്ജെൻഡേഴ്സിനും കെ.എസ്.ആർ.ടി.സി.-യുടെ എല്ലാ ഓർഡിനറി ബസ്സുകളിലും സൗജന്യ യാത്ര അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. **ഇതിലേയ്ക്കുള്ള ചെലവുകൾക്കായി 600 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

ക്ഷേമ പദ്ധതികൾ

61. ശിശുക്ഷേമ രംഗത്ത് വിലപ്പെട്ട സേവനം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന സംസ്ഥാനത്തെ അങ്കണവാടി വർക്കർമാരുടെയും ഹെൽപ്പർമാരുടെയും പ്രതിമാസ ഓണറേറിയം 2026 ജൂൺ 1 മുതൽ 1,000 രൂപ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. **ഇതിനായി 66.20 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

62. പൊതുജനാരോഗ്യ മേഖലയിലെ നെടുംതൂണുകളായ ആശാ വർക്കർമാരുടെ പ്രതിമാസ ഓണറേറിയം 2026 ജൂൺ 1 മുതൽ 3,000 രൂപ വർദ്ധിപ്പിച്ച് 9,000 രൂപയിൽ നിന്ന് 12,000 രൂപയായി ഉയർത്തി. **ഇതിനായി 78.40 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

63. വിദ്യാലയങ്ങളിലെ ഉച്ചഭക്ഷണ പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പിന് നിർണ്ണായക പങ്കുവഹിക്കുന്ന പാചകത്തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം 1,000 രൂപ വർദ്ധിപ്പിച്ച് അവരുടെ ജീവിതനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിച്ചു. **ഇതിനായി 13.30**

19-06-2026

Revised Budget speech

കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

64. സംസ്ഥാനത്തെ പ്രീ-പ്രൈമറി വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിലെ അധ്യാപകരുടെയും ആയമാരുടെയും സേവനങ്ങൾ മാനിച്ച്, അവരുടെ പ്രതിമാസ ഓണറേറിയം 2026 ജൂൺ 1 മുതൽ നിലവിലുള്ള തുകയേക്കാൾ 1,000 രൂപ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. **ഇതിനായി 4.72**

കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

തിക് - ടാക്

65. കേരളത്തിന്റെ ധനസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് അടുത്തിടെ പുറത്തിറക്കിയ ധവളപത്രത്തിലെ നിർദ്ദേശ പ്രകാരം, സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡിനെ സർക്കാരിന്റെ ഒരു ' തിക് - ടാക് ' (ചിന്താ സമിതി) ആയി പുനഃസംഘടിപ്പിക്കും. മുൻഗണനാ പദ്ധതികളുടെ നടത്തിപ്പ് നിരീക്ഷിക്കുന്നതിനും ആശയങ്ങളെ പ്രായോഗിക പദ്ധതികളായി മാറ്റുന്നതിനു മായി സിവിൽ സൊസൈറ്റി സംഘടനകളും സംസ്ഥാന സർക്കാരും തമ്മിലുള്ള ഒരു കണ്ണിയായി ആസൂത്രണ ബോർഡ് പ്രവർത്തിക്കും.

കൃഷിയും അനുബന്ധമേഖലയും

66. സർ, കൃഷിക്കും അനുബന്ധ മേഖലയ്ക്കുമായി ആകെ പദ്ധതി അടങ്കൽ തുകയായി 1534.98 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

67. റബ്ബറിന്റെ വിലയിടിവിൽ നിന്നും റബ്ബർ കർഷകരെ സഹായിക്കാനായി ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ള

19-06-2026

Revised Budget speech

“ റബ്ബർ പ്രൊഡക്ഷൻ ഇൻസന്റീവ് സ്കീം” പ്രകാരം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള റബ്ബറിന്റെ നിലവിലെ താങ്ങുവില 200 രൂപയിൽ നിന്നും 250 രൂപയായി വർദ്ധിപ്പിക്കും.

68. കേരളത്തിലെ ഫുട്ട് ഫാമുകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. കയറ്റുമതി ഗുണനിലവാരമുള്ള ഫലവർഗ്ഗങ്ങളും പുഷ്പവും ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നവർക്ക് പ്രോത്സാഹനം നൽകും.

69. കാർഷിക കടാശ്വാസ കമ്മീഷന്റെ പ്രവർത്തനം കാര്യക്ഷമമാക്കാനും കമ്മീഷൻ അവാർഡ് പ്രഖ്യാപിച്ച കർഷകരുടെ പ്രമാണങ്ങൾ തിരിച്ചു നൽകാനും നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

70. നെല്ലിന്റെ സംഭരണം കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിനും സംഭരണ വില കർഷകർക്ക് കൃത്യമായി ലഭിക്കുന്നതിനും നടപടി സ്വീകരിക്കും.

71. നാളികേരത്തിന് സർക്കാർ തലത്തിൽ പുതിയ സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ ആരംഭിക്കും.

72. കേരളത്തിലെ കാർഷിക മേഖലയിൽ വനിതകളുടെ ശക്തമായ സാന്നിധ്യം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും വനിതകളുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള കാർഷിക സംരംഭങ്ങളും കർഷക കൂട്ടായ്മകളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി "കൃഷി സഖി - വനിതാ കർഷക വികസന പരിപാടി" എന്ന പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

73. കാർഷിക വിളകളുടെ ഉൽപ്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും വിഭവങ്ങളുടെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി നിർമ്മിത ബുദ്ധി (AI), ഡ്രോൺകൾ, ഐ.ഒ.ടി കാർഷിക സാങ്കേതികവിദ്യകൾ ഉപകരണങ്ങൾ എന്നിവയുൾപ്പെടെയുള്ള നൂതന സംവിധാനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും.

74. സംസ്ഥാനത്ത് ഫാം ടൂറിസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി കൈക്കൊള്ളും.

75. കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങൾക്ക് ന്യായവില ലഭ്യമാക്കുവാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കും. യുവാക്കളെ കൃഷിയിലേക്ക് ആകർഷിക്കാൻ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കും.

മണ്ണ് ജല സംരക്ഷണം

76. സുസ്ഥിര കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും, മണ്ണിന്റെ ആരോഗ്യം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനങ്ങളെ പ്രതിരോധിക്കാനുള്ള ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും, കർഷകർക്ക് പുതിയ വരുമാന അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനുമായി സർക്കാർ 'കേരള കാർബൺ ഫാമിംഗ് ആൻഡ് സോയിൽ ക്രെഡിറ്റ് ഫ്രെയിംവർക്ക്' പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും.

മൃഗസംരക്ഷണം

77. മൃഗസംരക്ഷണ മേഖലയ്ക്ക് 258.88 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ മൃഗസംരക്ഷണ

19-06-2026

Revised Budget speech

വകുപ്പിന് 137.24 കോടി രൂപയും കേരള ലൈവ് സ്റ്റോക്ക് ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ബോർഡിന് 29.89 കോടി രൂപയും കേരള സ്റ്റേറ്റ് പൗൾട്ടി ഡെവലപ്പ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷന് 8 കോടി രൂപയും മീറ്റ് പ്രോഡക്ട്സ് ഓഫ് ഇന്ത്യയ്ക്ക് 5.85 കോടി രൂപയും കേരള ഫീഡ്സിന് 19.20 കോടി രൂപയും കേരള വെറ്ററിനറി & ആനിമൽ സയൻസ് സർവ്വകലാശാലയ്ക്ക് 52 കോടി രൂപയും കേരള കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ് മിൽക്ക് മാർക്കറ്റിംഗ് ഫെഡറേഷന് 6.70 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടുന്നു.

78. കേരള ചിക്ക്ൻ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി കൊല്ലം ജില്ലയിലെ കോട്ടക്കലിൽ മണിക്കൂറിൽ 1,000 കോഴികളെ പ്രോസസ് ചെയ്യാൻ ശേഷിയുള്ള ഒരു ആധുനിക കോഴിമാംസ പ്രോസസിംഗ് പ്ലാന്റും ഒരു പെറ്റ് ഫുഡ് ഫാക്ടറിയും ആരംഭിക്കും.

79. ദാരിദ്ര്യനിർമ്മാർജ്ജനം, വനിതാ ശാക്തീകരണം, വിധവകളുടെയും അശരണരുടെയും സാമ്പത്തിക സുരക്ഷ എന്നിവ ലക്ഷ്യമാക്കി “ കെപ്കോ ആശ്രയ” പദ്ധതിയും സ്കൂൾ കുട്ടികളുടെ പോഷകാഹാരനില മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും കോഴിവളർത്തലിനോടുള്ള താൽപര്യം കുട്ടികളിൽ വളർത്തുന്നതിന് സ്കൂൾ പൗൾട്ടി ക്ലബ്ബ് പദ്ധതിയും, നഗര-അർദ്ധനഗര പ്രദേശങ്ങളിലെ വനിതാ ഗുണഭോക്താക്കൾക്കുള്ള പദ്ധതികളിലൂടെ മുട്ട ഉൽപ്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും കുട്ടികൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജനങ്ങളുടെ പോഷകാഹാരനില മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി “ കേജ് കളിലെ കോഴിവളർത്തൽ” എന്ന നൂതന പദ്ധതിയും കന്നുകാലികളുടെ ഉത്പാദനക്ഷമതയും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഹൈഫർ റിയറിംഗ് സെന്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കുക എന്നീ പദ്ധതികളും

19-06-2026

Revised Budget speech

നടപ്പിലാക്കും.

ക്ഷീരവികസനം

80. ക്ഷീരവികസന മേഖലയ്ക്ക് 102.88 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ ഗ്രാമീണ ക്ഷീര വിപുലീകരണത്തിനും കാർഷിക ഉപദേശക സേവനങ്ങൾക്കുമുള്ള 9 കോടി രൂപയും ക്ഷീര സഹകരണ സംഘങ്ങൾക്കുള്ള സഹായമായ 21 കോടി രൂപയും പാലിന്റെയും പാലുൽപ്പന്നങ്ങളുടെയും ഗുണനിലവാരം ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന ലബോറട്ടറികളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള 7 കോടി രൂപയും വാണിജ്യ ക്ഷീരവികസന പ്രവർത്തനങ്ങളും മിൽക്ക് ഷെഡ് വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായുള്ള 36.37 കോടി രൂപയും കാലിത്തീറ്റ സബ്സിഡി നൽകുന്നതിനുള്ള 7 കോടി രൂപയും തീറ്റപ്പുല്ലുകളുടെ ഉൽപ്പാദനവും സംരക്ഷണത്തിനുമുള്ള 8.5 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടുന്നു.

81. കേരളത്തിൽ നിലവിൽ 70 ലക്ഷം ലിറ്റർ പാലാണ് പ്രതിദിനം ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നത്. എന്നാൽ സംസ്ഥാനത്ത് 86 ലക്ഷം ലിറ്റർ പാലിന്റെ ആവശ്യകതയുണ്ട്. അടുത്ത മൂന്ന് വർഷത്തിനുള്ളിൽ പാലിന്റെ പ്രതിദിന ഉൽപാദനം ഒരു കോടി ലിറ്ററായി ഉയർത്തുവാനും അധികമായി വരുന്ന പാൽ മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നങ്ങളായി മാറ്റുന്നതിനാണ് സർക്കാർ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

82. കേരള ഡയറി ഫാർമേഴ്സ് വെൽഫെയർ ഫണ്ട് ബോർഡ് മുഖേന ക്ഷീരകർഷകരുടെ

19-06-2026

Revised Budget speech

സാമൂഹ്യ-സാമ്പത്തിക സുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി ക്ഷീരസാന്ത്വനം പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും. ഡയറി സഹകരണ സംഘങ്ങളിലെ അക്കൗണ്ടിംഗ് സംവിധാനം ലളിതവും ഏകീകൃതവും സുതാര്യവുമാക്കുന്ന തിനായി യൂണിഫൈഡ് അക്കൗണ്ടിംഗ് സോഫ്റ്റ്‌വെയർ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും, തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ നെട്ടുകാൽത്തേരിയിൽ പുതിയ സംസ്ഥാന തീറ്റപ്പുൽ ഫാം/മാതൃകാ ക്ഷീര യൂണിറ്റ് സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും നടപടി കൈക്കൊള്ളും.

മത്സ്യബന്ധനം

- 83.** മത്സ്യബന്ധന വകുപ്പിന് 133.43 കോടി രൂപയും ഹാർബർ എഞ്ചിനീയറിംഗ് വകുപ്പിന് 34 കോടി രൂപയും കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഫിഷറീസ് ആന്റ് ഓഷ്യൻ സ്റ്റഡീസിന് 33.5 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടെ ആകെ 200.93 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനുപുറമെ മത്സ്യബന്ധന വകുപ്പിന്റെ വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 50 കോടി രൂപ അധികമായി വകയിരുത്തുന്നു.
- 84.** മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് നൽകിവരുന്ന മണ്ണെണ്ണ സബ്സിഡി 75 രൂപയായി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.
- 85.** കടലിന്റെ അവകാശം കടലിന്റെ മക്കൾക്ക് ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.
- 86.** കേരളത്തിലെ പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗ്ഗ വിഭാഗങ്ങളെപ്പോലെ മത്സ്യബന്ധന

19-06-2026

Revised Budget speech

മേഖലയിലെ പിന്നാക്കാവസ്ഥയിലുള്ള വരെയും ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുവരാനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കും. മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്കായി പ്രത്യേക ഭവന പദ്ധതി നടപ്പാക്കും.

87. മത്സ്യത്തൊഴിലാളി മേഖലകളിൽ കൂടുതൽ വൈവിധ്യമാർന്ന തൊഴിൽ അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാനും, മത്സ്യത്തൊഴിലാളി സമൂഹത്തിന് മറ്റ് തൊഴിൽ മാർഗ്ഗങ്ങൾ കണ്ടെത്താനുമുള്ള പരിശീലന പരിപാടികൾ ആരംഭിക്കും.

88. മത്സ്യത്തൊഴിലാളി മേഖലയിലെ സ്ത്രീകൾക്ക് സ്വയം തൊഴിലിനായി സെൽഫ് ഹെൽപ്പ് ഗ്രൂപ്പുകൾ ഉണ്ടാക്കാൻ ആവശ്യമായ സഹായം ലഭ്യമാക്കും.

89. പട്ടയം ലഭിച്ചിട്ടില്ലാത്ത എല്ലാ തീരദേശ നിവാസികൾക്കും പട്ടയം ലഭ്യമാക്കും.

90. സർക്കാർ മുന്നറിയിപ്പ് പ്രകാരം മത്സ്യബന്ധനത്തിന് പോകാൻ സാധിക്കാത്ത ദിവസങ്ങളിൽ മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് വേതന സഹായം ലഭ്യമാക്കും.

91. ഹൈടെക് ഫിഷ് നഴ്സറികൾക്കും അലങ്കാര മത്സ്യകൃഷിക്കുമായി സർക്കാർ പ്രോത്സാഹനം നൽകും.

92. തീരപ്രദേശത്തെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള കടൽഭിത്തി, ബ്രേക്ക് വാട്ടർ, ബീച്ച് നറിഷ്‌മെന്റ് അടക്കമുള്ള ശാസ്ത്രീയ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

93. മുതലപ്പൊഴി ഹാർബറിന്റെ അശാസ്ത്രീയ നിർമ്മാണത്തിലെ അപാകതകൾ പരിഹരിക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

വനം - വന്യജീവി വകുപ്പ്

94. വനം-വന്യജീവി സംരക്ഷണപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 243.80 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

95. സംസ്ഥാനത്ത് മലയോര കർഷകരും മറ്റ് ജനങ്ങളും വന്യജീവി ആക്രമണങ്ങളുടെ ഭീഷണിയിലാണ്. കേരളത്തിലെ കടുവ, പുലി എന്നിവയുടെ ശാസ്ത്രീയ സെൻസസ് നടത്തി അവയെ മാറ്റി പാർപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നിയമ വിധേയമായ നടപടി സ്വീകരിക്കും. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിനായി ആധുനിക സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ സാധ്യതകൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തും. ഇതിനായി ആകെ 192.20 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

96. വന്യജീവി ശല്യം ഏറെ രൂക്ഷമായ പ്രദേശങ്ങളിൽ കൂടുതൽ RRT സംഘത്തെ വിന്യസിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കും.

പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ്

97. പരിസ്ഥിതി മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 22.02 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

98. വായു-ജലം-ഭൂമി-പ്രകാശ മലിനീകരണം തടയുന്നതിന് ഫലപ്രദമായ നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി “ സീറോ ടോളറൻസ്” നയം നടപ്പിലാക്കും.

99. 2050-ഓടു കൂടി കേരളത്തെ പൂർണ്ണമായും കാർബൺ ന്യൂട്രൽ സംസ്ഥാനമാക്കും. സോയിൽ കാർബൺ/Carbon sequestration വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന കൃഷി രീതികൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ച് കാർബൺ ക്രെഡിറ്റ് ക്ലെയിം ചെയ്യാൻ സംസ്ഥാനതല സംവിധാനം രൂപപ്പെടുത്തി കർഷകർക്ക് നേരിട്ടുള്ള സാമ്പത്തിക നേട്ടം ഉറപ്പാക്കും.

മലയോര കർഷക ക്ഷേമം

100. മലയോര മേഖലയിൽ ബഹുവിള കൃഷി രീതി (Multi crops) പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. ഇതിനായി ആവശ്യമായ നിയമ നിർമ്മാണം നടത്തും.

101. മലയോര മേഖലയിൽ പട്ടയവിതരണത്തിന് തടസ്സമായിട്ടുള്ള എല്ലാ പ്രശ്നങ്ങൾക്കും സമയബന്ധിതമായി പരിഹാരം കാണം. ബഹു. സുപ്രീം കോടതിയിലെ സി.എച്ച്.ആർ. കേസ്, 1964 റൂൾ, പട്ടയവിതരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ബഹു. ഹൈക്കോടതിയിലെ കേസ് എന്നിവ എത്രയും പെട്ടെന്ന് പൂർത്തിയാക്കാൻ സർക്കാരിന്റെ ഭാഗത്ത് നിന്നുമുള്ള നടപടികൾ വേഗത്തിലാക്കി കർഷക താല്പര്യം സംരക്ഷിച്ച് പട്ടയ വിതരണം പുനഃസ്ഥാപിക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കും. ഏലം പട്ടയ ഭൂമിയിൽ നിർമ്മാണപ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകാൻ പാടില്ലെന്ന സർക്കാർ ഉത്തരവ് നിയമവിധേയമായി പുനഃപരിശോധിക്കും. പട്ടയഭൂമിയിൽ നിലവിലുള്ള

19-06-2026

Revised Budget speech

നിർമ്മാണങ്ങൾ ഉപാധിരഹിതമായി ക്രമവൽക്കരിച്ച് നൽകും.

ഗ്രാമവികസനം

102. ഗ്രാമവികസന മേഖലയ്ക്കകെ 2138.80 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ ഗ്രാമവികസന പരിപാടി കൾക്കുള്ള 583.24 കോടി രൂപയും സാമൂഹ്യ വികസനത്തിനും പഞ്ചായത്തുകൾക്കുമായുള്ള 1136.07 കോടി രൂപയും മേഖല വികസനത്തിനുള്ള പ്രത്യേക പരിപാടിയായി 419.40 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടുന്നു.

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി

103. ഇന്ത്യയിലെ സാധാരണ ജനങ്ങൾക്ക് ഏറെ സഹായകരമായിരുന്ന UPA സർക്കാർ നടപ്പിലാക്കിയ ജനകീയ പദ്ധതിയാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (MGNREGA). എന്നാൽ കേന്ദ്ര സർക്കാർ ഈ പദ്ധതിയെ നിർത്തലാക്കുന്ന രീതിയിൽ VB-G RAM G ആയി പരിഷ്കരിച്ച് പുനർനാമകരണം ചെയ്യുകയും സംസ്ഥാന വിഹിതം 40% ആയി വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മഹാത്മാഗാന്ധി തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി ആയിരുന്നപ്പോൾ സംസ്ഥാന വിഹിതമായി നൽകേണ്ടിയിരുന്നത് ഏകദേശം 250 കോടി രൂപയായിരുന്നു. എന്നാൽ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ തെറ്റായ നയം കാരണം ഇത് 2090.96 കോടി രൂപയായിട്ടുണ്ട്. ഈ ജനകീയ പദ്ധതി തുടർന്നും നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആദ്യഘട്ടം എന്ന നിലയ്ക്ക് 1422.60 കോടി രൂപ സംസ്ഥാന വിഹിതമായി വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

ഓൺലൈൻ ഗ്രാമസഭ

104. ഗ്രാമസഭയിൽ നേരിട്ട് പങ്കെടുക്കാൻ സാധിക്കാത്ത ഗ്രാമസഭാംഗങ്ങൾക്ക് ഓൺലൈനായി പങ്കെടുക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം ഏർപ്പെടുത്തും. ലോകത്തിന്റെ ഏത് കോണിൽ നിന്നും സ്വന്തം നാട്ടിലെ ഗ്രാമസഭയിൽ പങ്കെടുത്ത് അഭിപ്രായങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നതിനും നാടിന്റെ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കാളികളാകുന്നതിനും ഇതുമൂലം അവസരം ലഭിക്കും. ഇതിന് ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

വിലങ്ങാട് പാക്കേജ്

105. 2024-ലെ ഉരുൾപൊട്ടലിൽ കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ നാദാപുരം നിയോജക മണ്ഡലത്തിലെ വിലങ്ങാട് വില്ലേജിൽ നിരവധി വീടുകൾ, കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങൾ, കൃഷി തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് വൻ നാശനഷ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായി. ദുരിത ബാധിത പ്രദേശത്തെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ പുനർനിർമ്മാണം, ദുരിതബാധിതരുടെ പുനരധിവാസം, കാർഷിക മേഖലയുടെ പുനരുജ്ജീവനം, പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങളെ അതിജീവിക്കാൻ ശേഷിയുള്ള മാതൃക സൃഷ്ടിക്കൽ എന്നീ ലക്ഷ്യത്തോടെ വിലങ്ങാട് വില്ലേജിന്റെ സമഗ്രവും സുസ്ഥിരവുമായ പുനർനിർമ്മിതിക്ക് 'വിലങ്ങാട് പാക്കേജ്' പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. **ഇതിലേക്കായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.**

106. സംസ്ഥാനത്തെ വയനാട്, കാസർഗോഡ്, ഇടുക്കി എന്നീ പിന്നാക്ക ജില്ലകൾക്കായുള്ള പ്രത്യേക പാക്കേജുകളുടെ കീഴിൽ, വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം, ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങൾ

19-06-2026

Revised Budget speech

എന്നിവയ്ക്ക് മുൻഗണന നൽകിക്കൊണ്ടുള്ള വികസന പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ ലഘൂകരിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് ഇവിടെ പ്രത്യേക ഊന്നൽ നൽകും. വയനാട്, കാസർഗോഡ്, ഇടുക്കി ജില്ലകൾക്കായുള്ള പാക്കേജുകൾ ഊർജ്ജിതമായി നടപ്പാക്കാൻ നടപടി കൈക്കൊള്ളും.

എൻഡോസൾഫാൻ ബാധിതർക്കുള്ള ധനസഹായം

107. എൻഡോസൾഫാൻ ബാധിതർക്ക് അർഹമായ എല്ലാ ആനുകൂല്യങ്ങളും ലഭ്യമാക്കും. ദുരിത ബാധിതരായ കുടുംബങ്ങളെ സർക്കാർ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കും.

സഹകരണം

108. സഹകരണ മേഖലയ്ക്കായി ആകെ 114.44 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

109. സമീപകാലത്ത് സഹകരണ മേഖലയുടെ വിശ്വാസ്യതയ്ക്ക് നിക്ഷേപകരുടെ ഇടയിൽ മങ്ങലേറ്റിട്ടുണ്ട്. ഇത് പരിഹരിക്കാനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കും.

110. സഹകരണ സംഘങ്ങളിലെ നിക്ഷേപത്തുക യഥാസമയം മടക്കി നൽകാൻ കഴിയുന്ന തരത്തിൽ നിക്ഷേപ ഗ്യാരന്റി സ്കീമിൽ ആവശ്യമായ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തി നിക്ഷേപകരുടെ വിശ്വാസം വീണ്ടെടുക്കാനുള്ള പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും.

111. സപ്ലൈകോയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്താനുദ്ദേശിക്കുന്ന സപ്ലൈചെയിൻ

19-06-2026

Revised Budget speech

മാനേജ് ന്റിലും വൈദ്യുതി വകുപ്പിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തുന്ന പുനരുപയോഗ ഊർജ പദ്ധതികളിലും സഹകരണ മേഖലയെക്കൂടി പങ്കാളിയാക്കുന്നതാണ്. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പുനരുപയോഗ ഊർജ സാധ്യതകളിൽ സഹകരണ മേഖലയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി ' 100% ഊർജ സ്വയംപര്യാപ്ത സഹകരണ സംഘങ്ങൾ' എന്ന പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.

112. സഹകരണ മേഖലയിൽ പി.സി.പി. (പൊതുസഹകരണ പങ്കാളിത്തം) മാതൃകയിൽ പദ്ധതികളാരംഭിക്കാൻ പ്രോത്സാഹനം നൽകും.

ജലസേചനവും വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണവും

113. ജലസേചനത്തിനും വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണത്തിനും തീരദേശ പരിപാലനത്തിനുമായി 559.39 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ വൻകിട-ഇടത്തരം ജലസേചനത്തിനായി 213.39 കോടി രൂപയും, ചെറുകിട ജലസേചനത്തിനായി 176.27 കോടി രൂപയും, കമാൻഡ് ഏരിയ വികസനത്തിനായി 1.50 കോടി രൂപയും, വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണത്തിനും തീരദേശ സംരക്ഷണത്തിനുമായി 168.23 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടുന്നു.

114. ജലവിതരണ കാര്യക്ഷമത ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ജലസേചന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾക്കും കനാൽ സംവിധാനത്തിന്റെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾക്കും പരിപാലനത്തിനുമായി നെയ്യാർ ജലസേചന പദ്ധതി മെച്ചപ്പെടുത്തും.

19-06-2026

Revised Budget speech

115. ജലസേചന വകുപ്പിന് കീഴിലുള്ള ഇറിഗേഷൻ മ്യൂസിയം, അണക്കെട്ടുകളിലെ ഡാം ടൂറിസം, കനാൽ ടൂറിസം പദ്ധതി, ഇറിഗേഷൻ ഗസ്റ്റ് ഹൗസുകളുടെ നിർമ്മാണം, തുടങ്ങിയവ പി.പി.പി. മോഡലിൽ വികസിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

ഊർജം

116. ഊർജ മേഖലയ്ക്ക് 1284.75 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ ഊർജമേഖലാ വികസനത്തിനായി കെ.എസ്.ഇ.ബി.-യ്ക്ക് വിവിധ ധന സ്രോതസ്സുകളിലൂടെ 1218.71 കോടി രൂപയും പാരമ്പര്യേതരവും പുനരുപയോഗ ഊർജ സ്രോതസ്സുകൾക്കായി 66.04 കോടി രൂപയുമാണ് വകയിരുത്തിയിട്ടുള്ളത്.

വ്യവസായം

117. വ്യവസായ മേഖലയ്ക്കുള്ള ആകെ വിഹിതം 1115.48 കോടി രൂപയാണ്. ഗ്രാമ-ചെറുകിട വ്യവസായങ്ങൾക്കായി 445.51 കോടി രൂപയും, ചെറുകിട-വൻകിട വ്യവസായങ്ങൾക്കായി 669.97 കോടി രൂപയും, ധാതുക്കൾക്കായി 8.20 കോടി രൂപയും വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യയ്ക്കായി 434.40 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടെ വ്യവസായവും ധാതുക്കളും എന്ന മേഖലയ്ക്ക് ആകെ 1558.08 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യ

118. കോഴിക്കോട് സൈബർ പാർക്കിനെ കൊച്ചി ഇൻഫോ പാർക്കിന്റെയും തിരുവനന്തപുരം

19-06-2026

Revised Budget speech

ടെക്നോപാർക്കിന്റെയും നിലവാരത്തിലേയ്ക്ക് ഉയർത്താനാവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

പരമ്പരാഗത വ്യവസായം

119. സംസ്ഥാനത്തെ പരമ്പരാഗത വ്യവസായങ്ങൾ കടുത്ത പ്രതിസന്ധി നേരിടുകയാണ്. ഗ്രാമീണ മേഖലയിലെ സ്ത്രീ തൊഴിലാളികൾ കൂടുതലുള്ള കശുവണ്ടി, കയർ, കൈത്തറി അടക്കമുള്ള പരമ്പരാഗത വ്യവസായങ്ങൾക്ക് സർക്കാർ സഹായം അത്യാവശ്യമാണ്.

120. ഈ മേഖലയിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് സുസ്ഥിരമായ വരുമാനം ഉറപ്പാക്കാൻ പരമ്പരാഗത വ്യവസായങ്ങൾക്ക് വേതന സഹായം (Income support scheme) നൽകും.

121. കശുവണ്ടി വ്യവസായത്തിലെ പ്രതിസന്ധി പരിഹരിക്കാൻ സമഗ്ര പാക്കേജിന് രൂപം നൽകും. പൂട്ടിക്കിടക്കുന്ന ഫാക്ടറികൾക്ക് ബാങ്കുകളുമായി ചേർന്ന് ഒറ്റത്തവണ തീർപ്പാക്കൽ പദ്ധതിയായി നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

122. കൈത്തറി, കരകൗശല വ്യവസായങ്ങൾക്ക് അവരുടെ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ആഗോള തലത്തിൽ വിൽക്കാൻ ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോം നിർമ്മിക്കുകയും നൂതന യന്ത്ര സാമഗ്രികൾ ലഭ്യമാക്കാനും തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്താനും പ്രത്യേക പ്രോത്സാഹനം നൽകും.

19-06-2026

Revised Budget speech

123. സംസ്ഥാനത്തെ പ്രതിസന്ധി നേരിടുന്ന മൺപാത്ര തൊഴിലാളികൾക്ക് പ്രത്യേക ആനുകൂല്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കും.

124. കയർ ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിപണി ഉറപ്പുവരുത്താനായി വിദേശ രാജ്യങ്ങളിലേക്ക് കയറ്റുമതി വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ സർക്കാർ സഹായം നൽകും.

125. കയർ മേഖലയ്ക്ക് 107.64 കോടി രൂപയും കശുവണ്ടി മേഖലയ്ക്കായി 56 കോടി രൂപയും വകയിരുത്തുന്നു.

126. കയർ, കയറുൽപ്പന്നങ്ങൾ എന്നിവയുടെ വിൽപനയ്ക്കുള്ള വിപണി വികസന സഹായമായി (50 ശതമാനം സംസ്ഥാന ത്തിന്റെ തുല്യ വിഹിതം) 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

127. കയർ ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഉൽപാദനം, വിപണനം, കയറ്റുമതി എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനു സഹായം നൽകുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയ്ക്കായി 11 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. വിലസ്ഥിരതാ ഫണ്ടായി 35 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഇൻകുബേഷൻ സെന്റർ

128. പുതുതലമുറ സംരംഭകർക്ക് അവരുടെ നൂതന ആശയങ്ങളെ പ്രായോഗിക ബിസിനസ്സ് നിർദ്ദേശങ്ങളാക്കി മാറ്റുന്നതിന് സഹായകമാകുന്ന ഇടമാണ് ഇൻകുബേഷൻ സെന്റർ.

19-06-2026

Revised Budget speech

വളർന്നുവരുന്ന സംരംഭകർക്ക് ഏറ്റവും നഷ്ടസാധ്യത കുറഞ്ഞ ബിസിനസ്സ് സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള സാഹചര്യം ഒരുക്കുകയെന്നതാണ് ഇൻകുബേഷൻ സെന്ററിന്റെ പ്രാഥമിക ഉദ്ദേശ്യം. സ്റ്റാർട്ട്-അപ്പുകൾക്കും വ്യക്തിഗത സംരംഭകർക്കും ബിസിനസ്സ് സംരംഭങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി മാനേജ് ന്റ് പരിശീലനം, ഓഫീസ് സൗകര്യം, പ്രാഥമിക മൂലധന സഹായം എന്നിവ ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് ഇൻകുബേഷൻ സെന്റർ സഹായമാകും. നിലവിലുള്ള ഇൻകുബേഷൻ സെന്ററുകൾ ആധുനിക വൽക്കരിച്ച് അതിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടു പോകുന്നതിന് നടപടിയെടുക്കും കേരള വികസനത്തിനുള്ള ഒരു ഉപകരണമായി ഇൻകുബേഷൻ സെന്റർ മാറും. ഇതിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഗതാഗതം

129. തുറമുഖങ്ങൾ, ലൈറ്റ് ഹൗസസ് ആൻഡ് ഷിപ്പിംഗ് എന്നിവയുടെ വികസനത്തിന് 77.17 കോടി രൂപയും റോഡുകൾ പാലങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് 985.77 കോടി രൂപയും റോഡ് ഗതാഗത സൗകര്യം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് 179.47 കോടി രൂപയും ഉൾനാടൻ ജലഗതാഗതം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് 113.59 കോടി രൂപയും മറ്റ് ഗതാഗത സേവനങ്ങൾക്ക് 222.83 കോടി രൂപയും ഉൾപ്പെടെ ഗതാഗത മേഖലയ്ക്ക് ആകെ 1578.83 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

130. തീരദേശ- ജലഗതാഗതം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി വേഗതയേറിയതും കുറഞ്ഞ ഇന്ധന

19-06-2026

Revised Budget speech

ഉപഭോഗവുമുള്ള, വെള്ളത്തിന് മുകളിൽ ഉയർന്ന് സഞ്ചരിക്കുന്ന ഹൈഡ്രോഫോയിൽ (Hydrofoil Transport System) ജലഗതാഗത സംവിധാനം സംസ്ഥാനത്ത് നടപ്പിലാക്കും.

മോട്ടോർ വാഹന വകുപ്പ്

131. സംസ്ഥാനത്ത് സേഫ് ഡ്രൈവിങ് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ട്രാഫിക് നിയമങ്ങൾ കർശനമാക്കുകയും കാൽനട യാത്രക്കാർക്ക് സുരക്ഷിതത്വം ഉറപ്പാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന റോഡ് സംസ്കാരം വളർത്തുന്നതിന് സമഗ്രമായ ട്രാഫിക് നയം രൂപീകരിക്കും. സംസ്ഥാനത്ത് വർദ്ധിച്ചു വരുന്ന റോഡ് അപകടങ്ങൾ കുറയ്ക്കാൻ പ്രത്യേക പദ്ധതിക്ക് രൂപം നൽകും.

132. മോട്ടോർ വാഹന വകുപ്പ് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് സാങ്കേതിക വിദ്യാധിഷ്ഠിത സേവനങ്ങൾ നൽകി വരുന്നു. വാഹന രജിസ്ട്രേഷൻ, ഡ്രൈവിംഗ് ലൈസൻസുകൾ, പെർമിറ്റുകൾ, ഫിറ്റ്നസ് സർട്ടിഫിക്കേഷൻ, തുടങ്ങിയ സേവനങ്ങൾക്കൊപ്പം മോട്ടോർ വാഹന നികുതി പിരിവ്, റോഡ് സേഫ്റ്റി എൻഫോഴ്സ്മെന്റ് പ്രവർത്തനങ്ങളും നടത്തി വരുന്നു. ഈ സേവനങ്ങളുടെ സമയബന്ധിതമായ തീർപ്പാക്കലിന് ശക്തമായ ഐടി അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും വിശ്വസനീയമായ കമ്പ്യൂട്ടർ നെറ്റ്‌വർക്ക് കണക്ടിവിറ്റിയും അത്യാവശ്യമാണ്. അതിനാൽ, വകുപ്പിലെ ഐസിടി അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, നെറ്റ്‌വർക്കിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവ നവീകരിക്കുന്നതിന് 20 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

133. നികുതിവെട്ടിപ്പ് തടയുന്നതിനും വരുമാനചോർച്ച ഒഴിവാക്കുന്നതിനുമായി പ്രത്യേക ടാക്സ് ഇൻലിജൻസ് ആൻഡ് ഇൻവെസ്റ്റിഗേഷൻ വിങ് രൂപീകരിക്കുന്നു.

വിനോദസഞ്ചാരം

134. വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയ്ക്ക് 325.36 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

135. കേരളത്തിൽ ടൂറിസത്തെ മുൻഗണന മേഖലയായി മാറ്റാനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. വ്യവസായങ്ങൾക്ക് നൽകുന്ന എല്ലാ ആനുകൂല്യങ്ങളും ടൂറിസം മേഖലയ്ക്കും ലഭ്യമാക്കാൻ ടൂറിസത്തെ വ്യവസായമായി പ്രഖ്യാപിക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

136. തോട്ടം മേഖലയിൽ കൂടുതൽ സ്ഥലം ടൂറിസത്തിനായി ഉപയോഗിക്കാവുന്ന വിധത്തിൽ ആവശ്യമായ നിയമഭേദഗതി കൊണ്ടുവരും.

137. ആലപ്പുഴ ജില്ലയിൽ യു.പി.എ. സർക്കാരിന്റെ കാലത്ത് കേന്ദ്രസഹായത്തോടെ നടപ്പിലാക്കിയ മെഗാ ടൂറിസം സർക്യൂട്ട് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നിർമ്മിച്ച ടൂറിസം അമിനിറ്റി സെന്ററുകളും ഹൗസ്ബോട്ട് ടെർമിനലുകളും പരിഷ്കരിച്ച് ഉപയോഗപ്പെടുത്തും.

138. ആലപ്പുഴയിൽ ഹൗസ്ബോട്ട് മാലിന്യം ഉൾപ്പെടെ സംസ്കരിക്കുന്നതിന് മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റ് നിർമ്മിക്കും.

139. അർത്തുങ്കൽ ബസലിക്ക്, അമ്പലപ്പുഴ ക്ഷേത്രം, കാക്കഴം പള്ളി, മണ്ണാറശ്ശാല, കൃഷ്ണപുരം

19-06-2026

Revised Budget speech

കൊട്ടാരം, മാതാ അമൃതാനന്ദമയി മാം, ഓച്ചിറ ക്ഷേത്രം തുടങ്ങിയ തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രങ്ങളെ ബന്ധപ്പെടുത്തി തീർത്ഥാടന ടൂറിസം സർക്യൂട്ട് പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും.

140. പാതിരാമണൽ ദ്വീപ് ഇക്കോ ടൂറിസം കേന്ദ്രത്തിന്റെ സമഗ്ര വികസനത്തിനായി മാസ്റ്റർപ്ലാനോട് കൂടിയ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും. ഒപ്പം മുഹമ്മ ജെട്ടിയിൽ നിന്നും ദ്വീപിലേക്ക് സഞ്ചാരികൾക്കുവേണ്ടി റോപ്പ് വേ സൗകര്യം ഏർപ്പെടുത്തും.

141. മുസിരിസ് ടൂറിസം പദ്ധതി പ്രദേശങ്ങളിലെ പുരാതന സ്്മാരകങ്ങൾ സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദമായ ടൂറിസം വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി മുസിരിസ് ടൂറിസം പദ്ധതി കൂടുതൽ വിപുലമാക്കി ഹെറിറ്റേജ് ടൂറിസത്തിന്റെ ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാന കേന്ദ്രമാക്കി മാറ്റും. ലൈവ് മ്യൂസിയം, പൈതൃക മ്യൂസിയങ്ങൾ, പരമ്പരാഗത ജലപാതകളിലൂടെയുള്ള ബോട്ടയാത്ര എന്നിവ ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തും. ഈ പദ്ധതിക്കായി ആകെ 19 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

142. ഫോർട്ട് കൊച്ചി, മൂന്നാർ, കോവളം, ആലപ്പുഴ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രധാന വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിൽ പരീക്ഷണാടിസ്ഥാനത്തിൽ പുതിയ "ഗ്രീൻ മാർഷൽസ്" പദ്ധതി ആരംഭിക്കും. ഈ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി സ്ത്രീകളെ ഗ്രീൻ മാർഷൽമാരായി പരിശീലിപ്പിക്കുകയും വിന്യസിക്കുകയും ചെയ്ത് ശുചിത്വം, ഉത്തരവാദിത്തപരമായ സന്ദർശക പെരുമാറ്റം, പരിസ്ഥിതി അവബോധം എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

143. കേരളത്തിലെ വിനോദസഞ്ചാര മേഖലയെ പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവും സുസ്ഥിരവുമായ രീതിയിൽ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി വിവിധ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കും. ഇക്കോ, ജൈവവൈവിധ്യ, കണ്ടൽക്കാട്, ഫാം, കാർഷിക, ഗ്രാമീണ ജീവിതാനുഭവ വിനോദസഞ്ചാര മേഖലകൾക്ക് കൂടുതൽ പ്രാധാന്യം നൽകും. കൂടാതെ, കേരളത്തിന്റെ തനത് പാരമ്പര്യവും ഭക്ഷ്യസംസ്കാരവും സാംസ്കാരിക പൈതൃകവും സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്ന കമ്മ്യൂണിറ്റി അധിഷ്ഠിത ടൂറിസം ഹബ്ബുകളും സാംസ്കാരിക ടൂറിസം ഹബ്ബുകളും സ്ഥാപിക്കും. 'ബ്രാൻഡ് വയനാട്' ആശയം അവതരിപ്പിക്കും. അഷ്ടമുടി ടൂറിസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. സ്ത്രീകൾ നയിക്കുന്ന ടൂറിസം സംരംഭങ്ങൾ, ഹോംസ്റ്റേകൾ, ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസം പദ്ധതികൾ എന്നിവ സംസ്ഥാനത്തുടനീളം വിപുലീകരിക്കും. നിർമ്മിത ബുദ്ധി (AI) അധിഷ്ഠിത ഡിജിറ്റൽ ടൂറിസം പ്ലാറ്റ്ഫോമുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സ്മാർട്ട് ടൂറിസം ആപ്ലിക്കേഷനുകൾ വികസിപ്പിക്കും.

ശാസ്ത്ര സേവനങ്ങളും ഗവേഷണവും

144. ശാസ്ത്ര സേവനങ്ങൾക്കും ഗവേഷണത്തിനുമായി 205.18 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

145. JNTBGRI, CWRDM, MBGIPS, നാറ്റ്പാക്, ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് അഡ്വാൻസ്ഡ് വൈറോളജി, NHRI, KFRI, ശ്രീനിവാസ രാമാനുജൻ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്ര സാങ്കേതിക സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഗവേഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ പ്രാമുഖ്യം

19-06-2026

Revised Budget speech

ലഭിക്കുന്ന വിധത്തിൽ പുനഃസംഘടിപ്പിക്കും.

പൊതു വിദ്യാഭ്യാസം

- 146.** പൊതു വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയ്ക്കകെ 1477.57 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 147.** സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരവും അക്കാദമിക നിലവാരവും കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി 1032.28 കോടി രൂപ സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ വകയിരുത്തുന്നു.
- 148.** കായിക വിനോദങ്ങളിൽ കുട്ടികളുടെ പങ്കാളിത്തം വളരെ അനിവാര്യമാണ്, അത് സ്കൂൾ പാഠ്യപദ്ധതിയുടെ ഭാഗമാക്കി മാറ്റും. പുരോഗമനപരവും സുസ്ഥിരവുമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളിലൂടെ ശാരീരിക ക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഭാവിയിലെ കായിക പ്രതിഭകളെ വാർത്തെടുക്കുന്ന തിനുമായി 8.00 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 149.** ‘ പെൺകുട്ടികളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനുള്ള ആർത്തവ ശുചിത്വ സംരംഭം’ പദ്ധതിയുടെ പ്രാഥമിക ലക്ഷ്യം പെൺകുട്ടികൾക്കിടയിൽ ആർത്തവ ശുചിത്വം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ഉറപ്പാക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. എല്ലാ പെൺകുട്ടികൾക്കും സാനിറ്ററി നാപ്കിനുകളുടെ ലഭ്യത വരുത്തുക, സാനിറ്ററി നാപ്കിനുകൾ സുരക്ഷിതവും പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവുമായ സംസ്കരണത്തിനുള്ള സൗകര്യം ഒരുക്കുക, സ്കൂൾ ടോയ്ലറ്റുകൾ വൃത്തിയും ശുചിത്വവുമുള്ളതായി സൂക്ഷിക്കുക,

19-06-2026

Revised Budget speech

ഒരു പെൺകുട്ടി സൗഹൃദ ക്യാമ്പസ് നിർമ്മിക്കുക, അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുക, ശില്പശാല, സംസ്ഥാന/ജില്ലാ തല നിരീക്ഷണം എന്നിവയാണ് പദ്ധതിയുടെ മറ്റ് ലക്ഷ്യങ്ങൾ.

ജവഹർലാൽ നെഹ്റു സെന്റർ ഫോർ സയന്റിഫിക് ടെമ്പർ

150. വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ശാസ്ത്രബോധം വളർത്തുന്നതിനും കേരളത്തെ ഒരു ആഗോള വിജ്ഞാന ഹബ്ബായി മാറ്റുന്നതിനുമായി ജവഹർലാൽ നെഹ്റു സെന്റർ ഫോർ സയന്റിഫിക് ടെമ്പർ എന്ന ഒരു പുതിയ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിക്കുന്നതാണ്. ഈ പദ്ധതിക്കായി 25 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസം

151. കേരളത്തിന്റെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ രംഗത്ത് സമഗ്രമായ മാറ്റം കൊണ്ടുവരും. വിദ്യാഭ്യാസത്തെ തൊഴിൽ സാധ്യതകൾ ഉറപ്പാക്കുന്ന സംവിധാനമായി മാറ്റുന്നതിനോടൊപ്പം ഗവേഷണത്തിനും പുതുമയുള്ള ആശയങ്ങൾക്കും പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന ഒരു വിദ്യാഭ്യാസ അന്തരീക്ഷം രൂപപ്പെടുത്തും.

152. മാറ്റുന്ന തൊഴിൽ സാധ്യതകൾ മനസ്സിലാക്കി പാഠ്യ പദ്ധതിയും നൈപുണ്യ വികസന പരിപാടികളും പരിഷ്കരിക്കും.

153. നിർമ്മിത ബുദ്ധി, ക്യാണ്ടം കമ്പ്യൂട്ടിംഗ്, ബയോടെക്നോളജി ഉൾപ്പെടെയുള്ള

19-06-2026

Revised Budget speech

അത്യാധുനിക സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ സാധ്യതകളെ മുൻകൂട്ടി മനസിലാക്കി ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ Future Readiness Think Tank രൂപീകരിക്കും.

154. വിദേശ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കേരളത്തിൽ വന്നു പഠിക്കാൻ അവസരം ഒരുക്കുന്ന “ സെമസ്റ്റർ ഇൻ കേരള” പദ്ധതി പുനരാരംഭിച്ച് അക്കാദമിക് ടൂറിസം ശക്തിപ്പെടുത്തും.

155. സംസ്ഥാന സർവകലാശാലകൾക്കിടയിൽ ക്രെഡിറ്റ് ട്രാൻസ്ഫർ നടപ്പാക്കും. ഇത് 'Student mobility' ഉറപ്പുവരുത്താൻ സഹായിക്കും. അന്താരാഷ്ട്ര അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയെ ലോകത്തിന് പരിചയപ്പെടുത്താൻ എജ്യൂക്കേഷൻ ഫെയറുകൾ സംഘടിപ്പിക്കും.

156. ലോകത്തിലെ എല്ലാ പ്രമുഖ സർവകലാശാലകളും 'Student diversity'ക്ക് പ്രധാന പരിഗണന നൽകുന്നവയാണ്. ഉദാഹരണത്തിന് ഹാർവാർഡിൽ നൂറോളം രാജ്യങ്ങളിലെ വിദ്യാർത്ഥികളാണ് പഠിക്കുന്നത്. ജെ.എൻ.യു.-ഉം ഇന്ത്യയുടെ പരിച്ഛേദമാണ്. കേരളത്തിലെ ക്യാമ്പസുകളിൽ 'Student diversity'-ക്ക് പ്രധാന പരിഗണന നൽകും.

157. സംസ്ഥാനത്തെ കോളേജുകളിൽ റാഗിങ്ങും ആക്രമണങ്ങളും ഒരു പ്രധാന പ്രശ്നമായി നിലനിൽക്കുന്നു. കേരളത്തിലെ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്ക് വിദ്യാർത്ഥികൾ അഡ്മിഷൻ നേടുന്നതിന് ഒരു വിലങ്ങുതടിയായി ഇത് നിൽക്കുകയാണ്. കേരളത്തിലെ

19-06-2026

Revised Budget speech

ക്യാമ്പസുകളിൽ റാഗിങ്ങ് തടയാൻ 'Sidharthan Student Distress App' ഉം, റാഗിംഗ് തടയാനും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ക്ഷേമം ഉറപ്പുവരുത്താനും 'Sidharthan Anti Ragging & Student Welfare Act' നടപ്പാക്കും.

158. ബിരുദധാരികൾക്ക് വേഗത്തിൽ ജോലി ലഭിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന ബ്രിഡ്ജ് പ്രോഗ്രാമുകളും കോഴ്സുകളും നടപ്പിലാക്കും.

159. അക്കാദമിക് വിഷയങ്ങൾ അമിത രാഷ്ട്രീയ ഇടപെടൽ ഒഴിവാക്കാൻ അക്കാദമിക് കൗൺസിൽ രൂപീകരിക്കും.

160. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ അന്വേഷിക്കാനും പരിഹരിക്കാനും കോളേജുകളിൽ ഓംബുഡ്സ്മാൻ സംവിധാനം നടപ്പിലാക്കും.

സാങ്കേതിക വിദ്യാഭ്യാസം

161. സാങ്കേതിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി ആകെ 232.11 കോടി രൂപ നീക്കിവയ്ക്കുന്നു.

ജവഹർലാൽ നെഹ്റു സയന്റിഫിക് സിറ്റി

162. ജവഹർലാൽ നെഹ്റു സയന്റിഫിക് സിറ്റി സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കല - സാംസ്കാരികം

19-06-2026

Revised Budget speech

163. കല-സാംസ്കാരിക മേഖലയ്ക്ക് ആകെ 203.93 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

164. തൃശ്ശൂർ ജില്ലയിലെ ചരിത്ര പ്രസിദ്ധമായ തേക്കിൻകാട് മൈതാനം നവീകരിക്കുന്നതിന് നടപടി കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്. ഇതിനായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

165. ശിവഗിരി ശ്രീനാരായണ ധർമ്മസംഘം ട്രസ്റ്റിന്റെ കീഴിൽ അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തോടെ ശിവഗിരി തീർത്ഥാടന പ്ലാറ്റിനം ജൂബിലി സ്മാരക കൺവെൻഷൻ സെന്ററിന്റെ നിർമ്മാണം പുരോഗമിച്ചുവരികയാണ്. മാത്തിന്റെ ചരിത്ര പ്രാധാന്യവും സ്വതന്ത്ര മാനവികതയും സാമൂഹ്യ പ്രതിബദ്ധതയും പരിഗണിച്ച് സെന്ററിന്റെ നിർമ്മാണത്തിനുള്ള ധനസഹായമായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കായിക-യുവജനകാര്യ മേഖല

166. കായിക-യുവജനകാര്യ മേഖലയ്ക്ക് ആകെ 173.77 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

167. കോളേജ് ക്യാമ്പസുകളിലെ കളിസ്ഥലങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും ഉപയോഗക്ഷമമാക്കുകയും കുട്ടികൾക്ക് ഏതെങ്കിലും കായിക ഇനങ്ങളിലോ എൻ.സി.സി.യിലോ പങ്കെടുക്കുന്നത് നിർബന്ധിതമാക്കുകയും ചെയ്യും. ഇതിലൂടെ കുട്ടികൾ മയക്കുമരുന്നും മറ്റ് അനഭിലഷണീയമായ പ്രവർത്തികൾ എന്നിവയിൽ ഏർപ്പെടുന്നത് നിരസാഹപ്പെടുത്താനാകും. കായിക പരിശീലനത്തിന് വിരമിച്ച കോച്ചുമാരുടെ സേവനം ഉപയോഗപ്പെടുത്തും.

19-06-2026

Revised Budget speech

168. 2036- ലെ ഒളിമ്പിക്സിൽ മത്സരിക്കാൻ പ്രാപ്തിയുള്ള കായികതാരങ്ങളെ വാർത്തെടുക്കാൻ വിഷൻ 2036 നടപ്പിലാക്കും. കായിക രംഗത്ത് പ്രത്യേക കഴിവുകളുള്ള കുട്ടികളെ കണ്ടെത്തി ഉൗർജ്ജിത പരിശീലനം നൽകി ദേശീയ, അന്തർദേശീയ, ഒളിമ്പിക്സ് മത്സരങ്ങളിൽ പങ്കെടുപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി പ്രാപ്തരാക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കും.

വൈദ്യശുശ്രൂഷയും പൊതുജനാരോഗ്യവും

169. ആരോഗ്യമേഖലയ്ക്ക് പ്രഥമ പരിഗണന നൽകും. വൈദ്യശുശ്രൂഷയും പൊതുജനാരോഗ്യ മേഖലയ്ക്കുള്ള പദ്ധതി വിഹിതമായി 2076.02 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

170. കേരളത്തിൽ ഉയർന്നുനിൽക്കുന്ന ആരോഗ്യ ചികിത്സാ ചെലവ് (Out of Pocket Expenditure) കുറച്ച് കൊണ്ടുവരാൻ സർക്കാർ ഇടപെടൽ നടത്തും.

171. കാസർഗോഡ്, ഇടുക്കി, വയനാട്, മഞ്ചേരി മെഡിക്കൽ കോളേജുകളുടെ അവസ്ഥ ഇപ്പോഴും ശോചനീയമായി തുടരുകയാണ്. ഇവിടങ്ങളിലെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, ജീവനക്കാർ, ഉപകരണങ്ങൾ എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. തിരുവനന്തപുരത്തെ രണ്ടാം മെഡിക്കൽ കോളേജ് പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കും. ഹരിപ്പാട് ഒരു പുതിയ മെഡിക്കൽ കോളേജ് സ്ഥാപിക്കും. ഇതിനെല്ലാമായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

172. കേരളത്തെ ആരോഗ്യ ടൂറിസത്തിന്റെ ഡെസ്റ്റിനേഷൻ ആക്കി മാറ്റാൻ ‘ Reach

19-06-2026

Revised Budget speech

Kerala' എന്ന പദ്ധതി ആവിഷ്കരിക്കും. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി ആരോഗ്യം-ആയുഷ്-
ടൂറിസം മറ്റ് അനുബന്ധ വകുപ്പുകൾ എന്നിവ തമ്മിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിച്ച്
മികച്ച ആരോഗ്യ സേവനങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

173. തിരഞ്ഞെടുത്ത മെഡിക്കൽ കോളേജുകൾക്ക് സ്വയംഭരണ പദവിയും അവയ്ക്ക് എയിംസ്
നിലവാരത്തിലുള്ള സേവനങ്ങളും അക്കാദമിക മികവും കൈവരിക്കാൻ ആവശ്യമായ
പിന്തുണയും സർക്കാർ നൽകും.

174. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും പുതുതലമുറയ്ക്കും ആരോഗ്യപരവും ശുചിത്വപരവുമായ
ജീവിതശൈലികളെക്കുറിച്ചും പരിശീലനവും പ്രായോഗിക അറിവും നൽകുന്നതിനു
വേണ്ടി വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പിന്റെ സഹകരണത്തോടെ സ്കൂൾ ഹെൽത്ത് ബ്രിഗേഡ്
രൂപീകരിക്കും.

175. അത്യാഹിത-ട്രോമ ചികിത്സ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ സമയത്തിനുള്ളിൽ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായി
ആരോഗ്യ സ്ഥാപനങ്ങൾ തമ്മിൽ മികച്ച ഏകോപനം ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ടും
ഡിജിറ്റലൈസ്ഡ് സംവിധാനം ലഭ്യമാക്കിക്കൊണ്ടും ' ഗോൾഡൻ അവർ പ്രോജക്ട്'
നടപ്പിലാക്കും.

176. പകർച്ച വ്യാധികളെ ഫലപ്രദമായി തടയുന്നതിനും നേരിടുന്നതിനുമായി
ആരോഗ്യവകുപ്പും മെഡിക്കൽ വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പും തമ്മിലുള്ള ഏകോപനം കൂടുതൽ

19-06-2026

Revised Budget speech

ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കും.

177. രോഗങ്ങൾ വരുന്നതിനു മുൻപു തന്നെ അവ കണ്ടെത്തി തടയുന്നതിനും ചികിത്സാ ചെലവ് കുറയ്ക്കുന്നതിനായി 40 വയസ്സ് കഴിഞ്ഞവർക്ക് വർഷത്തിലൊരിക്കൽ ആരോഗ്യ പരിശോധന നടത്തുന്നതിനുമായി ധനസഹായം നൽകുന്ന പദ്ധതി ആവിഷ്കരിക്കും.

178. ഹോസ്പിറ്റൽ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റി, ഹോസ്പിറ്റൽ ഡെവലപ്മെന്റ് സൊസൈറ്റി എന്നിവയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമാക്കാനും പിരിക്കുന്ന പണം കൃത്യമായ രീതിയിൽ രോഗികൾക്ക് വേണ്ടി ഉപയോഗിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്താനും പരിഷ്കാരങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കും. സർക്കാർ ആശുപത്രികളുടെ നടത്തിപ്പിൽ അമിത രാഷ്ട്രീയ ഇടപെടൽ ഒഴിവാക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

179. കെ.എം.എസ്.സി.എൽ.-ന്റെ മരുന്ന് സംഭരണ പ്രക്രിയ പുനപരിശോധിക്കുകയും കാര്യക്ഷമമാക്കാനുള്ള നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുകയും ചെയ്യും.

180. കാരണ്യ ആരോഗ്യസുരക്ഷാ പദ്ധതിയിലെ കുടിശ്ശിക ഘട്ടം ഘട്ടമായി തീർത്ത് പദ്ധതിയുടെ കാര്യക്ഷമത ഉറപ്പുവരുത്തും.

181. ആദിവാസി മേഖലയിലെ ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിനായി 'ട്രൈബൽ ഹെൽത്ത് ക്ലസ്റ്ററുകൾ' ആരംഭിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

182. തീരദേശ മേഖലയിലെ ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിനായി പ്രത്യേക ‘ കോസ്റ്റൽ കെയർ യൂണിറ്റുകൾ’ സ്ഥാപിച്ച് ചികിത്സ ഉറപ്പാക്കും.

183. സംസ്ഥാനത്ത് കാൻസർ രോഗികളുടെ എണ്ണം ക്രമാതീതമായി വർദ്ധിച്ച് വരുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മുന്തിയ പരിഗണന നൽകും. ഇതിനായി പ്രത്യേക പദ്ധതികൾക്ക് രൂപം നൽകും.

184. രോഗ നിർണ്ണയ ടെസ്റ്റുകൾക്കായി ലാബ് സൗകര്യങ്ങൾ കുറവുള്ള ഗ്രാമീണ മേഖലകളിൽ മൊബൈൽ ടെസ്റ്റിംഗ് ലാബ് സൗകര്യം ഏർപ്പെടുത്തും. ആദ്യഘട്ടമായി 2 കോടി രൂപ വീതം ചെലവിൽ 10 ലാബുകൾ സജ്ജീകരിക്കുന്നതാണ്. ഇതിനായി 20 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

185. സംസ്ഥാനത്ത് എസ്.എം.എ. (Spinal Muscular Atrophy) അടക്കമുള്ള അപൂർവ്വ രോഗങ്ങൾക്ക് മരുന്നുകൾ ലഭ്യമാക്കാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

ജലവിതരണവും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനവും

186. ജലവിതരണത്തിനും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുമായി ആകെ 895.59 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കുടിവെള്ളത്തിൽ നിന്നാണ് പല പകർച്ചവ്യാധികളും ഉണ്ടാകുന്നത്. കുടിവെള്ളത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം ഉറപ്പു വരുത്താൻ പുതിയ ലാബുകൾ ആരംഭിക്കും. ഇതിനായി കോളേജ് ലാബുകളും ഉപയോഗപ്പെടുത്തും.

19-06-2026

Revised Budget speech

ഭവന നിർമ്മാണം

187. ഭവന നിർമ്മാണ മേഖലയ്ക്കായി 58.15 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

നഗര വികസനം

188. സംസ്ഥാന പദ്ധതിയിൽ നഗരവികസനത്തിനായി 997.88 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വിവര വിനിമയവും പ്രചാരണവും

189. വിവര വിനിമയവും പ്രചാരണവും മേഖലയ്ക്കായി 36.23 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

തൊഴിലും തൊഴിലാളി ക്ഷേമവും

190. തൊഴിലും തൊഴിലാളി ക്ഷേമവും മേഖലയ്ക്കായി 650.46 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

191. ഭരണപരമായ ചെലവുകൾ കുറച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതിനും പ്രവർത്തനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി സമാന സ്വഭാവമുള്ള ക്ഷേമനിധി ബോർഡുകൾ ലയിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളും.

192. ഗിഗ്, ഓൺലൈൻ പ്ലാറ്റ്ഫോം തൊഴിലാളികളുടെ ഉന്നമനത്തിനായി പ്രത്യേക പദ്ധതികൾക്ക് രൂപം നൽകും.

19-06-2026

Revised Budget speech

193. ഐ.ടി. അടക്കമുള്ള പ്രൊഫഷണൽ തൊഴിൽ മേഖലയിൽ ഓഫീസ് വെൽനസ് ഉറപ്പുവരുത്താൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗ്ഗ ക്ഷേമം

194. പട്ടികജാതി വിഭാഗങ്ങളുടെ വികസനത്തിനായി പട്ടികജാതി ഉപപദ്ധതിയ്ക്ക് ആകെ സംസ്ഥാന പദ്ധതി അടങ്കലിന്റെ 9.81 ശതമാനമായ 2,979.32 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ 1638.02 കോടി രൂപ പട്ടികജാതി വികസന വകുപ്പിനും ബാക്കി 1341.30 കോടി രൂപ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്കുമായി വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനുപുറമെ പട്ടികജാതി ഉപ പദ്ധതിക്കായി 527.68 കോടി രൂപ അധിക വിഹിതമായി വകയിരുത്തുന്നു.

195. സംസ്ഥാന പദ്ധതി വിഹിതത്തിന്റെ 2.83 ശതമാനമായ 859.48 കോടി രൂപ പട്ടികവർഗ്ഗ ഉപ പദ്ധതിക്കായി (TSP) നീക്കിവെച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ 657.93 കോടി രൂപ പട്ടികവർഗ്ഗ വികസന വകുപ്പിനും ശേഷിക്കുന്ന 201.55 കോടി രൂപ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്കുമായി വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനുപുറമെ പട്ടികവർഗ്ഗ ഉപ പദ്ധതിക്കായി 152.52 കോടി രൂപ അധിക വിഹിതമായി വകയിരുത്തുന്നു.

196. പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗ്ഗ വിഭാഗങ്ങൾക്കായി ബജറ്റിൽ വകയിരുത്തിയ തുക കൃത്യമായി വിനിയോഗിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, പദ്ധതികൾ സമയബന്ധിതമായി നടപ്പിലാക്കുന്നുവെന്നും ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന നിയമം കൊണ്ടുവരും.

19-06-2026

Revised Budget speech

197. പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗ വിഭാഗങ്ങൾക്കായി പുതിയ ഭവന നിർമ്മാണ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും.

198. പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്ക് സർക്കാർ ജോലിയിൽ അർഹമായ പ്രാതിനിധ്യം ഉറപ്പാക്കാൻ സ്പെഷ്യൽ റിക്രൂട്ട്മെന്റ് നടത്തും.

199. പട്ടികജാതി പട്ടികവർഗ വിഭാഗത്തിലെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഇ-ഗ്രാന്റ്സ് സമയബന്ധിതമായി നൽകാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

പിന്നാക്ക വിഭാഗങ്ങളുടെ ക്ഷേമം

200. പിന്നാക്ക വിഭാഗങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം, തൊഴിൽ ഉപജീവനം എന്നിവയ്ക്ക് പിന്തുണ നൽകുന്നതിന് 164.16 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെ ക്ഷേമം

201. സ്കോളർഷിപ്പ്, നൈപുണ്യ വികസന പദ്ധതികൾ, തൊഴിലധിഷ്ഠിത പദ്ധതികൾ, ഇമ്പിച്ചി ബാവ ഭവന പദ്ധതി, ന്യൂനപക്ഷ ക്ഷേമ വകുപ്പിന്റെ ആധുനികവത്കരണം, കാലിക്കറ്റ് സർവ്വകലാശാലയുടെ കീഴിൽ ഒരു ന്യൂനപക്ഷ റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് സ്ഥാപിക്കൽ, കേരള സംസ്ഥാന ന്യൂനപക്ഷ വികസന ധനകാര്യ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡിന് ഓഹരി മൂലധന സഹായം, 'മാർഗ്ഗദീപം' പ്രീ-മെട്രിക് സ്കോളർഷിപ്പ്, ന്യൂനപക്ഷ വിഭാഗങ്ങളിൽപ്പെട്ട വിധവകൾക്ക് സ്വയം തൊഴിൽ പദ്ധതി, മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ

19-06-2026

Revised Budget speech

ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾക്കായുള്ള ഗവേഷണ ഫെലോഷിപ്പ് (ന്യൂനപക്ഷ ഗവേഷകർക്ക് റിസർച്ച് ഫെലോഷിപ്പ്), ന്യൂനപക്ഷ സമുദായങ്ങൾക്കുള്ള വിദേശ സ്റ്റോളർഷിപ്പ് എന്നിവയ്ക്കായി 77.91 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

മൂന്നാക്ക സമുദായങ്ങളുടെ ക്ഷേമം

202. മെറിറ്റ് സ്റ്റോളർഷിപ്പുകൾ, കോച്ചിംഗ് ക്ലാസ്സുകളുടെ സംഘാടനവും നടത്തിപ്പും, സ്വയംതൊഴിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പലിശ സബ്സിഡി, നൈപുണ്യ സംരംഭകത്വ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ശിഥിലമായി കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അഗ്രഹാരങ്ങളുടെ പുനരുദ്ധാരണം, വിവാഹ ധനസഹായം, പ്രവർത്തന ചെലവുകൾ, വനിതകൾക്ക് സംരംഭകത്വ പരിപാടിക്കുള്ള മൂലധന സബ്സിഡി (ക്ഷീരോൽപാദനം), വനിതകൾക്ക് ഇലക്ട്രിക് ഓട്ടോ വാങ്ങുന്നതിനുള്ള മൂലധന സബ്സിഡി എന്നിവയും കേരള സംസ്ഥാന മൂന്നാക്ക സമുദായ ക്ഷേമ കോർപ്പറേഷനുള്ള മൂലധനസഹായവും ഉൾപ്പെടെ 31.29 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഭിന്നശേഷി ക്ഷേമം

203. കേരളത്തെ ഭിന്നശേഷി സൗഹൃദ സംസ്ഥാനമായി മാറ്റിയെടുക്കാനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഭിന്നശേഷിക്കാർക്ക് തടസ്സരഹിത യാത്ര (Barrier free) ഉറപ്പു വരുത്താൻ കർശന നടപടി സ്വീകരിക്കും. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി പൊതു ഇടങ്ങളിൽ റാമ്പ് അടക്കമുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ സർക്കാർ ഉറപ്പ് വരുത്തും.

19-06-2026

Revised Budget speech

204. ഭിന്നശേഷിക്കാരുടെ കലാപരമായ കഴിവുകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കാൻ അവസരങ്ങൾ സർക്കാർ ഒരുക്കും. അംഗനവാടികൾ വഴി പഠന വൈകല്യങ്ങളും ഭിന്നശേഷിയും നേരത്തെ തിരിച്ചറിയാനുള്ള സ്ക്രീനിങ്ങ് സംവിധാനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമാക്കും.

സാമൂഹ്യസുരക്ഷയും ക്ഷേമവും

205. സാമൂഹ്യ സുരക്ഷയും ക്ഷേമവും മേഖലയ്ക്കായി 590.11 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

206. നിർധനരായ രോഗികൾക്ക് സഹായം എത്തിക്കാൻ മുൻ യു.ഡി.എഫ്. കാലഘട്ടത്തിൽ കാര്യക്ഷമമായി നടപ്പിലാക്കിയ കാരുണ്യ ബെനവലന്റ് ഫണ്ട് പദ്ധതി, ശ്രുതിതരംഗം, സ്നേഹപൂർവ്വം, സ്നേഹസ്പർശം, താലോലം, ക്യാൻസർ സുരക്ഷ, സ്നേഹ സാന്ത്വനം, പകൽവീട്, വയോമിത്രം, ആശ്വാസകിരണം, സൂക്രതം അടക്കമുള്ള പദ്ധതികളുടെ നടത്തിപ്പ് കാര്യക്ഷമാക്കും.

207. അർഹമായ സ്പെഷ്യൽ സ്കൂളുകൾക്ക് എയ്ഡഡ് പദവി നൽകാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കും.

208. ടൈപ്പ് വൺ പ്രമേഹ രോഗബാധിതരായ കുട്ടികൾക്ക് ഗുണമേന്മയുള്ള ഇൻസുലിൻ നൽകാനും, ബ്രിട്ടിൽ (Brittle) ഡയബറ്റിക്കായ കുട്ടികൾക്ക് ഇൻസുലിൻ പമ്പ് നൽകുവാനും, കൂടുതൽ വെല്ലുവിളികൾ നേരിടുന്ന കുട്ടികൾക്ക് കണ്ടിന്യൂവസ് ഗ്ലൂക്കോസ് മോണിറ്ററിംഗ് സെൻസർ (Continuous Glucose Monitoring Sensor) നൽകുവാനും നടപടി സ്വീകരിക്കും. ഇൻസുലിൻ പമ്പ് തദ്ദേശീയമായി നിർമ്മിക്കാൻ സർക്കാർ

19-06-2026

Revised Budget speech

സഹായം നൽകും.

209. ‘ മിറായി’ പദ്ധതിയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് കാലോചിതമായ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിനും പദ്ധതിക്കായി വകയിരുത്തിയ തുക വകമാറ്റി ചെലവഴിക്കുന്നത് തടയാനും എല്ലാ ജില്ലകളിലുമുള്ള ‘ മിറായി സാറ്റലൈറ്റ് സെന്ററുകളിൽ എൻഡോക്രൈൻ ഡോക്ടർമാരുടെ സേവനം ഉറപ്പുവരുത്തും. ഗുണനിലവാരമുള്ള മരുന്നുകൾ ലഭ്യമാക്കാനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

210. സംസ്ഥാനത്ത് സാമ്പത്തിക, കുടുംബ, ആരോഗ്യ കാരണങ്ങൾമൂലമുള്ള മാനസികാരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങൾ വലിയ തോതിൽ വർദ്ധിച്ചുവരികയാണ്. ഇതിനു പരിഹാരമായി സോഷ്യൽ വർക്ക് പ്രൊഫഷണലുകളുടെ സഹായം ലഭ്യമാക്കും.

പ്രവാസി ക്ഷേമം

211. പ്രവാസി ക്ഷേമനിധി ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തനം കാര്യക്ഷമമാക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കും.

ദേവസ്വം വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

212. ശബരിമല, ഗുരുവായൂർ, കൊട്ടിയൂർ, തിരുവല്ലം എന്നീ ക്ഷേത്രങ്ങൾ പ്രമുഖ തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രങ്ങളായി മാറിയിട്ടുണ്ട്. ഈ ക്ഷേത്രങ്ങൾ തിരുപ്പതി മോഡലിൽ വികസിപ്പിച്ച് ദേശീയ തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രങ്ങളാക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

19-06-2026

Revised Budget speech

213. ക്ഷേത്രങ്ങളോട് ചേർന്നുള്ള കാവുകളും കുളങ്ങളും നവീകരിക്കുന്നതിനായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

214. തിരുവിതാംകൂർ ദേവസ്വം ബോർഡിന് പ്രതിവർഷം നൽകേണ്ട ആനധിറ്റി വിഹിതം നൽകുന്നതിന് 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

215. മലബാർ ദേവസ്വം ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമാക്കുന്നതിനും, കൂടുതൽ അധികാരം നൽകുന്നതിനും മറ്റ് ദേവസ്വം ബോർഡുകൾക്ക് സമാനമാക്കുന്നതിനും നടപടി സ്വീകരിക്കും.

216. മലബാർ ദേവസ്വം ബോർഡ് ജീവനക്കാരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനും, മലബാർ ദേവസ്വം ജീവനക്കാർക്ക് വേണ്ടി ഇതര ദേവസ്വം ബോർഡുകളെ പോലെ ചട്ടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കും.

എക്സൈസ്

217. എക്സൈസ് വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും പുതിയ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുമായി 23.31 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. മയക്കുമരുന്നിന്റെ ഉത്ഭവ, വിതരണ ശൃംഖല കണ്ടെത്തി സമൂലമായി ഇല്ലാതാക്കാൻ മറ്റ് വകുപ്പുകളുമായി ചേർന്ന് സമഗ്രമായ പദ്ധതി രൂപീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

- 218.** ലഹരി, മദ്യപാനം എന്നിവയുടെ ദുഷ്യവശങ്ങളെക്കുറിച്ച് വിദ്യാർത്ഥികളെയും യുവാക്കളെയും പൊതുജനങ്ങളെയും ബോധവാന്മാരാക്കുന്നതിന് വിമുക്തി മിഷന്റെ ഭാഗമായി ലഹരിവിരുദ്ധ ക്യാമ്പയിനുകൾ സംഘടിപ്പിക്കും.
- 219.** എക്സൈസ് വകുപ്പിന് മാത്രമായി ഒരു കെമിക്കൽ എക്സാമിനേഷൻ ലബോറട്ടറി സ്ഥാപിക്കും.
- 220.** സംസ്ഥാന നാർക്കോട്ടിക് കൺട്രോൾ ബ്യൂറോയ്ക്ക് അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തും.
- 221.** മയക്കുമരുന്ന് കള്ളക്കടത്ത് തടയുന്നതിന് എല്ലാ ചെക്ക് പോസ്റ്റുകളിലും AI സാങ്കേതികവിദ്യയുള്ള സിസിടിവി ക്യാമറകളും എക്സ്-റേ, ഗാമാ-റേ സ്കാനറുകളും സ്ഥാപിക്കും.
- 222.** പുതുതലമുറ ലഹരിവസ്തുക്കൾ ഉൾപ്പെടെ എല്ലാത്തരം ലഹരിവസ്തുക്കളും തിരിച്ചറിയാനാകുന്ന വിധത്തിലുള്ള ഡ്രഗ് ഡിറ്റക്ഷൻ കിറ്റുകൾ എല്ലാ എക്സൈസ് ഓഫീസുകളിലും ലഭ്യമാക്കും.
- 223.** മാവേലിക്കര റെയ്ഞ്ചിൽ നിന്നും ചെട്ടിക്കുളങ്ങര, ഭരണിക്കാവ് പഞ്ചായത്തുകളും കായംകുളം റെയ്ഞ്ചിൽ നിന്നും പത്തിയൂർ പഞ്ചായത്തും നൂറനാട് റെയ്ഞ്ചിൽ നിന്നും

19-06-2026

Revised Budget speech

വളരിക്കുന്ന പഞ്ചായത്തും ചേർത്തുകൊണ്ട് ഒരു പുതിയ മാതൃകാ റെയ്ഞ്ച് ഓഫീസ് സ്ഥാപിക്കും.

ഭരണ നിർവഹണം

224. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടേറിയറ്റിനെ രാജ്യത്തെ ഏറ്റവും മികച്ചതാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ പ്രകടനം വിലയിരുത്തുന്നതിനും, അവരുടെ സേവനങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഫയലുകളുടെ വേഗത്തിലുള്ള നീക്കത്തിന് ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ തട്ടുകൾ കുറയ്ക്കുന്നതടക്കമുള്ള ഭരണപരിഷ്കരണ നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളും.

225. മന്ത്രിസഭാ തീരുമാനങ്ങൾ നിശ്ചിത സമയത്തിനകം ലഭ്യമാക്കുകയും സർക്കാർ ഔദ്യോഗിക വെബ്സൈറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്യും.

പൊലീസ് വകുപ്പ്

226. കുട്ടികൾക്കെതിരെയുള്ള അതിക്രമങ്ങളോട് സീറോ ടോളറൻസ് നിലപാട് സ്വീകരിക്കും. ഇത്തരം കേസുകളിൽ പരാതി അറിയിക്കാൻ രഹസ്യ സ്വഭാവമുള്ള ടോൾ ഫ്രീ ഹെൽപ്പ് ലൈൻ, പോർട്ടൽ എന്നിവ സജ്ജീകരിക്കും. മയക്കുമരുന്ന് വിരുദ്ധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ANTF, DANSAF, SOG എന്നീ സംവിധാനങ്ങളിലൂടെ കേരള പൊലീസ് പ്രവർത്തനം വിപുലീകരിക്കും. ലഹരിവിമുക്ത ക്യാമ്പസുകൾ സൃഷ്ടിക്കൽ, ഡാർക് നെറ്റ് നിരീക്ഷണം, സാമ്പത്തിക കുറ്റകൃത്യങ്ങളുടെ

19-06-2026

Revised Budget speech

അന്വേഷണങ്ങൾ, ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ എന്നിവ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പി.ടി.എ. കൾ എന്നിവയുടെ സഹകരണത്തോടെ നടപ്പിലാക്കും.

227. വനിതകളെ കൂടുതൽ പോലീസ് സ്റ്റേഷനുകളിൽ സ്റ്റേഷൻ ഹൗസ് ഓഫീസർമാരായി നിയമിക്കുവാൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്. സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും പീഡനത്തിന് വിധേയരായ കേസുകൾ അട്ടിമറിക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കെതിരെയും, സോഷ്യൽ മീഡിയ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളിൽ സ്ത്രീകളെ അധിക്ഷേപിക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്കെതിരെയും ശക്തവും കർശനവുമായ നിയമ നടപടി കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്. **സ്ത്രീകൾക്ക് സുരക്ഷിതമായ യാത്ര ഉറപ്പു വരുത്തും. പ്രധാന പട്ടണങ്ങളിൽ രാത്രികാല പോലീസ് പട്രോളിംഗ് വർദ്ധിപ്പിക്കും.**

228. ലഹരി ലഭ്യത കുറയ്ക്കുന്ന പ്രത്യേക ടാസ്ക് ഓർക്കർ പ്രോട്ടോക്കോൾ നടപ്പാക്കി, സ്കൂൾ-കോളേജുകൾ കേന്ദ്രീകരിച്ച് മുൻകരുതൽ സംവിധാനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തിയും ലഹരി മാഫിയയുടെ വേരുകൾ എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയും സംസ്ഥാന സർക്കാർ നടപ്പാക്കി വരുന്ന പദ്ധതിയായ ‘ **ഓപ്പറേഷൻ ഇഫാൻ**’ 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

229. സ്ത്രീകൾക്കെതിരെയുള്ള കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ തടയാൻ ‘ **മകൾക്കൊപ്പം**’ എന്ന പേരിൽ ഒരു പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.

19-06-2026

Revised Budget speech

230. പട്ടാഴി, എടപ്പാൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ പുതിയ പോലീസ് സ്റ്റേഷനുകൾ സ്ഥാപിക്കും.

ജയിൽ വകുപ്പ്

231. 'ജയിൽ നവീകരണം', 'തടവുകാരുടെ ക്ഷേമം' എന്നീ പദ്ധതികളിലൂടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം, സുരക്ഷാ ശക്തികരണം, തടവുകാരുടെ പുനരധിവാസം എന്നിവ ലക്ഷ്യമാക്കി വിവിധ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കും. ജയിലുകളിലെ തിരക്ക് കുറയ്ക്കുന്നതിനായി മണ്ണാർക്കാട്, തളിപ്പറമ്പ്, പത്തനംതിട്ട എന്നിവിടങ്ങളിലുൾപ്പെടെ വിവിധ ജയിലുകളുടെ നിർമ്മാണവും വികസനവും മുൻഗണനാ പൂർവ്വം നടപ്പിലാക്കും.

അഗ്നിരക്ഷാ സേവന വകുപ്പ്

232. വിവിധ നിയമസഭാ മണ്ഡലങ്ങളിൽ അഗ്നിരക്ഷാ നിലയങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കൽ, വയനാട് ജില്ലയിലെ പുതിയ നിലയങ്ങൾ പ്രവർത്തനസജ്ജമാക്കൽ, ദേശീയപാത 66-ൽ അടിയന്തര രക്ഷാപ്രവർത്തന സംഘങ്ങളെ വിന്യസിക്കൽ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെ അടിയന്തര പ്രതികരണ സംവിധാനങ്ങളുടെ ആധുനികവൽക്കരണത്തിനും ശക്തിപ്പെടുത്തലിനും മുൻഗണന നൽകും.

ജുഡീഷ്യറി

233. നീതിന്യായ സംവിധാനത്തിന്റെ കാര്യക്ഷമത, സുതാര്യത, സേവനലഭ്യത എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ആധുനികവൽക്കരണം, ഡിജിറ്റൽ പരിവർത്തനം,

19-06-2026

Revised Budget speech

അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനം എന്നിവയ്ക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകുന്നതാണ്. ഹൈക്കോടതിയിലും ജില്ലാ നീതിന്യായ സംവിധാനത്തിലും ICT ഉപകരണങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും സംസ്ഥാനത്തെ വിവിധ കോടതി സമുച്ചയങ്ങളിലെ നീതിന്യായ-ഭരണ രേഖകൾ ഡിജിറ്റലൈസ് ചെയ്യുന്നതിനും മുൻഗണന നൽകും. കൊച്ചിയിൽ ഒരു ആർബിട്രേഷൻ കോടതി സ്ഥാപിക്കും.

സർവ്വേ ആന്റ് ലാൻഡ് റെക്കോർഡ്സ്

234. സർവ്വേ വകുപ്പിന്റെ വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 17.5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

റവന്യൂ

235. റവന്യൂ വകുപ്പിനായി 76.70 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. സംസ്ഥാനത്തെ പ്രാദേശിക ഭൂവിനിയോഗ ഭരണസംവിധാന പ്രവർത്തനങ്ങളെ (Spatial Governance) പിന്തുണക്കുന്നതിനായി കേരള സ്റ്റേറ്റ് റിമോട്ട് സെൻസിംഗ് & എൻവയോൺമെന്റ് സെന്റർ (KSREC), അന്തർദേശീയ നിലവാരത്തിലുള്ള ‘ കേരള ജിയോ- സ്പേഷ്യൽ ഗവേണൻസ് പ്ലാറ്റ്ഫോം’ (K-GIS) വികസിപ്പിക്കും. സംസ്ഥാനത്തെ ദുരന്തനിവാരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ ഹൈ - റെസല്യൂഷൻ ഡാറ്റാ/ഡി.ഇ.എം. (DEM) ഡാറ്റാ ശേഖരിക്കുന്നതിനും പ്രോസസ്സ് ചെയ്യുന്നതിനുമായി ഒരു ‘ ഡ്രോൺ ലാബ് സെന്റർ’ സ്ഥാപിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

236. പുതിയ ജില്ലകളും താലൂക്കുകളും രൂപീകരിക്കുന്നതിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ച് പഠിക്കാൻ ഒരു കമ്മീഷനെ നിയമിക്കും.

കേരള അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ട്രിബ്യൂണൽ

237. കേരള അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ട്രിബ്യൂണലിന്റെ വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 24.01 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

സാമ്പത്തിക സ്ഥിതി വിവരക്കണക്ക് വകുപ്പ്

238. സാമ്പത്തിക സ്ഥിതി വിവര കണക്ക് വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 6.31 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

239. സ്റ്റേറ്റ് അക്കാദമി ഓൺ സ്റ്റാറ്റിസ്റ്റിക്സ് അഡ്മിനിസ്ട്രേഷനെ (SASA) “ മഹലനോബിസ് നാഷണൽ സ്റ്റാറ്റിസ്റ്റിക്സ് റിസർച്ച് അക്കാദമി” എന്ന് പുനർനാമകരണം ചെയ്യുകയും രാജ്യത്തെ ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരമുള്ള ഡാറ്റാ ഹബ്ബായി ഉയർത്തുകയും ചെയ്യും.

മിഷൻ ജിയോ കേരളം

240. ഡാറ്റാധിഷ്ഠിത ഭരണ നിർവ്വഹണത്തിന്റെ ഈ പുതിയ യുഗത്തിൽ ഭൗതിക പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങൾ പോലെ തന്നെ കൃത്യതയാർന്ന സ്ഥലകാല വിവരങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വിവര ശേഖരണം (Spatial Intelligence) പ്രധാനപ്പെട്ടതായി

19-06-2026

Revised Budget speech

മാറിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ KSREC യെ സംസ്ഥാനത്തെ പ്രമുഖ ജിയോ സ്പേഷ്യൽ ഗവേണൻസ് സ്ഥാപനമായി മാറ്റുന്നതിനും, ഒരു ഏകീകൃത കേരള ജിയോ സ്പേഷ്യൽ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ/പ്ലാറ്റ്ഫോം/KGIS സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും സർക്കാർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു.

241. നിർമ്മിത ബുദ്ധി, തത്സമയ വിശകലനം, നൂതന ജിയോ സ്പേഷ്യൽ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ എന്നിവ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിലൂടെ സ്പേഷ്യൽ ഗവേണൻസിനെ പൊതു ഭരണത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയായി മാറ്റുന്ന ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഒന്നായി കേരളം മാറുന്നതാണ്. ഈ ഉദ്ദേശ്യലക്ഷ്യങ്ങൾ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിനായി KSREC പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുകയും ഒരു കോർപ്പസ് ഫണ്ട് രൂപീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

ഷേറി വകുപ്പ്

242. ഷേറി വകുപ്പിന്റെ വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 20 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേരള ഫിനാൻഷ്യൽ കോർപ്പറേഷൻ (KFC)

243. സംരംഭകത്വം കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ചെറുകിട - ഇടത്തരം (MSME) സംരംഭങ്ങളുടെ വളർച്ച പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി കെ.എഫ്.സി.യുടെ മുൻനിരപദ്ധതിയായ മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ സംരംഭകത്വ വികസന പരിപാടി (CMEDP) ശക്തിപ്പെടുത്തും. പുതിയ MSME കളെ പിന്തുണയ്ക്കുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. ഈ പദ്ധതി പ്രകാരം സംരംഭകർക്ക് 6% കുറഞ്ഞ പലിശ നിരക്കിൽ വായ്പ ലഭ്യമാക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

ആദ്യ അഞ്ചു വർഷത്തേക്ക് 3% പലിശ ഇളവ് (Interest Subvention) സർക്കാർ നൽകുന്നതാണ്. സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിൽ കൂടുതൽ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി CMEDP-ക്കു കീഴിലുള്ള അപേക്ഷകരുടെ ഉയർന്ന പ്രായപരിധി 50-ൽ നിന്നും 60 വയസ്സായി ഉയർത്താനും പരമാവധി വായ്പാ തുക നിലവിലുള്ള 2 കോടിയിൽ നിന്ന് 5 കോടിയായി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഇതിലൂടെ സംരംഭകർക്ക് അവരുടെ വ്യവസായങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനും വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയെ സഹായിക്കുന്നതിനും കഴിയും.

രജിസ്ട്രേഷൻ വകുപ്പ്

- 244.** രജിസ്ട്രേഷൻ വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 27.7 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 245.** സംസ്ഥാനത്ത് ഭൂമിയുടെ കൈമാറ്റങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മുദ്രവിലയും രജിസ്ട്രേഷൻ ഫീസും നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാനമാണ് ന്യായവില. അതിനാൽ തന്നെ ന്യായവിലയ്ക്ക് സംസ്ഥാന വരുമാനത്തിൽ സുപ്രധാനമായ പങ്കുണ്ട്. നിലവിലുള്ള ന്യായവില പല പ്രദേശങ്ങളിലും യഥാർത്ഥ വിപണി സാഹചര്യങ്ങളെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നില്ലെന്ന് കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള ന്യായവില ഭൂമിയുടെ യഥാർത്ഥ വിപണിയിലേക്കാൾ കൂടുതലും മറ്റു ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ നിലവിലുള്ള വിപണിയിലേക്കാൾ കുറവുമാണ്. ഈ അസന്തുലിതാവസ്ഥ

19-06-2026

Revised Budget speech

പരിഹരിക്കുന്നതിനും ശാസ്ത്രീയവും സുതാര്യവും വിപണി യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളോട് ചേർന്നു നിൽക്കുന്നതുമായ മൂല്യനിർണ്ണയ സംവിധാനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുമായി സംസ്ഥാനത്തെ ഭൂമിയുടെ ന്യായവില സമഗ്രമായി പുനഃപരിശോധിക്കും. സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ സഹായത്തോടെയും വസ്തുനിഷ്ഠമായ വിപണി വിവരങ്ങളുടെയും ഫീൽഡ് തലത്തിലുള്ള ഡാറ്റയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലുമായിരിക്കും ഈ പരിഷ്കരണം നടപ്പിലാക്കുക.

246. 2010-ൽ നടപ്പിലാക്കിയ ന്യായവില നിർണ്ണയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കേരള സ്റ്റാമ്പ് ആക്ട് 1959 സെക്ഷൻ 28A പ്രകാരമുള്ള ധാരാളം അപ്പീൽ അപേക്ഷകൾ നിലവിൽ തീർപ്പാകാതെ കിടക്കുന്നുണ്ട്. ഇവ സമയബന്ധിതമായി തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി പ്രത്യേക അദാലത്തുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതും, നിലവിലുള്ള എല്ലാ അപ്പീലുകളും 2026 ഒക്ടോബർ 31-നകം തീർപ്പാക്കുന്നതുമാണ്.

247. പേപ്പർ രഹിത ഇടപാടുകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും വ്യവസായ സൗഹൃദാന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനുമായി 1908-ലെ രജിസ്ട്രേഷൻ ആക്ട് പ്രകാരം നിർബന്ധമായും രജിസ്റ്റർ ചെയ്യേണ്ടതില്ലാത്ത രേഖകൾക്ക് ഡിജിറ്റൽ സ്റ്റാമ്പിംഗ് സൗകര്യം വിപുലീകരിക്കുന്നതാണ്. ഇതിലൂടെ മുദ്രവില പൂർണ്ണമായും ഓൺലൈനായി അടയ്ക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം ലഭ്യമാകുകയും, സർക്കാരിന്റെ റവന്യൂ വരുമാനം വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യും.

248. കേരളത്തിൽ നിന്നുള്ള ഉപഭോക്താക്കൾ എടുക്കുന്ന ഇൻഷുറൻസുകളിൽ നിന്ന്

19-06-2026

Revised Budget speech

ലഭിക്കേണ്ട മുദ്രവില വരുമാനം സംസ്ഥാനത്തിനതന്നെ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായി, ഇ-സ്റ്റാമ്പിംഗ് സംവിധാനം സ്വകാര്യ ഇൻഷുറൻസ് കമ്പനികളിലേക്കും വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ധനകാര്യ മേഖലയിലെ ഡിജിറ്റൽ സേവനങ്ങൾ കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി, ബാങ്കിംഗ് സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നിലവിൽ ലഭ്യമായ ഇ-സ്റ്റാമ്പിംഗ് സൗകര്യം നോൺ ബാങ്കിങ് ഫിനാൻഷ്യൽ കമ്പനികൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള മറ്റ് ധനകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്കും വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

249. കേരള സ്റ്റാമ്പ് ആക്ട്, 1959 പ്രകാരമുള്ള **അണ്ടർ വാല്യവേഷൻ** കേസുകളുടെ അന്തിമ ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുകയും അപ്പീൽ നടപടികൾ പൂർത്തിയാവുകയും ചെയ്ത ശേഷവും, നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട കുടിശ്ശിക മുദ്രവില അടയ്ക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്ന പക്ഷം, അത്തരം കുടിശ്ശിക തുക ബന്ധപ്പെട്ട ആധാരത്തിലെ വസ്തു വിന്മേലുള്ള ബാധ്യതയായി (Charge on Property) കണക്കാക്കുന്നതാണ്. ഇതുവഴി സർക്കാർ കുടിശ്ശികകൾ കൂടുതൽ ഫലപ്രദമായി ഈടാക്കാൻ കഴിയുന്നതോടൊപ്പം ഭാവിയിൽ വസ്തു വാങ്ങുന്നവർക്ക് ഇടപാടിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് ഇത്തരം ബാധ്യതകളെക്കുറിച്ച് അറിവ് ലഭിക്കുന്നതും ഉറപ്പാക്കുന്നതാണ്.

250. ഇടത്തരം മൂല്യമുള്ള ഇടപാടുകൾക്കായി സ്റ്റാമ്പ് പേപ്പറുകളുടെ ലഭ്യത പൊതുജനങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ സുഗമമാക്കുന്നതിനും സ്റ്റാമ്പ് പേപ്പർ വിതരണ സംവിധാനം കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിനുമായി, ലൈസൻസുള്ള സ്റ്റാമ്പ് വെണ്ടർമാർക്ക് സ്റ്റാമ്പ് പേപ്പർ വിൽപന നടത്തുന്നതിനുള്ള നിലവിലെ 1 ലക്ഷം രൂപ എന്ന പരിധി 3 ലക്ഷം

19-06-2026

Revised Budget speech

രൂപയായി ഉയർത്തുന്നതാണ്.

പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ്

251. പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിനായി 5,952.29 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

252. പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് മുഖേനയുള്ള പ്രവൃത്തികളുടെ നിർവ്വഹണം കാര്യക്ഷമമാക്കുവാൻ ഒരു പുതിയ ചട്ടക്കൂട് കൊണ്ടുവരും. നിലവിലുള്ള പി.ഡബ്ല്യു.ഡി. മാനുവൽ പരിഷ്കരിക്കും.

253. കേരളത്തിലെ റോഡുകളും ബൈപ്പാസുകളും ജങ്ഷനുകളും അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നതിനും ആധുനികവൽക്കരിക്കുന്നതിനുമായി പുതിയ ‘ റോഡ് ആർക്കിടെക്ചർ വിങ്’ രൂപീകരിക്കും. അഞ്ച് വർഷം കൊണ്ട് കേരളത്തിലെ എല്ലാ പൊതുമരാമത്ത് റോഡുകളും ഘട്ടംഘട്ടമായി BM & BC നിലവാരത്തിലേക്ക് ഉയർത്തും. വിദേശ രാജ്യങ്ങളിലേതിന് സമാനമായി AI സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ സഹായത്തോടെ റോഡുകളുടെ പരിശോധന സംവിധാനം നടപ്പാക്കും.

ക്ഷേത്രപൊതുവിതരണ വകുപ്പ്

254. സപ്ലൈകോ, ഹോർട്ടികോർപ്പ് തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിച്ച് വിതരണ ശൃംഖലയിലെ പോരായ്മകൾ പരിഹരിക്കും. ഈ

19-06-2026

Revised Budget speech

ഏജൻസികളെ സ്വയം പര്യാപ്തമാക്കും. കൂടാതെ, സപ്ലൈ ചെയിൻ മാനേജ്മെന്റ് മോഡലിൽ അവശ്യവസ്തുക്കൾ സംഭരിച്ച് ആധുനികമായ രീതിയിൽ സംഭരണ സൗകര്യങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തി സപ്ലൈകോയെ സ്വയംപര്യാപ്തമാക്കും. സപ്ലൈകോയ്ക്ക് കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നും ലഭിക്കാനുള്ള കടിശിക നേടിയെടുക്കുവാൻ നടപടിയെടുക്കും.

മറ്റു പ്രധാന പദ്ധതികൾ

255. പുഞ്ചക്കൊല്ലി-അളക്കൽ ആദിവാസി ഊരിലെ നൂറുകണക്കിന് ആളുകൾക്ക് പ്രയോജനകരമാകുന്ന രീതിയിൽ പുനപ്ലാൻ്റ് കുറുകെ പുഞ്ചക്കൊല്ലി പാലം പണിയുന്നതിന് ആവശ്യമായ നടപടി സ്വീകരിക്കും. ഇതിനായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

256. നിലമ്പൂർ ഗവൺമെന്റ് കോളേജിന് സ്വന്തമായി കെട്ടിടം നിർമ്മിക്കുന്നതിന് 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

257. പത്തനാപുരം ടൗൺ റിംഗ് റോഡ് നിർമ്മാണത്തിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കും. ഇതിനായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

258. ആറന്മുള കണ്ണാടി എക്സ്പ്രസ്സിന് എക്സിബിഷൻ സെന്റർ ആന്റ് ട്രെയിനിംഗ് സെന്റർ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

- 259.** പുത്തൂരിലെ മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളുടെ എക്കാലത്തെയും ആവശ്യമായ പുത്തൂർ ഫിഷിംഗ് ഹാർബർ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും പുത്തൂർ-ഇടയാർ പാലം നിർമ്മിക്കുന്നതിനുമുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.
- 260.** എൻ.എച്ച്.-66- ലെ കോഹിനൂരിൽ നിന്നും കോഴിക്കോട് വിമാനത്താവളത്തിലേക്ക് ഒരു എലിവേറ്റഡ് ഹൈവേ നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യതാ പഠനത്തിനായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 261.** വള്ളിക്കുന്ന് മണ്ഡലത്തിലെ ചേളാരിയിലും ഇരിക്കൂർ മണ്ഡലത്തിലെ ശ്രീകണ്ഠാപുരത്തും ഫയർ സ്റ്റേഷനുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് നടപടി സ്വീകരിക്കും.
- 262.** കരനാഗപ്പള്ളി, ചാലക്കുടി എന്നിവിടങ്ങളിൽ റവന്യൂ ടവർ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും മഞ്ചേശ്വരം താലൂക്കിൽ മിനി സിവിൽ സ്റ്റേഷനും വടകര താലൂക്ക് ഓഫീസ് കെട്ടിടം നിർമ്മിക്കുന്നതിനും 4 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 263.** ഇടക്കുളങ്ങര വ്യവസായപാർക്കിന്റെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 264.** കോട്ടയത്തെ സൈബറാക്കിന്റെ പ്രവൃത്തികൾ പുനരാരംഭിക്കും.
- 265.** സുൽത്താൻബത്തേരി നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽ ഗവൺമെന്റ് ആർട്സ് & സയൻസ്

19-06-2026

Revised Budget speech

കോളേജ് സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് പ്രാരംഭ നടപടിക്കായി 2 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

266. ഗോശ്രീ-ബോൾഗാട്ടി സമാന്തര പാലം നിർമ്മിക്കുന്നതിനും ഗോശ്രീ-മാമംഗലം റോഡിന് ആവശ്യമായ സ്ഥലമേറ്റെടുക്കുന്നതിനും നിർമ്മിക്കുന്നതിനും പ്രാരംഭ നടപടിക്കായി 1 കോടി രൂപയും ഒറ്റപ്പാലം കോടതി സമുച്ചയം നിർമ്മാണത്തിനായി പ്രാഥമിക ചെലവുകൾക്കായി 1 കോടി രൂപയും വകയിരുത്തുന്നു.

267. പൊന്നാനി തീരദേശ സംരക്ഷണ ഭിത്തി നിർമ്മാണത്തിനായി 3 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. നിർമ്മാണത്തിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന ബാക്കി തുക നബാർഡ് അടക്കമുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും സ്വീകരിക്കും.

268. വയനാട് വാണിയമ്പലത്ത് ROB നിർമ്മിക്കുന്നതിന് നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്. ഇതിന്റെ പ്രാരംഭ നടപടിക്കായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

269. വിശുദ്ധ ചാവറയച്ചന്റെ സ്മരണ നിലനിർത്തുന്നതിനായി കൂനമ്മാവ് സെന്റ് ഫിലോമിനാസ് & സെന്റ് ചാവറ തീർത്ഥാടന കേന്ദ്രത്തിന് അദ്ദേഹം ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന 175 വർഷം പഴക്കമുള്ള മുറി, ആശ്രമ കെട്ടിടം, ചരിത്ര സാംസ്കാരിക മ്യൂസിയം എന്നിവയുടെ തുടർനിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

- 270.** പ്രസിദ്ധമായ ആറന്മുള വള്ളംകളിയുടെ മുഖ്യ സംഘാടകരായ 52 പള്ളിയോടങ്ങൾക്ക് നൽകിവരുന്ന 10,000 രൂപയുടെ ഗ്രാന്റ് 15,000 രൂപയാക്കി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.
- 271.** പൊന്നാനി കേന്ദ്രമാക്കി മലബാർ തിണ്ടീസ് കൾച്ചറൽ ബിനാലെ സംഘടിപ്പിക്കും.
- 272.** വയനാട് പാക്കേജിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി മൈസൂർ-നഞ്ചൻകോട് റോഡ് (നിലമ്പൂർ റോഡ്) നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാരംഭ നടപടിക്കായി 2 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 273.** ആർട്ടിസ്റ്റ് നമ്പൂതിരിയുടെ സ്മരണയ്ക്കായി നമ്പൂതിരി ട്രസ്റ്റിന്റെ സഹായത്തോടെ കൾച്ചറൽ സെന്റർ ആൻഡ് മ്യൂസിയം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള സഹായധനമായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 274.** അന്തരിച്ച പ്രശസ്ത നടൻ സലിംകുമാറിന് ഏറണാകുളത്ത് സ്മാരകം നിർമ്മിക്കുന്നതിന് 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 275.** പ്രശസ്ത ഗസൽ ഗായകനായിരുന്ന ഉമ്പായിയുടെ നാമധേയത്തിൽ മ്യൂസിക് അക്കാദമി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാരംഭ ചെലവുകൾക്കായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 276.** കോതമംഗലം നിയോജക മണ്ഡലത്തിലെ ചേലാട് ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര സ്റ്റേഡിയം നിർമ്മിക്കുന്നതിന് നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

- 277.** മലപ്പുറം താലൂക്ക് ആശുപത്രിയെ ഒരു സൂപ്പർസ്പെഷ്യാലിറ്റി ജനറൽ ആശുപത്രിയാക്കി ഉയർത്തുന്നതിനും കെട്ടിടം നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാഥമിക ചെലവുകൾക്കായി 5 കോടി രൂപയും മലപ്പുറത്ത് ആധുനിക രീതിയിലുള്ള ക്യാൻസർ സെന്റർ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാഥമിക ചെലവുകൾക്കായി 10 കോടി രൂപയും വകയിരുത്തുന്നു.
- 278.** എറണാകുളം മെഡിക്കൽ കോളേജിന്റെ നവീകരണത്തിനായി 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 279.** കൊല്ലം ചിന്നക്കടയിൽ സൈം വേ, അർബൻ പാർക്ക് എന്നിവ നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാഥമിക ചെലവുകൾക്കായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 280.** കൂട്ടായി റെഗുലേറ്റർ-കം-ബ്രിഡ്ജ് നവീകരണത്തിന് നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്. ഇതിനായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 281.** ശ്രീനാരായണ ഗുരുവിന് ഡൽഹിയിൽ പ്രതിമയും സാംസ്കാരിക കേന്ദ്രവും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 282.** കെ.യു.ഡബ്ല്യു.ജെ. നടപ്പാക്കുന്ന വിവിധ ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സർക്കാർ സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകും.
- 283.** നോൺ ജേണലിസ്റ്റ് പെൻഷൻ തുക വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും.

19-06-2026

Revised Budget speech

- 284.** ചാലക്കുടിയിൽ പനമ്പള്ളി ഗോവിന്ദമേനോൻ സ്മാരകം നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഇതിനായി 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 285.** മഹാകവി ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വര അയ്യരുടെ 150-ാം ജന്മദിനാഘോഷങ്ങളുടെ ഭാഗമായി ഉള്ളൂർ സ്മാരക ലൈബ്രറി ആന്റ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിന് പ്രത്യേക സാമ്പത്തിക സഹായമായി 25 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 286.** പെരിന്തൽമണ്ണ നിയോജകമണ്ഡലത്തിലെ ഓരാം പാലം - മാനത്ത്മംഗലം ബൈപ്പാസ് റോഡ് നിർമ്മാണത്തിന്റെ ഭാഗമായി പ്രഥമഘട്ട സ്ഥലമെടുപ്പ് പൂർത്തിയാക്കുന്നതിന് 10 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 287.** അതിരപ്പള്ളിയിലെ ഇക്കോ-ഗ്രണ്ട്ലി ഡൈനമിക് ലൈറ്റിങ് പദ്ധതിക്കായി 5 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.
- 288.** പെരിയാർവാലി ഇറിഗേഷൻ പ്രോജക്ട് പദ്ധതിയുടെ അറ്റകുറ്റ പ്രവൃത്തികൾക്ക് 5 കോടി രൂപ അധികമായി വകയിരുത്തുന്നു.
- 289.** അടിയന്തര സാഹചര്യങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും മറ്റ് പ്രധാനപ്പെട്ട പദ്ധതികൾക്കുമായി ഓരോ ജില്ലാ കളക്ടർക്കും പ്രതിവർഷം 50 ലക്ഷം രൂപ കോർപ്പസ് ഫണ്ടായി അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് ജില്ലാ കളക്ടർ ഫണ്ട് രൂപീകരിക്കുന്നതാണ്.

19-06-2026

Revised Budget speech

ഇതിനായി 7 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിന്റെ വിനിയോഗം സംബന്ധിച്ച് വിശദമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതാണ്.

290. ബാലരാമപുരം - നാവായിക്കുളം റിംഗ് റോഡ് പദ്ധതിക്കായി 100 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

291. ചാലിശ്ശേരി സി.എച്ച്.സി. കെട്ടിടത്തിനായി 2 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

292. തൃത്താല നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽ കെ.ആർ. നാരായണൻ സിവിൽ സർവീസ് അക്കാഡമിക്കായി 50 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

293. യശഃശരീരനായ മുൻ മുഖ്യമന്ത്രി ആർ. ശങ്കറിന് പട്ടത്ത് സ്റ്റാരുക മന്ദിരം നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ആർ. ശങ്കർ ഫൗണ്ടേഷൻ ഓഫ് കേരളയ്ക്ക് 1 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

സംസ്ഥാന ചരക്കു സേവന നികുതി വകുപ്പ്

294. സംസ്ഥാന ചരക്ക് സേവന നികുതി വകുപ്പിനെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി, സാങ്കേതികവിദ്യയും AI അധിഷ്ഠിത ഡാറ്റ അനലിറ്റിക്സും പ്രയോജനപ്പെടുത്തി നിരീക്ഷണവും റിട്ടേൺ സ്കൂട്ടിനിയും കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമമാക്കും. ജി.എസ്.ടി.-ക്ക് മുമ്പുള്ള നിയമങ്ങളിലെ കുടിശ്ശികകൾ പിരിച്ചെടുക്കുന്നതിന് പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ ചെലുത്തും.

19-06-2026

Revised Budget speech

സർവീസ് മേഖലക്ക് പ്രാമുഖ്യം നൽകി, സെക്ടർ അധിഷ്ഠിത ഓഡിറ്റ് സംവിധാനം നടപ്പിലാക്കും. തീർപ്പാക്കുവാനുള്ള അപ്പീലുകൾ വേഗത്തിൽ തീർപ്പാക്കും. നികുതി സാധ്യതകൾ പൂർണ്ണമായി പ്രയോജനപ്പെടുത്താത്ത മേഖലകൾ കണ്ടെത്തി ഇൻലിജൻസ്, എൻഫോഴ്സ്മെന്റ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതോടൊപ്പം മറ്റ് ധനകാര്യ, നിയന്ത്രണ ഏജൻസികളുമായുള്ള ഡാറ്റാ ഷെയറിങ് വർദ്ധിപ്പിക്കും.

295. വകുപ്പിന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ചുള്ള ആധുനിക ഐ.ടി. ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ, AI ടൂളുകൾ എന്നിവ ഉപയോഗിച്ചുള്ള Data Driven Decision Support System നടപ്പിലാക്കും. ഇതിനായി 30 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ലോട്ടറി വകുപ്പ്

296. സർ, ലോട്ടറി വകുപ്പിനെ നവീകരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി, സംസ്ഥാന ലോട്ടറി വകുപ്പിന്റെ ഔദ്യോഗിക വെബ്സൈറ്റ് സമഗ്രമായി പുനർനിർമ്മിക്കുന്നതിനോടൊപ്പം, ഏജൻ്റ് മാർക്ക് പണരഹിത ഇടപാടുകൾ സാധ്യമാക്കുന്നതിനായി ഇലക്ട്രോണിക് പോയിന്റ് ഓഫ് സെയിൽ (E-POS) മെഷീനുകൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. ഏജൻ്റ് പോർട്ടൽ മുഖേന ഓൺലൈനായി ടിക്കറ്റുകൾ ആവശ്യപ്പെടുന്നതിനും ഓട്ടോമേറ്റഡ് ഇൻവോയ്സിങ് സാധ്യമാക്കുന്നതിനുമായി സെയിൽസ് മൊഡ്യൂൾ പരിഷ്കരിച്ചുകൊണ്ട് വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. ഡാറ്റാ അധിഷ്ഠിത ഭരണനിർവ്വഹണത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന തിനായി, വിൽപ്പനയും ഇൻവെന്ററി

19-06-2026

Revised Budget speech

പ്രവണതകളും നിരീക്ഷിക്കുന്നതിന് ആധുനിക ഡാറ്റാ അനലിറ്റിക്സ് പ്ലാറ്റ്ഫോം സജ്ജമാക്കും. കൂടാതെ, ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള ലോട്ടറി പങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ഡിജിറ്റൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി പുതുതായി രൂപീകരിച്ച ഒരു സോഷ്യൽ മീഡിയ കമ്മിറ്റി നേതൃത്വം നൽകും.

ജീവനക്കാര്യം

- 297.** ജീവനക്കാരുടെ ഡി.എ., പെൻഷൻകാരുടെ ഡി.ആർ. എന്നിവ മുടക്കം കൂടാതെ നൽകും.
- 298.** ലീവ് സറണ്ടറിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഉചിതമായ തീരുമാനം കൈക്കൊള്ളും.
- 299.** ജീവനക്കാരുടെ ആരോഗ്യ സുരക്ഷാ പദ്ധതിയായ ‘ മെഡിസെപ്പ് ‘ സമഗ്രമായി പരിഷ്കരിക്കും.
- 300.** മുൻ സർക്കാർ പ്രഖ്യാപിച്ച അഷ്വേർഡ് പെൻഷൻ പദ്ധതിയിൽ അവ്യക്തത നിലനിൽക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ഇതു സംബന്ധിച്ച് വിലയിരുത്തൽ നടത്തിയ ശേഷം നിലവിലുള്ള എൻ.പി.എസ്. പെൻഷൻ സംവിധാനം പരിഷ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി കൈക്കൊള്ളും.

19-06-2026

Revised Budget speech

ഭാഗം - IV

വിഭവ സമാഹരണം

**ചരക്ക് സേവന നികുതി വകുപ്പ്
ഫൽഡ് സെസ്സ് കുടിശ്ശിക തീർപ്പാക്കൽ പദ്ധതി 2026**

- 301.** പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങൾ മൂലം സംസ്ഥാനത്തിന് ആവശ്യമായ അധിക വിഭവസമാഹരണത്തിനായി 2019 ആഗസ്റ്റ് 1 മുതൽ 2021 ജൂലൈ 31 വരെ ജി.എസ്.ടി. ബാധകമായ ബിസിനസ്സ് ടു കസ്റ്റമർ (B2C) സപ്ലൈകളിൽ ഒരു ശതമാനം ഫൽഡ് സെസ്സ് ഈടാക്കിയിരുന്നു. ഫൽഡ് സെസ്സിന്റെ കാലാവധി അവസാനിച്ചെങ്കിലും, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിരവധി കുടിശ്ശികകൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്.
- 302.** മുൻ കാലങ്ങളിൽ നൽകിയിരുന്ന ഈ ഇനത്തിലെ ആനസ്സി പദ്ധതി ഹ്രസ്വ കാലത്തേക്കുള്ളവയായിരുന്നു. നികുതി ദായകരുടെ ഭാഗത്ത് നിന്നും ഇത്തരം കുടിശ്ശികകൾ തീർപ്പാക്കുന്നതിന് അവസരം വേണമെന്ന ആവശ്യം ഉന്നയിച്ചിരിക്കുന്നതിനാലും, വ്യാപാരികൾക്ക് ആശ്വാസം നൽകുന്നതിനും, ‘ ഫൽഡ് സെസ്സ് കുടിശ്ശിക തീർപ്പാക്കൽ പദ്ധതി 2026’ എന്ന ആനസ്സി പദ്ധതി പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു.
- 303.** ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന നികുതിദായകർക്ക് കുടിശ്ശികയുള്ള ഫൽഡ് സെസ്സ് തുക മാത്രം ഒടുക്കുന്ന പക്ഷം, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പലിശയും പിഴയും പൂർണ്ണമായും

19-06-2026

Revised Budget speech

ഒഴിവാകുന്നതാണ്.

304. ഈ പദ്ധതി പ്രകാരം കുടിശ്ശിക തീർപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള അവസാന തീയതി 2027 മാർച്ച് 31 ആയിരിക്കും.

ചെറുകിട നികുതി കുടിശ്ശിക തീർപ്പാക്കൽ പദ്ധതി - 2026

305. ജി.എസ്.ടി. നിയമം വരുന്നതിനുമുമ്പുള്ള വിവിധ നികുതി നിയമങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിരവധി കുടിശ്ശികകൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഇതിൽ പല കുടിശ്ശികകളും വളരെ പഴക്കമേറിയതും ചെറിയ തുകകൾ ഉൾപ്പെടുന്നവയുമാണ്.

306. ആയതിനാൽ The Kerala Surcharge on Taxes Act, The Kerala General Sales Tax Act, The Kerala Tax on Luxuries Act, The Kerala Agricultural Income Tax Act, The Kerala Value Added Tax Act, The Central Sales Tax Act എന്നീ പഴയകാല നികുതി നിയമങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള, 2017-18 സാമ്പത്തിക വർഷം വരെയുള്ള നികുതി നിർണ്ണയ ഉത്തരവുകളിൽ, അമ്പതിനായിരത്തിന് (₹50,000/-) മുകളിൽ വരുന്നതും എന്നാൽ രണ്ടു ലക്ഷം (₹2,00,000/-) കവിയാത്തതുമായ നികുതി തുകയുള്ള കുടിശ്ശികകളെ, അവയുടെ പിഴയും പലിശയും അടക്കം പൂർണ്ണമായും ഒഴിവാക്കും. ഈ ആനുകൂല്യം 2027 മാർച്ച് 31 വരെ തീർപ്പാക്കുന്ന നികുതി നിർണ്ണയ ഉത്തരവുകളിലെ നികുതി കുടിശ്ശികകൾക്കു ബാധകമായിരിക്കും. എന്നാൽ ഈ

19-06-2026

Revised Budget speech

ആനുകൂല്യം, കേരള പൊതു വിൽപന നികുതി നിയമം - 1963 പ്രകാരമുള്ള മദ്യ വിൽപനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കുടിശ്ശികകൾക്ക് ബാധകമായിരിക്കുകയില്ല.

വീര്യം കുറഞ്ഞ മദ്യത്തിന്റെ വില്പന നികുതി നിരക്ക്

307. സംസ്ഥാനത്ത് വീര്യം കുറഞ്ഞ മദ്യത്തിന്റെ വിപണനം അനുവദിക്കുന്നതിനായി, 2022-23-ലെ അബ്കാരി നയത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലയളവിൽ വിദേശമദ്യ ചട്ടങ്ങളിൽ ഭേദഗതി വരുത്തി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചിരുന്നു. പ്രസ്തുത ഭേദഗതി പ്രകാരം, 0.5% v/v മുതൽ 20% v/v വരെ ആൽക്കഹോൾ വീര്യമുള്ള, ബിയറും വൈനും ഒഴികെയുള്ള, മദ്യ ഉൽപ്പന്നങ്ങളെ ‘ Low Alcoholic Beverage’ എന്ന ഒരു പ്രത്യേക വിഭാഗമായി പരിഗണിച്ചിട്ടുണ്ട്.

308. ഈ വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന മദ്യ ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ നികുതി ഘടനയിൽ വ്യക്തത വരുത്തുന്നതിനായി അവയ്ക്കനുയോജ്യമായ വില്പന നികുതി നിരക്ക്, കേരള പൊതു വിൽപന നികുതി നിയമ പ്രകാരം നിശ്ചയിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

309. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, 0.5% v/v മുതൽ 10% v/v വരെ വീര്യമുള്ള ഇത്തരം ഉല്പന്നങ്ങൾക്ക് 120% ശതമാനം വില്പന നികുതി നിരക്കും, 10% v/v നു മുകളിൽ 20% v/v വരെ വീര്യമുള്ളവയ്ക്ക് 175% വില്പന നികുതി നിരക്കും നിശ്ചയിക്കുന്നു.

സംസ്ഥാന ചരക്ക് സേവന നികുതി നിയമം

19-06-2026

Revised Budget speech

310. ജി.എ.സ്.ടി. കൗൺസിലിന്റെ ശുപാർശയെ തുടർന്ന് കൊണ്ടുവന്ന 2026-ലെ യൂണിയൻ ഫിനാൻസ് ആക്ട് പ്രകാരം, 2017-ലെ കേന്ദ്ര ചരക്ക് സേവന നികുതി നിയമത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയ ഭേദഗതികൾക്കനുസൃതമായി 2017-ലെ കേരള സംസ്ഥാന ചരക്ക് സേവന നികുതി നിയമത്തിലും ഭേദഗതികൾ വരുത്തും.

മോട്ടോർ വാഹന വകുപ്പ്

311. പൊതുഗതാഗത മേഖലയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി സ്റ്റേജ് കാരിയേജ് ബസുകൾക്ക് നിലവിലെ ത്രൈമാസ നികുതി യിൽ 50 ശതമാനം ഇളവ് അനുവദിക്കുന്നു.

312. കേരളത്തിലേക്ക് രജിസ്ട്രേഷനായി കൂടുതൽ ഓൾ ഇന്ത്യ ടൂറിസ്റ്റ് ബസുകൾ എത്തുന്നതിനും അന്തർ സംസ്ഥാന യാത്രാ സൗകര്യങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി ഓൾ ഇന്ത്യ ടൂറിസ്റ്റ് പെർമിറ്റ് (AITP) ബസുകളുടെ ത്രൈമാസ നികുതി കുറയ്ക്കുന്നു.

AITP	നിലവിലെ നികുതി	പരിഷ്കരിച്ച നികുതി
സീറ്റ് ഒന്നിന്	2000	900
സ്ലീപ്പർ ഒന്നിന്	3000	1500

നിലവിലെ ത്രൈമാസ നികുതിയായ സീറ്റ് ഒന്നിന് 2000 രൂപ എന്ന നിരക്ക് 900 രൂപ ആയും, സ്ലീപ്പർ ഒന്നിന് നിലവിലെ 3000 രൂപ എന്നത് 1500 രൂപ ആയും കുറയ്ക്കുന്നു .

313. കേരളത്തിലേക്ക് കൂടുതൽ ട്രെയിലർ വാഹനങ്ങളുടെ രജിസ്ട്രേഷനുകൾ

19-06-2026

Revised Budget speech

ആകർഷിക്കുന്നതിനായി ട്രെയിലർ വാഹനങ്ങളുടെ ത്രൈമാസ നികുതി സ്റ്റാമ്പുകൾ ഏകീകരിച്ച് പരിഷ്കരിക്കുന്നു.

Gross Vehicle Weight of Trailer	നിലവിലെ നികുതി	പരിഷ്കരിച്ച നികുതി
15,000 kg to 20,000 kg	₹2,550 + ₹130 per 250 kg excess	₹2,550 + ₹130 per 250 kg
Above 20,000 kg	₹5,150 + ₹250 per 250 kg excess	excess

20 ടണ്ണിന് മുകളിൽ ഭാരമുള്ള ട്രെയിലർ വാഹനങ്ങളുടെ അധിക നികുതി ചുമത്തിയിരുന്ന സ്റ്റാമ്പ് ഒഴിവാക്കി 15 ടണ്ണിന് മുകളിൽ ഭാരമുള്ള വാഹനങ്ങളുടെ നികുതി നിരക്കിലേയ്ക്ക് കുറച്ചു.

314. ഇലക്ട്രിക് വാഹനങ്ങളുടെ നികുതിഘടന പരിശോധിച്ചു പരിഷ്കരിക്കുന്നു .

ഇലക്ട്രിക് വാഹന വില	നിലവിലെ നികുതി	പരിഷ്കരിച്ച നികുതി
Up to ₹10 lakh	5%	3%
₹10- 15 lakh	5%	5%
₹15- 20 lakh	8 %	5%
₹20- 30 lakh	10 %	10 %
₹30- 40 lakh	10 %	10 %

19-06-2026

Revised Budget speech

Above ₹40 lakh	10 %	15%
----------------	------	-----

10 ലക്ഷം രൂപ വരെ വിലയുള്ള ഇലക്ട്രിക് വാഹനങ്ങളുടെ റോഡ് നികുതി നിലവിലെ 5% ൽ നിന്നും 3% ആയി കുറച്ചു. 15 ലക്ഷം മുതൽ 20 ലക്ഷം രൂപ വരെ വിലയുള്ള ഇലക്ട്രിക് വാഹനങ്ങളുടെ റോഡ് നികുതി നിലവിലെ 8% ൽ നിന്നും 5% ആയി കുറച്ചു. 40 ലക്ഷം മുതൽ വിലയുള്ള ഇലക്ട്രിക് വാഹനങ്ങളുടെ റോഡ് നികുതി നിലവിലെ 10% ൽ നിന്നും 15% ആയി വർദ്ധിപ്പിച്ചു. മറ്റു നികുതി നിരക്കുകളിൽ മാറ്റമില്ല.

315. ഭിന്നശേഷിക്കാർക്ക് മോട്ടോർ വാഹന നികുതി ഇളവ് ലഭിക്കുന്ന വാഹനത്തിന്റെ മൂല്യപരിധി നിലവിലുള്ള 7 ലക്ഷം രൂപയിൽ നിന്ന് 15 ലക്ഷം രൂപയായി ഉയർത്തുന്നു.

316. 50% പിഴ മാത്രം അടച്ച് ഇ-ചെല്ലാനുകൾ തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി ഇ-ചെല്ലാൻ ആനസ്റ്റി പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.

രജിസ്ട്രേഷൻ വകുപ്പ്

317. 1986 മുതൽ 2023 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ ഏകദേശം 703 കോടി രൂപയുടെ കുടിശ്ശിക മുദ്രവിലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട 146355 മുദ്രവില അണ്ടർ വാല്യവേഷൻ കേസുകൾ നിലവിലുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യം, ഇത്തരം കേസുകളുടെ തീർപ്പാക്കലിനും കുടിശ്ശിക പിരിവിനുമായി നിലവിലുള്ള സംവിധാനത്തിൽ പരിഷ്കാരങ്ങൾ അനിവാര്യമാണെന്ന്

19-06-2026

Revised Budget speech

വ്യക്തമാക്കുന്നു. അതിനാൽ തീർപ്പാക്കാതെ അവശേഷിക്കുന്ന മുദ്രവില അണ്ടർ വാല്യുവേഷൻ കേസുകളിൽ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ആശ്വാസം നൽകുന്നതിനായും സർക്കാർ വരുമാന സമാഹരണം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി ഇളവുകളോടുകൂടിയ ഒരു ഒറ്റത്തവണ തീർപ്പാക്കൽ പദ്ധതി (One-Time Settlement Scheme) നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.

318. 2010 മാർച്ച് 31 വരെയുള്ള കാലയളവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ദീർഘകാലമായി തീർപ്പാക്കാതെ കിടക്കുന്ന അണ്ടർ വാല്യുവേഷൻ കേസുകളിൽ ദീർഘകാലമായി നിലനിൽക്കുന്ന ചെറുകിട ബാധ്യതകൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനായി അന്തിമ ഉത്തരവ് പ്രകാരം നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട അധിക മുദ്രവില 10,000 രൂപയിൽ താഴെയായ കേസുകളിലെ ബാധ്യത ഒറ്റത്തവണ നടപടിയായി എഴുതിത്തള്ളുന്നതാണ്. ഈ നടപടിയിലൂടെ ഉയർന്ന മൂല്യമുള്ള വരുമാന ശേഖരണ നടപടികളിൽ സർക്കാരിന് കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും.

319. പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി, നിലവിൽ അർഹതയുള്ള പ്ലാറ്റുകൾക്കും അപ്പാർട്ട്മെന്റുകൾക്കും അനുവദിച്ചിട്ടുള്ള 4 ശതമാനം മുദ്രവില നിരക്ക്, നിശ്ചിത മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കുന്ന കേരള റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് റെഗുലേറ്ററി അതോറിറ്റി (K-RERA) രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വില്പകൾക്കും ബാധകമാക്കുന്നതാണ്.

19-06-2026

Revised Budget speech

320. കേരള സ്റ്റാമ്പ് ആക്ട്, 1959 പ്രകാരം ലഭ്യമായ എല്ലാ അപ്പീൽ പരിഹാര മാർഗങ്ങളും പൂർത്തിയായ ശേഷവും, അണ്ടർവാല്യുവേഷൻ കേസിൽ നിർണയിക്കപ്പെട്ട അധിക മുദ്രവില അന്തിമ ഉത്തരവിന്റെ തീയതി മുതൽ അറുപത് ദിവസത്തിനകം അടയ്ക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്ന പക്ഷം, കുടിശ്ശിക തുകയിന്മേൽ യഥാർത്ഥ അടവ് തീയതി വരെ പ്രതിമാസം 1 ശതമാനം (പ്രതിവർഷം 12 ശതമാനം) നിരക്കിൽ പലിശ ഈടാക്കുന്നതാണ്.

ഭാഗം - V

ഉപസംഹാരം

321. സർ, വികസനമെന്നത് കേവലം പശ്ചാത്തലസൗകര്യ വികസനമല്ല. മറിച്ച്, ജനങ്ങളോടുള്ള കരുതലും അവർക്കായുള്ള ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒന്നായിരിക്കണം എന്നതാണ് ഈ സർക്കാരിന്റെ കാഴ്ചപ്പാട്.

322. പദ്ധതികളും പരിപാടികളും വേഗത്തിലാക്കിക്കൊണ്ട് വികസനത്തിന്റെ ഫലങ്ങൾ എല്ലാ കേരളീയരിലേക്കുമെത്തിക്കാൻ സഹായകരമാകുന്ന, ഡാറ്റാ അധിഷ്ഠിതവും ജനതയെ ഹൃദയത്തോട് ചേർക്കുന്നതുമായ ഒരു ഭരണസംവിധാനം കെട്ടിപ്പടുക്കുക എന്നതാണ് ഈ സർക്കാരിന്റെ ലക്ഷ്യം.

323. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവർക്കും ദുർബലർക്കും കരുതലും സഹായവും ഉറപ്പാക്കുന്ന,

19-06-2026

Revised Budget speech

ചലനാത്മകവും ഊർജ്ജസ്വലവുമായ, സാങ്കേതികവിദ്യയോടൊപ്പം സാമൂഹ്യ നീതിയിലും അധിഷ്ഠിതമായ ഒരു സംവിധാനമായിരിക്കുമത്.

324. എല്ലാ ജനവിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിലും സഹകരണവും ഐക്യവും ഉറപ്പുവരുത്തിക്കൊണ്ട്, കേരള ജനതയുടെ പിന്തുണയോടെയും മഹനീയമായ ഈ സഭയുടെ സഹകരണത്തോടെയും സഹാനുഭൂതിയുള്ള ഭരണം (Governance with Empathy) കാഴ്ചവച്ചുകൊണ്ട് ഭാവിതലമുറയ്ക്ക് അഭിമാനത്തോടെയും ആത്മവിശ്വാസത്തോടെയും സ്വായത്തമാക്കാവുന്ന ഒരു “ പുതുയുഗ വികസിത കേരളം” നമുക്ക് ഒരുമിച്ച് സൃഷ്ടിക്കാം.

325. വിധിയുമായുള്ള മുഖാമുഖം (Tryst with destiny) എന്ന വിശ്വവിഖ്യാതമായ പ്രസംഗത്തിൽ പണ്ഡിറ്റ് ജവഹർലാൽ നെഹ്റു ആധുനികവും സമഭാവന നിറഞ്ഞതും, സമൃദ്ധിയുള്ളതുമായ ഒരു നാടിനെ സ്വപ്നം കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ വാക്കുകൾ നമുക്ക് ഹൃദയത്തിൽ കുറിക്കാം:-

326. “ ഭാവി നമ്മളെ വിളിക്കുകയാണ്. ഏത് ദിശയിലാണ് നമ്മൾ പോകേണ്ടത്? എത്ര കഠിനമായ അദ്ധ്വാനമാണ് ചെയ്യേണ്ടത്? കൃഷിക്കാരും, തൊഴിലാളികളുമായുള്ള സാധാരണ പൗരൻമാർക്ക് എല്ലാ അവസരങ്ങളും പൂർണ്ണ സ്വാതന്ത്ര്യവും ഉറപ്പാകണം. പട്ടിണിയെ, രോഗാവസ്ഥകളെ, വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ കുറവിനെ ശക്തമായി നേരിടണം. ജനാധിപത്യവും സമ്പദ്സമൃദ്ധിയും പുരോഗമനോന്മുഖവുമായ ഒരു നാടിനെ

19-06-2026

Revised Budget speech

കെട്ടിപ്പടുക്കാനായി പ്രയത്നിക്കുക. എല്ലാവർക്കും നീതിയും ജീവിതത്തിന്റെ നിറവും പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന സാമൂഹ്യ-രാഷ്ട്രീയ-സാമ്പത്തിക സംവിധാനം കെട്ടിപ്പടുക്കുകയാവണം നമ്മുടെ ആത്യന്തിക ലക്ഷ്യം” .

327. സർ, 2026-27- ലെ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് എസ്റ്റിമേറ്റിന്റെ സംക്ഷിപ്ത രൂപം ഞാൻ അവതരിപ്പിക്കുകയാണ്.

2026-27 - ലെ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് എസ്റ്റിമേറ്റ്

(രൂപ കോടിയിൽ)

റവന്യൂ വരവ്	1,69,646.37
റവന്യൂ ചെലവ്	2,05,001.67
റവന്യൂ കമ്മി	(-) 35,355.30
മൂലധന ചെലവ് (തനി)	(-) 19,651.41
വായ്പകളും മുൻകൂറുകളും (തനി)	(-) 1,398.65
പൊതുകടം (തനി)	52,364.13
പൊതുകണക്ക് (തനി)	4,000.00
ആകെ കമ്മി	(-) 41.23
വർഷാരംഭ റൊക്ക ബാക്കി	(-) 382.45
വർഷാന്ത്യ റൊക്ക ബാക്കി	(-) 423.68
ഇപ്പോൾ പ്രഖ്യാപിച്ച അധിക ചെലവ്	(-) 1,080.95
വർഷാന്ത്യ റൊക്ക ബാക്കി	(-) 1,504.63

സർ,

2026-27- ലെ പുതുക്കിയ ബജറ്റ് സഭയുടെ അംഗീകാരത്തിനായി ഞാൻ സമർപ്പിക്കുന്നു.

19-06-2026

Revised Budget speech

ജയ് ഹിന്ദ്

അറിയിപ്പ്

മി. സ്പീക്കർ: ബജറ്റ് പ്രസംഗത്തിന്റെ പകർപ്പുകൾ ബഹുമാനപ്പെട്ട അംഗങ്ങൾക്കും മാധ്യമ പ്രതിനിധികൾക്കും ഇപ്പോൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നതാണ്. ബജറ്റ് ഡോക്യുമെന്റ്സിന്റെ പകർപ്പുകൾ അംഗങ്ങൾക്ക് ലെജിസ്ലേറ്റീവ് ഹോമിലെ അവരവരുടെ മുറികളിലും മന്ത്രിമാർക്ക് അവരവരുടെ ഓഫീസുകളിലും എത്തിക്കുന്നതാണ്. മുഴുവൻ ബജറ്റ് രേഖകളും നിയമസഭയുടെ ഔദ്യോഗിക വെബ്സൈറ്റിൽനിന്നും 'കേരള ബജറ്റ്' എന്ന ആപ്ലിക്കേഷനിലൂടെയും പരമാധ്യമ പ്രവർത്തകർക്ക് ഡൗൺലോഡ് ചെയ്തെടുക്കാവുന്നതാണ്.

(ബജറ്റ് പ്രസംഗത്തിന്റെ പകർപ്പുകൾ വിതരണം ചെയ്യും.)

ഓർഡർ..... ഓർഡർ.... സഭ ഇപ്പോൾ പിരിയുന്നതും 2026 ജൂൺ മാസം 22-ാം തീയതി തിങ്കളാഴ്ച രാവിലെ 9.00 മണിക്ക് വീണ്ടും സമ്മേളിക്കുന്നതുമാണ്.

(2026 ജൂൺ മാസം 22-ാം തീയതി തിങ്കളാഴ്ച രാവിലെ 9.00 മണിക്ക് വീണ്ടും സമ്മേളിക്കുന്നതിലേയ്ക്കായി സഭ രാവിലെ 10.40-ന് പിരിഞ്ഞു.)

* * * * *

19-06-2026

*Revised Budget speech***അനുബന്ധം**

(ബജറ്റ് പ്രസംഗത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പരിഭാഷ)

PART - I**PREFACE**

1. Sir, I rise to present before this August House, the Revised Budget of the State of Kerala for the fiscal year 2026-27.

This revised budget of the UDF Government will serve as a definitive blueprint for the developmental and welfare initiatives to be implemented across the State over the next five years. This Government has assumed office with a clear and decisive mandate from the people. Our State's globally acclaimed public health, educational, and social sectors have recently been confronting severe challenges and unprecedented strain. Kerala's social development indices, once a beacon of progress, have stagnated over the past few years. Compounding this crisis is the alarming spectre of

19-06-2026

Revised Budget speech

youth unemployment. My Government is steadfastly committed to ushering in a ‘ New Age Kerala’ (Puthuyuga Keralam)— an era that harmonizes economic growth driven by social justice backed by modern, environmentally responsible infrastructure development. To realize this vision, we are formulating a progressive strategy that maximizes the potential of modern technology to revitalize our healthcare and education sectors, generates robust employment opportunities, ensures the welfare of our senior citizens, and brings the marginalized and backward communities squarely into the mainstream.

2. This Government has placed a White Paper before the public to apprise them of the State's true and current fiscal position, including unresolved commitments and financial liabilities, thereby laying the foundation for a transparent and

19-06-2026

Revised Budget speech

accountable economic recovery strategy.

3. Kerala is currently grappling with colossal economic challenges: an aggregate debt burden of ₹5.07 lakh crore (as per RBI estimates), committed expenditure comprising salaries, pensions, and interest payments that consume a staggering 77% of total revenue receipts, and interest payments alone accounting for 20.9% of revenue receipts. The State's capital expenditure languishes at a dismal 1.3% of the Gross State Domestic Product, one among the lowest in the entire country. In 2015-16, Kerala's State Own Tax Revenue (SOTR) stood at 6.94% of the GSDP, which was 0.59% higher than the 6.35% average of major states. However, by 2025-26, Kerala's SOTR had declined to 6.41%, dragging us below the peer states' average of 6.84%, the major states' average of 7%, and the national average of

19-06-2026

Revised Budget speech

7.14%.

4. In the budget presented in January 2026, the previous government erroneously projected an inflated surplus of ₹20,500 crore under the heads of Revenue Deficit Grant (₹14,137.69 crore), other grants, and the State's share of Union taxes. Consequently, as this Government presents the revised budget, we are compelled to address a shortfall of ₹20,500 crore across these very categories— a direct fallout of the predecessor's flawed projections. It was in wilful disregard of this massive shortfall in anticipated revenue receipts that the previous government had arbitrarily fixed the State Plan Outlay at ₹35,750 crore. When we account for this staggering deficit, a proportionate reduction in the realistic Plan Outlay becomes absolutely unavoidable.
5. The White Paper clearly exposes the massive backlog of

19-06-2026

Revised Budget speech

unsettled liabilities due as on March 31, 2026: ₹21,670 crore in Dearness Allowance (DA) arrears, ₹14,387 crore in Dearness Relief (DR) arrears, ₹3,431 crore owed to banks and contractors through bill discounting, ₹9,245 crore in other deferred obligations, and a looming debt repayment obligation of ₹21,000 crore for KIIFB. In addition to this is the Kerala Social Security Pensions Limited company's liability of ₹17,279 crore. Consequently, this Government is now saddled with settling an aggregate accumulated liability of ₹87,012 crore. Furthermore, the formidable responsibility of mobilizing funds for ongoing KIIFB projects, estimated at approximately ₹35,000 crore, falls squarely on this Government. KIIFB relies on off-budget borrowings at interest rates significantly higher than those incurred on standard sovereign State borrowings. This has inexorably pushed the State's borrowings and debt burden beyond

19-06-2026

Revised Budget speech

permissible limits, triggering grave macroeconomic imbalances. Taking cognizance of these challenges, we will constitute an Expert Committee to initiate comprehensive structural reforms and overhaul of KIIFB's current operational framework. If the Pay and Pension Revision due from July 1, 2024, is implemented alongside the restoration of leave surrender benefits, then this Government will be forced to shoulder an even more colossal financial burden.

6. In a deliberate manoeuvre, to artificially inflate Plan expenditure without actually enhancing the Plan Outlay, the previous government surreptitiously conflated KIIFB and select Public Sector Undertaking (PSU) metrics into actual Plan figures, bypassing formal Budget Estimates. This deceptive practice obscured the true reality of Plan

19-06-2026

Revised Budget speech

expenditure and further exacerbated our inherently fragile fiscal position. The geopolitical uncertainties sparked by the Middle East conflict, the consequent threat of a dip in NRI remittances, and the inflation triggered by volatile crude oil prices have further aggravated the State's financial woes. It is against this grim backdrop of profound macroeconomic distress— starkly outlined in the White Paper— and compounding global crises that I present the maiden budget of this Government.

7. Sir, even amidst these severe crises, this Government has already implemented two of the six 'Indira Guarantees' we promised: free travel for women and transgenders in KSRTC buses and the formation of a dedicated Department for the Welfare of the Elderly. Furthermore, we have successfully enhanced the honoraria for ASHA workers, Anganwadi

19-06-2026

Revised Budget speech

workers/helpers, and pre-primary teachers/helpers, along with revising the wages of school mid-day meal cooks.

8. The primary objective of this Government is to catapult Kerala into a premier 'Destination Point' by aggressively ramping up investments in the health and education sectors.
9. The demographic profile of our State is undergoing a profound structural transformation. The youth population, which constitutes our demographic dividend, is steadily declining as a proportion of the total population. Simultaneously, our youth are migrating to foreign countries in search of employment. A comprehensive study on this demographic shift is imperative. Instead of letting our youth migrate out of sheer necessity, we must provide them with quality education and employment opportunities here, integrating them as active partners in the State's development

19-06-2026

Revised Budget speech

to bolster our economy. At the same time, we must establish world-class facilities for our senior citizens, maximizing their vast experience and expertise to cultivate a robust 'Silver Economy'.

10. The financial constraints and structural transformations facing our State cannot be resolved through conventional paradigms alone. This Government is committed to stimulating the economy through modern and innovative strategies – attracting large-scale investments across various sectors, mobilizing resources into the exchequer, and thereby ensuring equitable distribution of this generated wealth. I shall now outline the visionary flagship projects this Government intends to implement to realize this objective.

Part II

Mission Samudra

19-06-2026

Revised Budget speech

11. Sir, by integrating Kerala's 600-kilometer coastline, two international seaports, a container transshipment terminal, 17 non-major ports, and numerous other aquatic resources, the Government will launch "Mission Samudra"—a visionary project aimed at elevating the State into a formidable power on the global maritime map within the next five years. Envisioning Kerala as a cohesive 'Port City,' this initiative will seamlessly integrate our road, sea, rail, and inland waterway networks with manufacturing zones and greenfield cities, thereby fundamentally transforming the State into a thriving maritime economy.
12. To seamlessly connect the Vizhinjam Transshipment Terminal with the rest of the country and significantly enhance transit networks, land acquisition and construction

19-06-2026

Revised Budget speech

activities for the Balaramapuram-Vizhinjam underground railway and the Vizhinjam-Navaikulam Outer Ring Road projects will be expedited.

13. Manufacturing zones, stuffing centers, and dry ports will be established in the vicinity of the Vizhinjam and Kochi ports. Capitalizing on the global shipping industry's transition toward eco-friendly fuels, Vizhinjam will be elevated to become India's primary port offering green bunkering services. A shipbuilding hub dedicated to the construction and maintenance of mother ships will also be established. The requisite land will be acquired, and the necessary infrastructure will be developed to support these ventures. Crucially, a specific percentage of the employment opportunities generated through these initiatives will be reserved for coastal communities.

19-06-2026

Revised Budget speech

14. The Government will formulate a comprehensive 'Kerala Maritime Policy' to catalyze the development of the State's four primary non-major ports: Vizhinjam-Kovalam, Kollam, Beypore, and Azhikkal. This policy will promote seaborne freight transport, port-led industries, logistics, and allied shipping activities. Additionally, it will leverage the land, buildings, and other assets across the remaining 13 non-major ports to foster maritime tourism, logistics, maritime industries, maritime legal education, and the establishment of a maritime museum through public-private partnerships.
15. A comprehensive water transport system interconnecting both major and minor ports will be developed in strategic phases. The initial phase will prioritize the establishment of highly efficient freight transit, followed by the rollout of passenger services, ultimately culminating in a unified, integrated

19-06-2026

Revised Budget speech

network linked with the State's inland water bodies.

An amount of Rs. 400 Crore is allotted for Mission Samudra Projects which includes the Port City.

Maritime Museum

16. Kerala occupies a pivotal place in global maritime history, spanning from the ancient port of Muziris to the renowned Dhow (Uru) makers of Beypore, and from the Quilon trade route to the modern Vizhinjam deep-water port. To preserve, nurture, and educate the public about this legacy, an International Maritime Museum will be established, that will bring together the maritime history, shipbuilding traditions, mercantile legacy, and maritime culture of Kerala. Featuring interactive exhibits, archives of ancient manuscripts, and advanced research facilities, this institution will serve as the anchor of Kerala's maritime tourism. This museum will stand

19-06-2026

Revised Budget speech

as a monumental testament to the Government's vision of transforming Kerala into a leading economy and a premier maritime logistics hub. An amount of ₹50 crore is earmarked for this.

Southern Kerala Economic Corridor & Rare Earth and Critical Minerals Corridor

17. The southern districts of Thiruvananthapuram, Kollam, and Alappuzha contain a unique convergence of strengths – a world-class deep-sea port at Vizhinjam, critical mineral resources along the coast, rare earth deposits, space and technology institutions, and a blue economy of unmatched potential. The 'Southern Kerala Economic Corridor' will be established, integrating these three districts into a unified economic zone of national strategic importance. Thiruvananthapuram (Zone 1) will be transformed into

19-06-2026

Revised Budget speech

Kerala's Knowledge and Space Technology Hub; Kollam (Zone 2) into the nerve center for mineral processing and rare earths; and Alappuzha (Zone 3) will be elevated as India's Blue Economy capital. Modern economic growth is predominantly driven by integrated regional clusters rather than isolated projects. By seamlessly linking logistics, technology, manufacturing, research, and natural resources into a single developmental framework, the Southern Kerala Economic Corridor will engineer a robust blended economy, attract massive private investment, and ensure Kerala's position at the vanguard of the nation's strategic and maritime development sectors in the future. To operationalize this, a detailed project report will be prepared through an expert agency to map out the necessary infrastructure and formulate the requisite administrative and policy interventions. **An allocation of ₹100 crore is provided for the Rare Earth**

19-06-2026

Revised Budget speech

and Critical Minerals Corridor, and ₹50 crore is earmarked for the Southern Kerala Economic Corridor.

Aviation Hub

18. Recognizing the escalating passenger demand in international air transport, alongside immense potential in the export-logistics and tourism sectors, various infrastructure development projects will be formulated to position Kerala as South India' s premier aviation-logistics hub, anchored by the State's four international airports. **An amount of ₹200 crore is earmarked for the preliminary activities of this hub.**
19. The Aircraft Maintenance, Repair, and Overhaul (MRO) sector will be strengthened. Simulator-based pilot training centers, along with aviation maintenance engineering training and skill development facilities aligned with DGCA

19-06-2026

Revised Budget speech

standards, will be established. Placing paramount importance on airport-centric economic zones, flagship Aeropark and Aerocity projects will be implemented, seamlessly integrating Information Technology and IT-enabled services (IT/ITES), Global Capability Centers (GCCs), hospitality, and aviation-allied trade and service sectors. A comprehensive Aviation Policy will be promulgated in this regard.

20. To bolster exports in the agricultural, fisheries, and pharmaceutical sectors, decisive measures will be taken to develop integrated packhouses and pharmaceutical cargo facilities. Allied development projects including logistics parks and Free Trade Warehouse Zones (FTWZ) will also be initiated. A world-class Global Convention Centre will be established adjacent to the Cochin International Airport.

Invest Keralam

19-06-2026

Revised Budget speech

21. Superior human capital, high literacy, exceptional health and educational indices, a vibrant consumer market, and enduring social stability constitute Kerala's most formidable strengths. However, constraints in land availability, exorbitant land and labour costs, and delays in securing multi-departmental clearances have historically played a major role in impeding the State's investment-friendly ecosystem. Only by decisively eliminating these bottlenecks can we attract high-caliber investors capable of driving robust economic growth and comprehensive regional development. To achieve this, a specialized, data-driven cell named "Invest Keralam" will be constituted. Expedited, time-bound measures will be enacted to resolve obstacles in land acquisition. The "Invest Keralam" cell will function as an apex single-window system, guaranteeing investors seamless access to requisite land, legal clearances (both regulatory and statutory), and

19-06-2026

Revised Budget speech

uncompromising post- investment support at every milestone.

A standardized "Project Implementation Protocol" will be operationalized as the mandatory framework for these processes. By accelerating project execution and significantly bolstering investor confidence, this initiative will make a profound contribution to job creation, industrial diversification, technology transfer, and sustainable economic growth across Kerala. By maintaining a dynamic pipeline of investment-ready projects, this system will systematically undertake activities aligned with Kerala's long- term developmental goals, attracting targeted investments on a priority basis across high-yield sectors. To meticulously monitor project progression, ensure successful completion, and provide strategic guidelines, an **Investment Advisory Council** will be formed, chaired by the Honorable Chief Minister, with the Minister for Industries as Vice-

19-06-2026

Revised Budget speech

Chairperson, alongside eminent domain experts. This will represent a decisive leap toward infusing high standards of professionalism into the Government's investment promotion mechanism, paving the way for a ' Puthuyuga Keralam' .

Kerala MSME Growth Scheme

22. Sir, the role of MSMEs in the industrial growth of the State is unparalleled. In the modern economy, Micro, Small, and Medium Enterprises are not merely employment generators, but the primary engines of innovation and regional development. Empowered by digital technology, e-commerce, Artificial Intelligence (AI), and advanced automation, our MSMEs are now fully equipped to penetrate global markets and compete effectively with multinational conglomerates. With this goal in mind, the "**Kerala MSME Growth Scheme**" – a holistic initiative designed to provide targeted

19-06-2026

Revised Budget speech

assistance for establishing ten thousand new MSME ventures across the State— will be formulated. The Government will offer robust tax incentives alongside institutional backing and encouragement to launch enterprises anchored in innovative technologies.

23. To guarantee entrepreneurial success, Revolving Fund, Technology Fund, and Challenge Fund will be made readily available to those facing financial roadblocks. The expertise of specialized techno-mentors and manage-mentors will be ensured to provide guidance in technical and management domains. **An amount of ₹100 Crore is earmarked for this scheme.**

One Kerala Karuthal Mission

24. A segment of the populace in Kerala endures such profound financial hardship that they are unable to afford critical

19-06-2026

Revised Budget speech

medical treatment for fatal diseases or secure adequate education for their children. The 'One Kerala Karuthal Mission' will be established as a cutting-edge, technology-driven platform to deliver direct, targeted assistance to eligible beneficiaries suffering from these extreme difficulties. This Mission will operate on the uncompromisingly transparent principle that every single rupee received as donations from non-governmental organizations, CSR funds, and contributions from institutions and individuals must reach the deserving recipients without diversion. The Government will bear all its administrative and operational expenses, thereby ensuring that public donations are utilized entirely and exclusively for charitable and welfare activities. To guarantee swift assistance to the vulnerable strata of society while instilling absolute trust among donors, advanced digital verification systems, transparent beneficiary

19-06-2026

Revised Budget speech

identification protocols, and Real-Time Public Disclosure mechanisms will be rigorously deployed. **An amount of ₹1 crore is allocated for this project.**

Global Job Watch Tower

25. To equip Kerala's youth for the rapidly evolving global economy and to closely align our education and skill-development ecosystems with future employment landscapes, the Government will establish the "Global Job Watch Tower"— a state-level Future Skills and Employment Intelligence Mission.
26. This Mission will actively support workforce planning across critical sectors by tracking emerging employment trends globally and domestically, identifying requisite future skills, providing strategic guidelines for curriculum overhauls, and strengthen industry-academia partnerships. The Mission will

19-06-2026

Revised Budget speech

place special emphasis on Artificial Intelligence (AI), digital technologies, advanced manufacturing, healthcare, the green economy, logistics, tourism, and international labor markets.

A provision of ₹2 Crore has been made for the preliminary phase of the project.

Space Economy

27. The burgeoning ecosystem of private startups in the space sector is unlocking massive employment opportunities for young engineers, spanning the entire value chain from upstream (satellite/rocket manufacturing) to downstream (data analytics) domains. Specialized research institutions emphasizing satellite technology will be established, alongside robust measures to attract more students to this cutting-edge field.
28. Strong encouragement will be extended to private satellite

19-06-2026

Revised Budget speech

manufacturing and launching enterprises, with necessary land made readily available for their operations. Furthermore, decisive steps will be taken to improve the operations of the Space Park. An amount of ₹5 crore is allocated for this purpose.

Kerala Knowledge Valley

29. This Government is determined to transform Kerala into a premier destination for higher education, thereby reversing the ongoing trend of students migrating outside the state for high- quality learning. The '**Kerala Knowledge Valley**' will be established as a world-class higher education hub, bringing together the most contemporary academic programs, state-of-the-art research parks, and dynamic centers of excellence under one umbrella. Guided by a specialized legislative framework, this educational metropolis will be designed to

19-06-2026

Revised Budget speech

attract leading universities - dominating both global and national rankings, as well as world-renowned Legacy Universities. Operating under the strategic guidance of an advisory committee comprising individuals of profound academic excellence and scientific expertise, this city will forge robust industry-academia linkages in active collaboration with leading institutions in India and abroad. This will create a vibrant and self-sustaining ecosystem where students can access world-class opportunities right here in Kerala, transform research outputs into thriving enterprises, and ultimately elevate the state into the intellectual capital of Asia. To facilitate this, timely amendments to the Private University Bill will be implemented on a war footing. **An amount of ₹100 crore is allocated for this project.**

Wayanad Tribal University and Indigenous Knowledge

19-06-2026

*Revised Budget speech***Zone**

30. Acknowledging the unique cultural heritage, traditional knowledge systems, and developmental aspirations of our tribal communities, the Government intends to establish a landmark institution, the “ **Wayanad Tribal University and Indigenous Knowledge Zone,**” aimed at catalyzing educational advancement, research, innovation, and socio-economic transformation. **An amount of ₹50 crore is allocated for this.**
31. Envisioned as a world-class center for indigenous studies, tribal entrepreneurship, biodiversity conservation, climate resilience, and future-ready skill development, this institution will seamlessly integrate education with livelihoods, technology, and social development while preserving the rich cultural traditions and knowledge systems of tribal

19-06-2026

Revised Budget speech

communities, simultaneously promoting national and international collaboration. An **expert committee** will be constituted to submit recommendations regarding the institutional architecture, implementation roadmap, and resource mobilization strategy of the project.

Kerala Health and Life Sciences City

32. The **Kerala Health and Life Sciences City** is envisioned as an integrated healthcare ecosystem developed by seamlessly integrating multi-specialty hospitals, medical colleges, training centers, research laboratories, diagnostic centers, rehabilitation facilities, and requisite ancillary facilities for patients and their attendants. This will help deliver high-standard healthcare services, promote medical education and research, catalyze the development of medical tourism, and substantially increase employment opportunities within the

19-06-2026

Revised Budget speech

health sector. This will emerge as the largest medical destination in Asia. **An amount of ₹100 crore is allocated for this project.**

Research Park

33. By synergizing prominent industrial and research institutions across the country, the research ecosystems and innovative ideas within various higher education institutions in Kerala will be vastly expanded on the model of the IIT Madras Research Park, ensuring that scientific knowledge delivers tangible benefits to society and the economy. The Government Medical College, Thrissur, under KUHS and the Government Engineering College, Thiruvananthapuram, under KTU will be formally granted 'Constituent College of the University' status. Through this, the services of our technically proficient youth can be fully utilized for the state itself, effectively stemming the tide of employment-driven

19-06-2026

Revised Budget speech

migration. **An amount of ₹60 crore is allocated for this initiative.**

Kerala Silver Economy

34. Kerala holds the distinction of being the very first state in India to establish a dedicated Department of Elderly Welfare. Building upon this foundation, a 'Silver Economy' will be developed, encompassing necessary institutions, financial assistance mechanisms to enhance purchasing power, entrepreneurship programs, and the strategic utilization of the vast expertise of our senior citizens, all guided by government policy documents.
35. A comprehensive Silver Economic Policy will be formulated and executed, incorporating eldercare services, retirement infrastructure, innovations in geriatric healthcare, and elderly entrepreneurship. The Government will conduct an

19-06-2026

Revised Budget speech

exhaustive, statewide survey to gather the opinions of senior citizens regarding the implementation priorities and modalities of this initiative. Based on its findings, a long-term road-map will be prepared to ensure the elderly in Kerala remain highly active and to propel the development of Silver Economy. **An amount of ₹10 crore is allocated for the operational activities of the Department of Elderly Welfare.**

Care Giver Scheme

36. To provide essential vocational training to assist individuals facing chronic illnesses, age-related difficulties, and debilitating disabilities, Government-approved 'Care Giver Certificate Course' of six months' duration will be launched across government and private nursing colleges, as well as in selected hospitals. This initiative ensures professional care for

19-06-2026

Revised Budget speech

those in need while providing dignified employment for unemployed youth. To keep senior citizens physically and socially active, dedicated elderly parks, day-care centres (Pakalveedu), and fitness centres will be established.

Reforms in Land Laws

37. The acute scarcity of land, limitations in land mobilisation and a lack of legal clarity constitute the most formidable barriers to Kerala's industrial infrastructure aspirations. Even as investors actively seek land for projects capable of transforming the economy, vast tracts of land held by government departments and public sector undertakings remain unutilized or entangled in red tape. To systematically address this structural challenge, the Government will formulate a comprehensive Land Management Policy. A robust Land Management Framework will be established, supported by necessary legislation, to create a Land Bank

19-06-2026

Revised Budget speech

utilizing surplus and unused land parcels belonging to various departments and public sector undertakings. Land laws that were relevant in the past will be rigorously reviewed, and outdated statutes will be amended (Land Reforms 2.0). The procedure for converting land for commercial enterprises will be expedited. For large-scale projects, a Land Pooling Framework will be introduced. Government agencies like KINFRA and INKEL will be empowered to handle land acquisition processes and subsequent activities in a timely, transparent, and professional manner. This policy will be instrumental in harnessing our land resources for the prosperity of Kerala's economic future and its people.

Renewable Energy

38. To overcome the prevailing global energy crisis, ecological challenges, and severe environmental pollution threats posed

19-06-2026

Revised Budget speech

by fossil fuels, the large-scale adoption of renewable energy sources must be aggressively promoted. Numerous reservoirs in Kerala are well-suited for the deployment of floating solar panel systems. Pumped Hydro Energy Storage stands as a highly promising technology for Kerala's future energy landscape. Alongside conventional renewable energy sources, by converting this energy into green ammonia, green methanol, and green hydrogen, Kerala can evolve into a Green Hydrogen Hub. Additionally, large-scale battery storage systems will be installed to meet peak power demand. Measures will be taken to install Community-based Battery Energy Storage systems across all panchayats. **An amount of ₹100 crore is allocated in the budget for renewable energy, green hydrogen, and alternative energy sources.**

19-06-2026

Revised Budget speech

Special Investment Zone

39. For massive industrial and economic investments that demand integrated infrastructure alongside absolute clarity in laws and regulations, Kerala urgently requires a distinct legislative and institutional framework that transcends conventional, individual industrial parks. The Government will institute a 'Special Investment Zone' that guarantees investors access to world-class infrastructure, a dedicated and meticulously planned economic zone, highly streamlined clearance procedures, and a governance model promising unparalleled project speed and success. By formulating a specialized investment zone blueprint designed to attract massive anchor investors in manufacturing, logistics technology, and renewable energy, Kerala will be empowered to compete aggressively with the largest investment zones in

19-06-2026

Revised Budget speech

India.

Malabar Football Stadium

40. Today, Kerala is immersed in the fervour and excitement of Football World Cup. To systematically scout and train football talent in Kerala and to host prestigious international matches, a world-class football stadium is an absolute necessity. Recognizing the immense passion and profound love for the game among football fans in Kerala, an international standard football stadium equipped with ultra-modern facilities will be constructed in the Malabar region.

An amount of ₹50 crore is allocated for this project.

Brand Keralam

41. The exceptional quality of Kerala's indigenous products—ranging from spices, seafood, and handloom textiles to

19-06-2026

Revised Budget speech

authentic Ayurvedic formulations, cashew, and coir— is world-renowned; however, they frequently reach global markets under the labels of intermediaries. This deprives producers in Kerala of their rightful and deserved value. To address this inequity, the Government will launch a comprehensive market development initiative, 'Brand Keralam', to ensure superior quality standards and premium branding for these products. These products must provide an 'Aspirational Value' that actively compels every Malayali to purchase Kerala's finest. A specialized mechanism will be established to develop and govern the 'Kerala Mark,' a rigorous certification framework guaranteeing both quality and authenticity. This certification will reinforce consumer confidence and expand market access for producers in Kerala across both domestic and international markets.

Fisheries Sub-Plan

19-06-2026

Revised Budget speech

42. The fisheries sector and our fisherfolk are navigating a profound crisis precipitated by the decline in fish availability, climate change, occupational hazards, exorbitant fuel prices, and severe price volatility. For this demographic, which remains one of the most marginalized after the SC/ST categories, decisive steps will be taken to formulate and execute a dedicated 'Fisheries Sub-plan' in Plan implementation. The current accident insurance coverage for fisherfolk and allied workers will be comprehensively revised. Assistance will be provided to ensure high quality education and opportunities for overseas study for the children of fishermen. To facilitate prompt rescue operations, dedicated rescue boats will be allocated, and "She Scooters" will be provided to fisherwomen to facilitate fish vending. As part of 'Mission Samudra', special priority will be guaranteed in employment sectors related to the Port City.

19-06-2026

Revised Budget speech

Kerala Urban Growth Mission

43. Kerala is currently on a trajectory of rapid urbanization. This exponential growth must be meticulously managed to transform our urban landscapes into economically robust, ecologically sustainable and globally competitive cities. For this purpose, a comprehensive project, the '**Kerala Urban Growth Mission**', is being formulated. An amount of ₹100 crore is earmarked for this initiative. With the assistance of international-standard urban planning and infrastructure advisory firms, detailed master plans and highly investment-friendly development projects will be prepared for our cities. Urban development will be seamlessly integrated with the Government's port-centric industrialization policy. Embracing the 'Green Cities' concept, new urban development centers will be formed, congestion in existing cities will be systematically reduced, and dynamic economic corridors

19-06-2026

Revised Budget speech

incorporating modern infrastructure and advanced transit systems will be developed.

44. Paramount importance will be given to overhauling public transport in cities, formulating comprehensive storm-water management projects and implementing scientific waste management protocols. The Urban Challenge Fund will be effectively utilized to drive these initiatives. Additionally, reforms to enhance the financial sustainability of urban local bodies and professionalize the governance system will be implemented. Unified Metropolitan Transport Authorities will be established in Thiruvananthapuram and Kozhikode. The functioning of the existing authority in Kochi will be made more efficient.

J.C. Daniel International Film City - Chitranagaram

45. The Government will implement comprehensive projects to

19-06-2026

Revised Budget speech

develop the Malayalam cinema sector. As part of this, the **'J.C. Daniel International Film City - Chitranagaram'** will be established in Kochi. Granting formal industry status to cinema, creating a permanent venue for the international film festival, forming robust anti-piracy cells, and cultivating an environment to attract premier national and international film productions are targeted through this project. **An amount of ₹100 crore is earmarked for this endeavor.**

M. T. Vasudevan Nair Cultural Park

46. With the world increasingly under the pervasive influence of digital culture, our unique cultural identity is facing an existential threat. To preserve and foster Kerala's unique art and cultural heritage, a Cultural Park will be established in Kozhikode in the name of the illustrious litterateur, the late M. T. Vasudevan Nair. This park will feature dedicated

19-06-2026

Revised Budget speech

facilities for the performance of traditional art forms such as Kathakali, Koothu, Thullal, Theyyam, Oppana, Mappilapattu, Margamkali, Ayanippattu and various tribal art forms. Facilities will also be arranged for screening short films and documentaries by Gen-Z creators, and for presenting contemporary dance and music performances. Furthermore, the complex will encompass cinema theaters, a library, an art exhibition hall, an art gallery, a history museum, a literature-language museum, a voice museum archiving writers and other geniuses, dedicated zones for children and the elderly, recreational spaces for families, food courts, bookshops, art material shops, tourist guest houses, and dormitories. This will evolve to become a premier entertainment and knowledge center for art and literature lovers, as well as students. **An amount of ₹50 crore is allocated for this initiative.** A dedicated Cultural-Tourism Trust will be formed

19-06-2026

Revised Budget speech

for the professional management of this cultural park.

Johnson Music Academy

47. A new Music Academy will be started in Thrissur in the name of the renowned music director, late Johnson Master.

An amount of ₹5 crore is allocated for this.

Oommen Chandy Health Insurance Scheme

48. Unexpected treatment costs frequently create crippling financial liabilities for many families. To alleviate such heavy liabilities and to lend a helping hand to families, a free "Oommen Chandy Health Insurance Scheme", providing comprehensive coverage up to ₹25 lakh for all families will be implemented. **An amount of ₹10 crore is allocated for its initial expenses.**

Culinary Institute

49. To introduce Kerala's unique culinary art and taste to the

19-06-2026

Revised Budget speech

world and to provide training and education in culinary arts, bakery, hotel management, food production, and food safety, a **Culinary Institute** will be established. Training professional chefs, grooming experts for the food industry, promoting innovation and research in the culinary field, and significantly increasing employment opportunities in the hospitality sector are the primary objectives of the Culinary Institute. **An amount of ₹2 crore is allocated for this project.**

Kerala Disaster Resilience Program

50. Over the past decade, Kerala has faced numerous devastating natural disasters, including severe landslides, aggressive coastal erosion, the heartbreaking tragedy at Mundakkai-Chooralmala, and recurring floods. Every single disaster has unequivocally revealed the necessity of scientific disaster

19-06-2026

Revised Budget speech

preparedness and prevention. To address this, immediate steps will be taken to further improve and modernize the existing systems. A 'Kerala Disaster Resilience Center' will be established as part of the overarching 'Kerala Disaster Resilience Program', serving as a state-of-the-art command center integrating specialized early warning systems, advanced climate modeling, geospatial intelligence, risk analytics, and emergency response coordination. This center will bring together scientific expertise, technological capabilities, and community-based preparedness within a single, cohesive institutional framework. Every rupee invested in disaster resilience will help protect precious lives, livelihoods, and vital infrastructure, shielding the state from the heavy financial liabilities that may arise due to future disasters. With the establishment of this strategic coordination center, Kerala will become a model in disaster management

19-06-2026

Revised Budget speech

and climate resilience. **An amount of ₹15 crore is allocated for the effective implementation of this project.**

Kerala School of Planning, Architecture & Design

51. Globally, the design and architecture sector is undergoing rapid and profound changes. Contemporary design education urgently needs to shift from traditional classroom-based methods to an innovative, multidisciplinary, and industry-oriented model fostering creativity, critical thinking, and leadership skills. To realize this goal, steps will be taken to establish the 'Kerala School of Planning, Architecture & Design' under the PPP model. This premier institution will offer our students world-class facilities to pursue undergraduate and postgraduate degrees in Architecture and Design, alongside postgraduate programs and advanced

19-06-2026

Revised Budget speech

research opportunities in Urban Planning. **An amount of ₹2 crore is earmarked for this.** Re-orientation courses will be started for engineers and architects working in various departments under the State Government.

Pravasi Partnership

52. NRI investments form the backbone of Kerala's economy. The remittances sent by Malayalis working in Gulf countries and various parts of the world for decades have played a pivotal role in raising Kerala's consumption capacity and standard of living. However, mere remittances will no longer suffice for Kerala's future development. NRIs must seamlessly transform into investors, entrepreneurs, and knowledge partners. They possess the capacity to make collective investments in startups, tourism, agricultural value-added enterprises, the health sector, and educational

19-06-2026

Revised Budget speech

institutions. To ensure the role of NRIs in transitioning Kerala from a “ Remittance based economy” to an “ Investment based economy” , a Pravasi Investment Trust Fund will be established.

Global Furniture Hub

53. Perumbavoor is recognized as one of the largest plywood manufacturing centers in India. It has transformed into a bustling furniture and home-ware manufacturing corridor. The Government's dream is to transform the Kochi-Aluva-Perumbavoor belt into a premier furniture manufacturing hub. **An amount of ₹10 crore is allocated for this project.** Steps will be taken to collaborate with leading international brands and make Kerala a part of their supply chain. For this, projects will be implemented to expand plywood units, improve quality standards, and provide world-class infrastructure. A comprehensive training program will be

19-06-2026

Revised Budget speech

initiated focusing on the design and manufacture of furniture and homeware.

Global Gold Hub

54. Kerala is a state that has made notable contributions to the Indian gold jewellery trade sector. Although Kerala ranks as the largest gold-consumer state in India, it lags behind in the jewellery manufacturing sector. We possess immense potential to transform Kerala into a global gold exchange hub. For this, the Kochi-Thrissur belt needs to be transformed into a major jewellery manufacturing corridor. The Government will provide support for establishing a dedicated gold exchange hub and a jewellery manufacturing park. Furthermore, necessary training will be provided to raise our children as jewellery designers and manufacturers. **An amount of ₹10 crore is allocated for this project.**

Thiruvananthapuram & Kozhikode Light Metro

19-06-2026

Revised Budget speech

55. To position Thiruvananthapuram and Kozhikode at the forefront of urban infrastructure development, the Thiruvananthapuram and Kozhikode Light Metro projects, promised by successive governments over the years, but never realized, will finally be implemented. The Detailed Project Report (DPR) of the Thiruvananthapuram Light Metro project is currently being prepared. Accelerated steps are being taken for the feasibility study of the Kozhikode Light Metro project. **An amount of ₹20 crore is allocated for these project activities.**

Gen-Z and New Gen Technology

56. Generation Z (Gen-Z) is one of the forces transforming the world rapidly today. Born and raised in the digital age, technology is an integral part of their lives. Generation Z (Gen-Z) is the fastest demographic to adopt and utilize breakthroughs in fields such as Artificial Intelligence,

19-06-2026

Revised Budget speech

Robotics, Data Science, Internet of Things (IoT), and Virtual Reality (VR). The creative abilities and technological excellence of the younger generation can be brought together to develop Kerala's startups, innovation hubs, research centers, and smart industries, while emphasizing digital ethics, privacy protection, cyber security, and core human values. By striving to develop technological solutions to complex problems and create systemic changes, this generation will become an important driving force of the future economy and industries. **An amount of ₹50 crore is allocated for this purpose.**

57. Malayalam is our pride and knowledge heritage, and must not be left behind in the age of Artificial Intelligence. Kerala will launch a Malayalam AI Initiative – funding an open Malayalam dataset, free for all, and supporting the

19-06-2026

Revised Budget speech

development of Malayalam AI models that innovators can take to market. **An amount of ₹10 crore is allocated for this.**

PART- III

58. Sir, considering the significant shortfall in the anticipated revenue estimated in the last Budget presented by the previous Government, the Plan Outlay for the year 2026-27 has been revised from ₹35,750 crore to ₹30,370 crore. In view of the reduction in the Plan Outlay due to the Scheduled Caste and Scheduled Tribe Sectors, additional allocations of ₹527.68 crore and ₹152.52 crore are earmarked to compensate for the shortfall which occurred due to the erroneous calculation for this respective sectors included in the last Budget Estimate prepared by the previous Government. **In addition to this, an extra allocation of 50**

Crore is provided for the fisheries sector.

Local Governments

59. Kerala is one of the States that constitutes a State Finance Commission every five years and duly implements the recommendations of the Commission after accepting them. The 7th State Finance Commission has submitted its revised recommendations for the period 2026-27, and the Government has accepted the same. As per the revised Budget for 2026-27, an amount of ₹3,236.77 crore has been allocated as General Purpose Grant and ₹4,315.69 crore as Maintenance Grant for Local Governments. In accordance with the recommendations of the State Finance Commission, an amount of ₹8,655.45 crore, constituting 28.5 per cent of the revised Plan Outlay, is earmarked as the Development Fund for Local Governments. In addition to the Development Fund, an amount of ₹160 crore has also been earmarked as

19-06-2026

Revised Budget speech

ULB Grant for Urban Local Bodies coming under the Kerala Solid Waste Management Project (KSWMP). Necessary steps will be taken to ensure the timely release of the eligible share due to Local Self-Government Institutions.

Indira Guarantee

60. Government issued orders granting free bus travel for women at the very first Cabinet meeting itself after this Government assumed office. Simultaneously, the Department for the Welfare of the elderly was constituted and preliminary steps have been initiated for the Oommen Chandy Insurance Scheme. Free travel has been extended to all women and transgenders, irrespective of age, in all ordinary services of KSRTC. **An allocation of ₹600 crore is made for meeting the expenditure under this scheme.**

Welfare Schemes

61. The monthly honorarium of the Anganwadi Workers and

19-06-2026

Revised Budget speech

Helpers in the State has been increased by ₹1,000 with effect from 1 June 2026 considering the valuable services rendered by them in the field of child welfare. **An amount of ₹66.20 crore is earmarked for this purpose.**

62. The monthly honorarium of ASHA workers, who are the backbone of the public health sector, has been increased by ₹3,000 with effect from 1 June 2026, raising it from ₹9,000 to ₹12,000. **An allocation of ₹78.40 crore is made for this purpose.**

63. To improve the living standards of noon meal cooks who play a crucial role in the implementation of the school mid-day meal scheme, measures have been taken to increase the wage by

19-06-2026

Revised Budget speech

₹1,000. An allocation of ₹13.30 crore is made for this purpose.

64. In recognition of the services rendered by teachers and ayahs in the pre-primary education sector in the State, their monthly honorarium has been increased by ₹1,000 over the existing rate with effect from 1 June 2026. **An amount of ₹4.72 crore is earmarked for this purpose.**

Think-Tank

65. In accordance with the recommendation contained in the recently published White Paper (Status Report) on the fiscal position of Kerala, the State Planning Board will be reconstituted as a Government “Think Tank”. The Planning Board will play a greater role in monitoring the implementation of priority projects and in acting as a link between civil society organizations and the State Government

19-06-2026

Revised Budget speech

to transform ideas into practical projects.

Agriculture and Allied Sectors

66. Sir, an allocation of ₹1,534.98 crore is provided for the Agriculture and Allied Sectors.
67. The existing support price of rubber under the “ Rubber Production Incentive Scheme” , which was introduced to help the rubber farmers from dwindling prices of rubber will be increased to ₹250 from ₹200 as of now.
68. Steps will be taken to promote fruit farmers in Kerala. Incentives will be provided to producers of export-quality fruits and flowers.
69. Measures will be taken to improve the efficiency of the Agricultural Debt Relief Commission and to return the title deeds of farmers for whom awards have been declared by the Commission.

19-06-2026

Revised Budget speech

70. Steps will be taken to improve the efficiency of paddy procurement and to ensure timely payment of procurement prices to farmers.
71. New coconut procurement centres will be established at the Government level.
72. To ensure strong presence of women in Kerala's agricultural sector and to promote women-led agricultural enterprises and farmers' collectives, a scheme titled "*Krishi Sakhi - Women Farmers Development Programme*" will be implemented.
73. Advanced technologies including Artificial Intelligence (AI), drones and IoT-based agricultural technologies will be entertained to enhance agricultural productivity, ensure efficient utilization of resources and strengthen climate resilience.

19-06-2026

Revised Budget speech

74. Steps will be taken to promote farm tourism in our State.
75. Steps will be taken to ensure fair prices for agricultural produce. A scheme will be formulated to attract youth to agriculture.

Soil and Water Conservation

76. The Government will implement the Kerala Carbon Farming and Soil Credit Framework to promote sustainable agriculture, improve soil quality, strengthen resilience against climate change and create new income opportunities for farmers.

Animal Husbandry

77. An allocation of ₹258.88 crore is made for the Animal Husbandry sector. This includes ₹137.24 crore for the Animal Husbandry Department, ₹29.89 crore for the Kerala Livestock Development Board, ₹8 crore for the Kerala State

19-06-2026

Revised Budget speech

Poultry Development Corporation, ₹5.85 crore for Meat Products of India, ₹19.20 crore for Kerala Feeds, ₹52 crore for the Kerala Veterinary and Animal Sciences University and ₹6.70 crore for the Kerala Co- operative Milk Marketing Federation.

78. As part of the Kerala Chicken Project, a modern poultry processing plant with a capacity to process 1,000 chickens per hour and a pet food factory will be established at Kottukkal in Kollam district.
79. The Government will implement the “ *KEPCO Ash raya*” *scheme* aimed at poverty alleviation, women’ s empowerment and ensuring the financial security of widows and destitute persons; the *School Poultry Club Scheme* to improve the nutritional status of school children and foster interest in poultry farming; the innovative “ *Poultry Rearing*

19-06-2026

Revised Budget speech

in Cages” scheme to increase egg production through women beneficiaries in urban and semi-urban areas and improve nutritional levels among the population including children; and schemes for establishing heifer rearing centres to improve the quality and productivity of livestock.

Dairy Development

80. An allocation of ₹102.88 crore is made for the Dairy Development sector. This includes ₹9 crore for rural dairy extension and agricultural advisory services, ₹21 crore as assistance to dairy co-operative societies, ₹7 crore for strengthening laboratories ensuring the quality of milk and milk products, ₹36.37 crore for strengthening commercial dairy development and milk shed development activities, ₹7 crore for cattle feed subsidy and ₹8.50 crore for fodder production and conservation.

19-06-2026

Revised Budget speech

81. At present, Kerala produces 70 lakh litres of milk per day, whereas the State's requirement is 86 lakh litres per day. The Government aims to increase daily milk production to one crore litres within the next three years and convert surplus milk into value-added products.
82. The Ksheera Santhwanam Scheme will be implemented through the Kerala Dairy Farmers' Welfare Fund Board to ensure the socio-economic security of dairy farmers. Steps will also be taken to develop unified accounting software to simplify, standardize and make transparent the accounting systems of dairy co-operative societies, and to establish a new State Fodder Farm/Model Dairy Unit at Nettukalthery in Thiruvananthapuram district.

Fisheries

83. A total allocation of ₹200.93 crore is made for the Fisheries

19-06-2026

Revised Budget speech

sector, including ₹133.43 crore for the Fisheries Department, ₹34 crore for the Harbour Engineering Department and ₹33.50 crore for the Kerala University of Fisheries and Ocean Studies. In addition to this an amount of ₹ 50 Crore is set apart for the various activities of fisheries department.

84. The kerosene subsidy being provided to fishermen is enhanced to ₹75.
85. Steps will be taken to ensure that the rights over the sea remain with the children of the sea.
86. Measures will be taken to uplift the socially and economically backward sections in the fisheries sector, similar to the support extended to Scheduled Castes and Scheduled Tribes in Kerala. A special housing scheme will be implemented for the fishermen.

19-06-2026

Revised Budget speech

87. Training programmes will be launched to create diversified employment opportunities in fishing communities and to help fishermen identify alternative livelihood options.
88. Necessary assistance will be provided for the formation of self- help groups for women in the fisheries sector to undertake self- employment activities.
89. Land titles (pattayam) will be provided to all coastal residents who do not possess title deeds.
90. Wage assistance will be provided to fishermen on days when they are unable to venture out to sea due to Government- issued warnings.
91. Government support will be extended for hi-tech fish nurseries and ornamental fish farming.
92. Scientific measures, including sea walls, breakwaters and

19-06-2026

Revised Budget speech

beach nourishment, will be undertaken to protect coastal areas.

93. Steps will be taken to rectify the flaws arising from the unscientific construction of the Muthalpozhi Harbour.

Forest & Wildlife Department

94. An amount of ₹243.80 Crore is allocated for the forest and wildlife protection activities.
95. Farmers and other residents in the hilly regions of the State are under constant threat from wild animal attacks. A scientific census of tigers and leopards in Kerala will be conducted and legally permissible measures will be taken for their relocation. The possibilities offered by modern technology will be utilized to mitigate human-wildlife conflict. **An amount of ₹192.20 crore is allocated for this purpose.**

19-06-2026

Revised Budget speech

96. Steps will be taken to deploy additional Rapid Response Teams (RRTs) in areas severely affected by wildlife threat.

Environment

97. An amount of ₹22.02 Crore is allocated for various activities related to environment sector.
98. A “ Zero Tolerance” policy will be implemented as part of effective measures to prevent air, water, land and light pollution.
99. Kerala will be made a completely carbon-neutral State by 2050. Agricultural practices that increase soil carbon and carbon sequestration will be promoted, and a State-level mechanism will be established to enable farmers to claim carbon credits and secure direct financial benefits.

Welfare of Hill Farmers

100. Multi-crop farming practices will be promoted in the hilly

19-06-2026

Revised Budget speech

regions. Necessary legislation will be enacted for this purpose.

101. All issues hindering the distribution of land titles (pattayam) in hilly regions will be resolved in a time-bound manner. Steps will be taken to expedite the disposal of the C.H.R. case before the Hon' ble Supreme Court, matters relating to the 1964 Rules, and the cases before the Hon' ble High Court concerning land title distribution, so as to protect farmers' interests and restore the distribution of title deeds. The Government Order prohibiting construction activities on cardamom patta land will be legally reviewed. Existing constructions on patta land will be regularized unconditionally.

Rural Development

19-06-2026

Revised Budget speech

102. An allocation of ₹2,138.80 crore is made for the Rural Development sector. This includes ₹583.24 crore for rural development programmes, ₹1,136.07 crore for social development and Panchayats, and ₹419.40 crore for special programmes for area development.

Employment Guarantee Scheme

103. The Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme (MGNREGS), implemented by the UPA Government, was a people-oriented programme that greatly benefited ordinary citizens across India. However, the Central Government has effectively weakened the scheme by renaming it as VB-G RAM G and increasing the State's share to 40 per cent. When it functioned as the Mahatma Gandhi Employment Guarantee Scheme, the State's contribution was ₹250 crore. Due to the incorrect policies of the Central Government, this has increased to ₹2,090.96

19-06-2026

Revised Budget speech

crore. An amount of ₹1,422.60 crore has been allocated as the State's contribution in the first phase to ensure the sustained and effective implementation of this people-oriented scheme.

Online Grama Sabha

104. Facilities will be provided for Grama Sabha members who are unable to participate directly in Grama Sabha meetings to attend them online. This will enable people from any part of the world to participate in the Grama Sabha of their native place, express their views and contribute to local development activities. Necessary steps will be taken for this purpose.

Vilangad Package

105. The landslide that occurred in 2024 caused extensive damage to houses, commercial establishments and agricultural activities in Vilangad Village of Nadapuram Constituency in

19-06-2026

Revised Budget speech

Kozhikode district. With the objectives of rebuilding infrastructure, rehabilitating affected families, revitalizing the agricultural sector and creating a model capable of withstanding natural disasters, a comprehensive and sustainable “*Vilangad Package*” is announced for the reconstruction of Vilangad Village. **An allocation of ₹5 crore is made for this purpose.**

106. Under the special packages for the backward districts of Wayanad, Kasaragod and Idukki, development projects focusing on education, healthcare and livelihood opportunities are being implemented. Special emphasis will be given to projects aimed at mitigating human-wildlife conflict. Steps will be taken to expedite the implementation of the packages for Wayanad, Kasaragod and Idukki districts.

19-06-2026

*Revised Budget speech***Financial Assistance for Endosulfan Victims**

107. All eligible benefits will be provided to Endosulfan victims. Steps will be taken for the Government to assume responsibility for affected families.

Co-operation

108. An amount of ₹114.44 crore is allocated for the Co-operation sector.
109. Recently, the credibility of the co-operative sector has suffered among depositors. Measures will be taken to restore confidence in the sector.
110. A scheme will be implemented to restore the confidence of depositors by introducing necessary changes to the Deposit Guarantee Scheme so as to ensure timely repayment of deposits in co-operative societies.
111. The co-operative sector will be made a partner in the supply

19-06-2026

Revised Budget speech

chain management initiatives proposed under the leadership of Supplyco and in renewable energy projects undertaken under the leadership of the Power Department. A scheme titled “ *100% Energy Self-Sufficient Co-operative Societies*” will be implemented to promote the participation of the co-operative sector in the State’ s renewable energy potential.

112. Incentives will be provided for launching projects in the co-operative sector under the PCP (Public Co-operative Partnership) model.

Irrigation and Flood Control

113. An allocation of ₹559.39 crore is made for irrigation, flood control and coastal management. This includes ₹213.39 crore for major and medium irrigation, ₹176.27 crore for minor irrigation, ₹1.50 crore for command area

19-06-2026

Revised Budget speech

development, and ₹168.23 crore for flood control and coastal protection.

114. As part of strengthening water distribution efficiency, the Neyyar Irrigation Project will be improved through enhancement of irrigation infrastructure and repair and maintenance of canal systems.
115. The Irrigation Museum, dam tourism initiatives, canal tourism projects and construction of irrigation guest houses under the Irrigation Department will be developed under the PPP model.

Energy

116. An allocation of ₹1,284.75 crore is made for the Energy sector. Of this, ₹1,218.71 crore is allocated to KSEB through various funding sources for energy sector development, and ₹66.04 crore is allocated for non-conventional and renewable

19-06-2026

Revised Budget speech

energy sources.

Industry

117. The total allocation for the industrial sector is ₹1,115.48 crore. This includes ₹445.51 crore for village and small-scale industries, ₹669.97 crore for small, medium and large-scale industries, ₹8.20 crore for minerals and ₹434.40 crore for information technology. In total, an allocation of ₹1,558.08 crore is made for the Industries and Minerals sector.

Information Technology

118. Cyberpark at Kozhikode will be upgraded to the level of Infopark at Kochi and Technopark at Thiruvananthapuram.

Traditional Industries

119. Traditional industries in the State are facing severe challenges. Government support is essential for traditional industries such as cashew, coir and handloom, which employ a large number of women workers in rural areas.

19-06-2026

Revised Budget speech

120. Income support schemes will be provided to traditional industries to ensure sustainable incomes for workers in this sector.
121. A comprehensive package will be formulated to address the crisis in the cashew industry. Steps will be taken in consultation with banks to implement a one-time settlement scheme for closed factories.
122. Special incentives will be provided to handloom and handicraft industries for creating digital platforms to market their products globally, making modern machinery available and improving working conditions.
123. Special benefits will be introduced for pottery workers in the State who are facing hardships.
124. Government assistance will be provided to increase exports to foreign countries, in order to ensure markets for coir

19-06-2026

Revised Budget speech

products.

125. An allocation of ₹107.64 crore is made for the coir sector and ₹56 crore for the cashew sector.
126. An allocation of ₹10 crore is made as market development assistance for the sale of coir and coir products, representing a 50 per cent matching contribution by the State.
127. An allocation of ₹11 crore is made for a scheme to promote the production, marketing and export of coir products. **An amount of ₹35 crore is allocated as a Price Stabilisation Fund.**

Incubation Centre

128. An incubation centre serves as a platform that helps next-generation entrepreneurs transform innovative ideas into viable business proposals. Its primary objective is to create conditions for emerging entrepreneurs to establish business

19-06-2026

Revised Budget speech

ventures with minimal risk. The incubation centre will provide management training, office facilities and seed capital assistance for start-ups and individual entrepreneurs to develop business enterprises. Steps will be taken to modernize existing incubation centres and strengthen their activities. The incubation centre will function as an instrument for the development of Kerala. **An allocation of ₹10 crore is made for its activities.**

Transport

129. An allocation of ₹1,578.83 crore is made for the Transport sector. This includes ₹77.17 crore for Ports, Lighthouses and Shipping, ₹985.77 crore for Roads and Bridges, ₹179.47 crore for improving road transport facilities, ₹113.59 crore for improving inland water transport and ₹222.83 crore for other transport services.

19-06-2026

Revised Budget speech

130. A Hydrofoil Transport System, capable of high-speed travel with low fuel consumption by moving above the water surface, will be introduced in the State to improve coastal and water transport.

Motor Vehicles Department

131. A comprehensive traffic policy will be formulated to promote safe driving, strengthen enforcement of traffic regulations and ensure the safety of pedestrians. A special scheme will also be formulated to reduce the increasing number of road accidents in the State.
132. The Motor Vehicles Department (MVD) is a technology - driven service delivery department providing essential public services, such as vehicle registration, driving licenses, permits, tax collection, fitness certification and enforcement. Therefore, it is proposed to allocate 30 crore for upgrading

19-06-2026

Revised Budget speech

ICT infrastructure in the department. The proposal will enable faster and more efficient service delivery and transform MVD into a modern, citizen-centric and future-ready department. **An amount of ₹20 crore is allocated for this purpose.**

133. A dedicated tax intelligence and investigation wing will be created to detect tax evasion, prevent revenue leakage, and strengthen compliance.

Tourism

134. **An allocation of ₹325.36 crore is made for the Tourism sector.**
135. Steps will be taken to make tourism a priority sector in Kerala. Measures will be initiated to declare tourism as an industry so that all incentives available to industries may also be extended to the tourism sector.

19-06-2026

Revised Budget speech

136. Necessary amendments to the law will be brought in to enable the use of more land in plantation areas for tourism purposes.
137. Tourism amenity centres and houseboat terminals constructed under the Mega Tourism Circuit Project implemented in Alappuzha district with Central assistance during the UPA Government period will be renovated and put to effective use.
138. A waste treatment plant will be established in Alappuzha for the treatment of houseboat waste and other waste.
139. A Pilgrimage Tourism Circuit Project will be implemented connecting pilgrimage centres such as Arthunkal Basilica, Ambalappuzha Temple, Kakkazham Mosque, Mannarasala, Krishnapuram Palace, Mata Amritanandamayi Math and Ochira Temple.
140. A master plan-based project will be implemented for the

19-06-2026

Revised Budget speech

comprehensive development of Pathiramanal Island Eco-Tourism Centre. In addition, ropeway facilities will be provided for tourists from Muhamma Jetty to the island.

141. The Muziris Tourism Project will be expanded and transformed into India's foremost heritage tourism destination by promoting environmentally sustainable tourism while preserving the ancient monuments in the project area. The project will include a live museum, heritage museums and boat journeys through traditional waterways. **A total allocation of ₹19 crore is made for this project.**

142. A new "Green Marshals" scheme will be introduced on a pilot basis in major tourist destinations including Fort Kochi, Munnar, Kovalam and Alappuzha. Under this scheme, women will be trained and deployed as Green Marshals to promote cleanliness, responsible visitor behaviour and

19-06-2026

Revised Budget speech

environmental awareness.

143. Various schemes will be implemented to develop Kerala's tourism sector in an environmentally sustainable and eco-friendly manner. Greater emphasis will be given to eco-tourism, biodiversity tourism, mangrove tourism, farm tourism, agri-tourism and rural experiential tourism. In addition, community-based tourism hubs and cultural tourism hubs will be established to generate employment while preserving Kerala's unique heritage, food culture and cultural traditions. The "Brand Wayanad" concept will be introduced. Ashtamudi tourism will be promoted. Women-led tourism enterprises, homestays and responsible tourism projects will be expanded across the State. Smart tourism applications, including AI-enabled advanced digital tourism platforms, will be developed.

19-06-2026

*Revised Budget speech***Science Services and Research**

144. **An allocation of ₹205.18 crore is made for Science Services and Research.**
145. Scientific and technological institutions such as JNTBGRI, CWRDM, MBGIPS, NATPAC, the Institute of Advanced Virology, NHRI, KFRI and the Srinivasa Ramanujan Institute will be reorganized in a manner that gives greater emphasis to research activities.

General Education

146. An allocation of ₹1,477.57 crore is made for the General Education sector.
147. An allocation of ₹1,032.28 crore is made for the school education sector to further improve the quality and academic standards of school education.
148. Participation of children in sports and games is essential and

19-06-2026

Revised Budget speech

will be made a part of the school curriculum. An allocation of ₹8 crore is made for improving physical fitness through progressive and sustainable infrastructure and for nurturing future sporting talent.

149. The primary objective of the “ *Menstrual Hygiene Initiative for Empowering Girls*” is to promote and ensure menstrual hygiene among girls. Other objectives of the scheme include ensuring the availability of sanitary napkins to all girls, providing facilities for their safe and environmentally friendly disposal, maintaining clean and hygienic school toilets, creating girl-friendly campuses, generating awareness, conducting workshops and ensuring State and district-level monitoring.

Jawaharlal Nehru Centre for Scientific Temper

19-06-2026

Revised Budget speech

150. A new scheme titled Jawaharlal Nehru Centre for Scientific Temper will be introduced to promote scientific awareness among students and transform Kerala into a global knowledge hub. **An allocation of ₹25 crore is made for this scheme.**

Higher Education

151. Comprehensive reforms will be introduced in Kerala's higher education sector. Along with transforming education into a system that ensures employability, an academic environment that gives importance to research and innovation will be created.
152. Curricula and skill development programmes will be revised in line with changing employment opportunities.
153. A Future Readiness Think Tank will be constituted to anticipate and utilize the opportunities offered by advanced

19-06-2026

Revised Budget speech

technologies including Artificial Intelligence, Quantum Computing and Biotechnology.

154. The “ Semester in Kerala” programme, which provides opportunities for foreign students to study in Kerala, will be revived to strengthen academic tourism.
155. Credit transfer will be implemented among State Universities. This will help ensure student mobility. Education fairs will be organized to showcase Kerala’ s education sector internationally.
156. All leading universities across the world give importance to student diversity. For instance, students from nearly one hundred countries study at Harvard University. JNU is also a reflection of India’ s diversity. Student diversity will be accorded due importance in Kerala’ s campuses.
157. Ragging and campus violence continue to be major issues in

19-06-2026

Revised Budget speech

colleges across the State and act as barriers to student admissions. To prevent ragging in educational institutions in Kerala, the “ Sidharthan Student Distress App” will be introduced, and the “ Sidharthan Anti-Ragging and Student Welfare Act” will be enacted to prevent ragging and ensure student welfare.

158. Bridge programmes and courses will be introduced to help graduates secure employment more quickly.
159. An Academic Council will be constituted to prevent excessive political interference in academic matters.
160. An Ombudsman system will be introduced in colleges to investigate and resolve student grievances.

Technical Education

161. An allocation of ₹232.11 crore is made for Technical Education.

19-06-2026

*Revised Budget speech***Jawaharlal Nehru Scientific City**

162. ₹10 crore is apportioned for establishing the Jawaharlal Nehru Scientific City.

Art and Culture

163. An amount of ₹203.93 crore is earmarked for the Art and Culture sector.
164. Steps will be taken to renovate the historic Thekkinkadu Maidan in Thrissur district. **An amount of ₹10 crore is allocated for this purpose.**
165. Construction of the Sivagiri Pilgrimage Platinum Jubilee Memorial Convention Centre with international standards under the Sivagiri Sree Narayana Dharma Sangham Trust is progressing. Considering the historical significance, humanitarian values and social commitment of the institution, **an allocation of ₹5 crore is made as financial assistance**

19-06-2026

Revised Budget speech

for the construction of the Centre.

Sports and Youth Affairs

166. **An allocation of ₹173.77 crore is made for the Sports and Youth Affairs sector.**
167. Playgrounds in college campuses will be fully utilized and participation in any sporting discipline or NCC will be made mandatory for students. This will help to discourage involvement of students in drug abuse and other undesirable activities. The services of retired coaches will be utilized for sports training.
168. 'Vision 2036' will be implemented to nurture athletes capable of competing in the 2036 Olympic Games. Steps will be taken to identify children with special sporting talent and provide them with intensive training to enable participation in national, international and Olympic competitions.

19-06-2026

Revised Budget speech

Medical Care and Public Health

169. Priority will be accorded to the health sector. An allocation of ₹2,076.02 crore is made for Medical Care and Public Health.
170. Government will intervene to reduce the high out-of-pocket expenditure on healthcare in Kerala.
171. The condition of the Medical Colleges at Kasaragod, Idukki, Wayanad and Manjeri continues to be pathetic. Steps will be taken to improve infrastructure, staffing and equipments in these institutions. The second Medical College in Thiruvananthapuram will be made operational and a new Medical College will be established at Haripad. **An allocation of ₹100 crore is made for these purposes.**
172. The scheme "Reach Kerala" will be introduced to transform Kerala into a destination for health tourism. As part of this initiative, steps will be taken to coordinate the activities

19-06-2026

Revised Budget speech

of the Health, AYUSH, Tourism and other related departments to provide high-quality healthcare services.

173. Selected Medical Colleges will be granted autonomous status and Government will support them to attain AIIMS-level standards in services and academic excellence.
174. A School Health Brigade will be constituted in cooperation with the Education Department to provide students and the younger generation with training and practical knowledge on healthy and hygienic lifestyles.
175. The ‘ Golden Hour Project’ will be implemented to ensure the availability of emergency and trauma care within the shortest possible time through improved coordination among healthcare institutions and a digitized system.
176. Mechanisms will be created to strengthen coordination between the Health Department and the Medical Education

19-06-2026

Revised Budget speech

Department for the effective prevention and management of communicable diseases.

177. A scheme will be introduced to provide financial assistance with annual health check-ups for individuals aged 40 years and above, with the objective of detecting and preventing diseases at an early stage and reducing treatment costs.
178. Hospital Management Committees and Hospital Development Societies will be reformed to improve the efficiency and to ensure that the funds collected are properly utilized for the benefit of patients. Steps will also be taken to prevent excessive political interference in the administration of Government hospitals.
179. The medicine procurement process of KMSCL will be reviewed and measures will be taken to improve its efficiency.

19-06-2026

Revised Budget speech

180. Arrears under the Karunya Arogya Suraksha Scheme will be cleared in a phased manner to ensure the effective functioning of the scheme.
181. Tribal Health Clusters will be initiated to improve healthcare services for people living in tribal areas.
182. Special Coastal Care Units will be established to ensure healthcare services for people residing in coastal regions.
183. In view of the alarming increase in the number of cancer patients in the State, priority will be given to preventive measures. Special schemes will be formulated for this purpose.
184. Mobile testing laboratory facilities will be established in rural areas where laboratory facilities for diagnostic tests are inadequate. In the first phase, 10 laboratories will be established at a cost of ₹2 crore each. **An allocation of ₹20**

19-06-2026

Revised Budget speech

crore is made for this purpose.

185. Availability of medicines for rare diseases, including Spinal Muscular Atrophy (SMA) will be ensured, in the State.

Water Supply and Sanitation

186. An allocation of ₹895.59 crore is made for Water Supply and Sanitation. As many communicable diseases originate from drinking water, new laboratories will be established to ensure the quality of drinking water. College laboratories will also be utilized for this purpose.

Housing

187. Housing sector will be allocated with ₹58.15 crore.

Urban Development

188. An amount of ₹997.88 crore is made for Urban Development under the State Plan.

Information and Public Relations

19-06-2026

Revised Budget speech

189. An amount of ₹36.23 crore is earmarked for the Information and Public Relations sector.

Labour and Labour Welfare

190. An allocation of ₹650.46 crore is made for the Labour and Labour Welfare sector.
191. Steps will be taken to merge welfare boards of a similar nature in order to reduce administrative expenditure and enhance operational efficiency.
192. Special schemes will be formulated for the welfare and advancement of gig workers and online platform workers.
193. Measures will be taken to ensure workplace wellness in professional sectors, including the IT industry.

Scheduled Castes and Scheduled Tribes Welfare

194. An amount of ₹2,979.32 crore, constituting 9.81% of the total State Plan outlay, is allocated to the Scheduled Caste

19-06-2026

Revised Budget speech

Sub Plan (SCSP) for the development of Scheduled Castes. Of this, ₹1,638.02 crore is allocated to the Scheduled Caste Development Department and the remaining ₹1,341.30 crore to local governments. **Additionally, ₹527.68 is allocated to scheduled caste sub-plan.**

195. An amount of ₹859.48 crore, constituting 2.83% of the State Plan outlay, is earmarked for the Tribal Sub Plan (TSP). Of this, ₹657.93 crore is allocated to the Scheduled Tribe Development Department and the remaining ₹201.55 crore to local governments. **Additionally, ₹152.52 is allocated to scheduled tribe sub-plan.**

196. Legislation will be introduced to ensure that funds allocated in the budget for Scheduled Castes and Scheduled Tribes are utilized properly and that schemes are implemented in a time-bound manner.

19-06-2026

Revised Budget speech

197. A new housing scheme will be implemented for Scheduled Castes and Scheduled Tribes.
198. Special recruitment drives will be conducted to ensure adequate representation of Scheduled Castes and Scheduled Tribes in government service.
199. Steps will be taken to ensure the timely disbursement of e-grants to students belonging to Scheduled Caste and Scheduled Tribe communities.

Backward Classes Welfare

200. An allocation of ₹164.16 crore is made to support the education, employment and livelihood of backward classes.

Minority Welfare

201. An amount of ₹77.91 crore is allocated for scholarships, skill development programmes, employment-oriented schemes, the Imbichi Bava Housing Scheme, modernization of the

19-06-2026

Revised Budget speech

Minority Welfare Department, establishment of a Minority Research Institute under the University of Calicut, equity assistance to the Kerala State Minority Development Finance Corporation Ltd., the Margadeepam Pre-Matric Scholarship, self-employment schemes for widows belonging to minority communities, the Chief Minister' s Minority Research Fellowship, and overseas scholarships for minority communities.

Welfare of Forward Communities

202. An allocation of ₹31.29 crore is made for merit scholarships, organization and conduct of coaching classes, interest subsidies for self-employment promotion, skill and entrepreneurship development activities, restoration of deteriorating aghrahams, marriage assistance, operational expenses, capital subsidy for women' s entrepreneurship programmes (dairy sector), capital subsidy for women to

19-06-2026

Revised Budget speech

purchase electric autorickshaws, and capital assistance to the Kerala State Welfare Corporation for Forward Communities.

Disability Welfare

203. Measures will be taken to transform Kerala into a disability-friendly State. Strict action will be taken to ensure barrier-free travel for persons with disabilities. As part of this, the Government will ensure the provision of facilities such as ramps in public places.
204. The Government will create opportunities for persons with disabilities to showcase their artistic talents. Screening mechanisms through Anganwadis will be strengthened for the early identification of learning disabilities and other disabilities.

Social Security and Welfare

205. An amount of ₹590.11 crore is apportioned for the Social

19-06-2026

Revised Budget speech

Security and Welfare sector.

206. The Government will revive schemes that were effectively implemented during the previous UDF period to aid poor patients and vulnerable groups, including Karunya Benevolent Fund, Shruthitharangam, Snehapoorvam, Snehasparsham, Thalolam, Cancer Suraksha, Sneha Santhwanam, Pakal Veedu, Vayomithram, Ashwasakiranam and Sukrutham.
207. Steps will be taken to grant aided status to eligible special schools.
208. Measures will be taken to provide quality insulin to children affected by Type 1 diabetes, insulin pumps to children with brittle diabetes, and Continuous Glucose Monitoring (CGM) sensors to children with exigent circumstances. Government assistance will also be provided for the indigenous

19-06-2026

Revised Budget speech

manufacture of insulin pumps.

209. Appropriate reforms will be introduced in the implementation of the ‘ Mittai scheme’ . Measures will be taken to prevent diversion of funds allocated for the scheme, ensure the services of endocrinologists at Mittai Satellite Centres in all districts, and facilitate the availability of quality medicines.
210. Mental health issues arising from financial, family and health- related causes are increasing significantly in the State. To address this, support of social work professionals will be made available.

Pravasi Welfare

211. Steps will be taken to improve the efficiency of the Pravasi Welfare Fund Board.

Devaswom Development Activities

212. Temples such as Sabarimala, Guruvayur, Kottiyoor and

19-06-2026
Revised Budget speech

Thiruvallam have emerged as major pilgrimage centres. Measures will be taken to develop these temples on the Tirupati model and elevate them as national pilgrimage centres.

213. An amount of ₹5 crore is allocated for the renovation of sacred groves (kavu) and temple ponds associated with temples.
214. An amount of ₹5 crore is allocated towards the annual annuity payable to the Travancore Devaswom Board.
215. Steps will be taken to strengthen the functioning of the Malabar Devaswom Board, grant it greater powers and bring it on par with other Devaswom Boards.
216. Measures will be taken to address the issues faced by employees of the Malabar Devaswom Board and to frame service rules for them as in other Devaswom Boards.

Excise

217. An allocation of ₹ 23.31 crore is made for the functioning of the Excise Department and the implementation of new schemes. A comprehensive plan will be formulated and implemented in coordination with other departments to identify and eliminate the source and distribution chain of narcotics.
218. Anti-drug campaigns will be organized under the Vimukthi Mission to create awareness among students, youth and the general public regarding the harmful effects of substance abuse and alcoholism.
219. A dedicated Chemical Examination Laboratory will be established exclusively for the Excise Department.
220. Infrastructure facilities will be provided to the State Narcotic Control Bureau.

19-06-2026

Revised Budget speech

221. AI-enabled CCTV cameras and X-ray and Gamma-ray scanners will be installed at all check posts to prevent drug trafficking.
222. Drug detection kits capable of identifying all types of narcotic substances, including new-generation synthetic drugs, will be made available in all Excise offices.
223. By taking Chettikulangara and Bharanikkavu panchayat from Mavelikkara Range, pathiyoor panchayat from Kayamkulam range and Vallikkunnu panchayat from Nooranadu range a new model Range Office will be established at Chettikulangara or Bharanickavu.

Governance

224. Measures will be taken to transform the State Secretariat into one of the best in the country. Steps will be initiated to evaluate the performance of officials and improve service

19-06-2026

Revised Budget speech

delivery. Administrative reforms, including reduction of hierarchical layers for faster file movement, will be implemented.

225. Cabinet decisions will be made available within the prescribed time and will be published promptly on the official website.

Police Department

226. A zero-tolerance approach will be adopted towards crimes against children. Confidential toll-free helplines and portal will be established for reporting such incidents. The Kerala Police will strengthen anti-drug operations through ANTF, DANSAF and SOG mechanisms. Drug-free campuses, dark-web monitoring, financial fraud investigations and awareness programmes will be implemented in collaboration with educational institutions, local self-government institutions and

19-06-2026

Revised Budget speech

PTAs.

227. Measures will be taken to appoint more women as Station House Officers in police stations. Strong and stringent legal action will be initiated against officials who suppress cases involving crimes against women and children, as well as against individuals who abuse women through social media platforms. Safe travel for women will be ensured, and night-time police patrolling in major towns will be intensified.
228. **An allocation of ₹10 crore is provided for Operation Toofan**, a State Government initiative aimed at eradicating drug mafias by implementing a special task action protocol to reduce drug availability and strengthen preventive systems in schools and colleges.
229. A scheme titled ‘ Makalkkoppam’ will be implemented to prevent crimes against women.

19-06-2026

Revised Budget speech

230. New police stations will be established at Pattazhi and Edappal.

Prisons Department

231. Various projects will be implemented under the schemes “Prison Modernisation” and “Prisoners’ Welfare” with the objectives of infrastructure development, strengthening of security, and prisoner rehabilitation. To reduce overcrowding in prisons, the construction and development of prisons at Mannarkkad, Taliparamba, Pathanamthitta and other locations will be undertaken on a priority basis.

Fire and Rescue Services Department

232. Priority will be given to the modernization and strengthening of emergency response systems, including the establishment of fire and rescue stations in various Legislative Assembly constituencies, operationalization of new stations in Wayanad

19-06-2026

Revised Budget speech

district and deployment of emergency rescue teams along National Highway 66.

Judiciary

233. To improve the efficiency transparency and service delivery of Judicial system, modernization, digital transformation and infrastructure development will be done on a priority basis. ICT facilities will be provided to the High Court and district judiciary, and priority will be given to digitizing judicial and administrative records in court complexes across the State. An Arbitration Court will be established in Kochi.

Survey and Land Records

234. An allocation of ₹17.50 crore is made for various activities of the Survey Department.

Revenue

19-06-2026

Revised Budget speech

235. An amount of ₹76.70 crore is earmarked for the Revenue Department. To support regional spatial governance activities in the State, the Kerala State Remote Sensing and Environment Centre (KSREC) will develop Kerala Geo-Spatial Governance Platform (K-GIS) on par with international standards. A Drone Lab Centre will also be established for the collection and processing of high-resolution data and DEM data required for disaster management activities in the State.
236. A commission will be constituted for studying the requirements of forming new districts and taluks.

Kerala Administrative Tribunal

237. An allocation of ₹24.01 lakh is made for the various activities of the Kerala Administrative Tribunal.

Department of Economics and Statistics

19-06-2026

Revised Budget speech

238. An allocation of ₹6.31 crore is made for the functioning of the Department of Economics and Statistics.
239. The State Academy on Statistical Administration (SASA) will be renamed as the “ Mahalanobis National Statistical Research Academy” and developed into a data hub of world class standard.

Mission Geo Keralam

240. In this new era of data driven governance, just as physical infrastructure facilities are important, spatial intelligence has also become equally essential. Accordingly the government aims to transform KSREC into the state’ s primary geo spatial governance in institution and establish an integrated Kerala Geospatial intelligence platform (KGIS).
241. Kerala will become one of the first state’ s in India to mainstream spatial governance in public administration by

19-06-2026

Revised Budget speech

make use of Artificial Intelligence, real-time analytics and advanced geospatial technologies. To achieve these objectives, KSREC will be reorganized and a corpus fund will be created.

Treasury Department

242. An allocation of ₹20 crore is made for various activities of the Treasury Department.

Kerala Financial Corporation (KFC)

243. To further strengthen entrepreneurship and promote the growth of small and medium enterprises (MSMEs), the Chief Minister's Entrepreneurship Development Programme (CMEDP), a flagship scheme of KFC, will be strengthened. The scheme aims to support about 400 new MSME's in Five Years. Under this scheme, Entrepreneurs will be

19-06-2026

Revised Budget speech

provided with loans at low interest rate of 6%. The Government will provide 3% interest subvention for the first 5 years. To ensure greater participation in starting enterprises, steps will be taken to increase the upper age limit of applicants under CMEDP from 50 to 60 years and to increase the maximum loan amount from the existing ₹2 crore to ₹5 crore. Through this, the entrepreneurs will be able to start and expand their business, create employment opportunities and contribute to the economic growth of the State.

Registration Department

244. An allocation of ₹27.70 crore is made for the Registration Department.
245. Fair value constitutes the foundation for the levy and collection of stamp duty and registration fee on property transactions and, therefore, has a direct bearing on State

19-06-2026

Revised Budget speech

revenue. It is, however, observed that the existing fair value structure does not accurately reflect prevailing market conditions in several parts of the State. In some areas, the notified fair value is significantly higher than the actual market value of land, while in others it remains substantially lower than prevailing market rates. To address these disparities and to ensure a fair, transparent and scientific valuation framework, Government proposes to undertake a comprehensive, technology-enabled and data- driven revision of land fair values across the State.

246. A large number of appeals relating to fair value determination in 2010 under Section 28A of Kerala Stamp Act 1959 are pending disposal. Special measures, including dedicated adalats, will be undertaken to ensure that all pending appeals are disposed of by 31 October 2026.

19-06-2026

Revised Budget speech

247. To promote paperless transactions and improve ease of doing business, Government will expand digital stamping facilities for documents that are not compulsorily registerable under the Registration Act, 1908. This will enable seamless online payment of stamp duty and contribute to higher revenue mobilization for the State.
248. To ensure that the stamp duty for insurance taken from Kerala is realised within the State, the e-stamping facility will be extended to private insurance companies. The existing e-stamping facility available for banking institutions will be extended to Non-Banking Financial Companies enabling online payment of stamp duty.
249. Under the Kerala Stamp Act, 1959, where the deficit stamp duty determined in an undervaluation case remains unpaid even after the issuance of the final order and exhaustion of all

19-06-2026

Revised Budget speech

appellate remedies, such outstanding amount shall be treated as a charge on the property covered by the instrument. This will facilitate the effective recovery of Government dues while ensuring greater transparency in property transactions by enabling prospective purchasers to be aware of such liabilities before entering into transactions.

250. To improve public access to stamp papers for medium-value transactions, and enhance the efficiency of stamp paper distribution, the existing ceiling for sale of stamp papers through licensed stamp vendors will be increased from ₹1 lakh to ₹3 lakhs.

Public Works Department

251. **An amount of ₹5,952.29 Crore is set apart for Public Works Department.**
252. A new legal framework will be introduced to improve the

19-06-2026

Revised Budget speech

efficiency of works carried out through the Public Works Department (PWD). The existing PWD Manual will be revised.

253. A new Road Architecture Wing will be established to upgrade and modernize roads, bypasses, and junctions in Kerala to international standards. Over the next five years, all PWD roads in Kerala will be upgraded in phases to BM & BC standards. An AI-based road inspection system, similar to those used in foreign countries, will also be implemented.

Food & Civil supplies Department

254. The operations of institutions such as Supplyco and HortiCorp will be coordinated to address deficiencies in the supply chain. These agencies will be made self-sufficient. Essential commodities will be procured and stored under a supply chain management model, and modern storage facilities will

19-06-2026

Revised Budget speech

be established to make Supplyco self-reliant. Steps will also be taken to recover arrears due to Supplyco from the Central Government.

Other major projects

255. Necessary steps will be taken for the construction of the Punchakkolli Bridge across the Punnappuzha River, benefiting hundreds of residents of the Punchakkolli-Alakkal tribal settlement. An amount of ₹1 crore is allocated for this purpose.
256. An amount of ₹1 crore is allocated for the construction of its own building for Government College, Nilambur.
257. Steps will be taken for the construction of the Pathanapuram Town Ring Road. An amount of ₹1 crore is allocated for this purpose.
258. An amount of ₹1 crore is allocated for establishing the

19-06-2026

Revised Budget speech

Aranmula Kannadi Exclusive Exhibition Centre and Training Centre.

259. Necessary steps will be taken for the construction of the Poonthura Fishing Harbour, a long-term demand of the fishermen community in Poonthura, and for the construction of the Poonthura- Idayar Bridge.
260. An amount of ₹1 crore is allocated for conducting a feasibility study for the construction of an elevated highway from Kohinoor on NH-66 to Kozhikode Airport.
261. Steps will be taken to establish fire stations at Chelari in Vallikkunnu Constituency and Sreekandapuram in Irikkur Constituency.
262. An amount of ₹4 crore is allocated for establishing of Revenue Tower in Karunagappally and Chalakudy, Mini Civil Station in Manjeswaram Taluk and construction of

19-06-2026

Revised Budget speech

Vadakara Taluk Office building.

263. An amount of ₹1 crore is allocated for infrastructure development of the Edakulangara Industrial Park.
264. Works of the Kottayam Skywalk project will be resumed.
265. For initial steps to be taken an amount of ₹2 crore is allocated for a Government Arts and Science College in Sulthan Bathery Constituency.
266. An amount of ₹1 crore is allocated for the initial steps of the construction of the Goshree- Bolgatty Parallel Bridge, land acquisition and construction of the Goshree- Mamangalam Road, and ₹1 crore for taking initial steps of the construction of the Ottapalam Court Complex.
267. An amount of ₹3 crore is allocated for the construction of Ponnani Coastal Protection Wall. The balance amount

19-06-2026

Revised Budget speech

required for this construction will be received from institutions including NABARD.

268. ₹5 crore will be provided for the initial phase of construction of ROB at Vaniyambalam, Wayanad.
269. To preserve the memory of Saint Chavara, an amount of ₹1 crore is allocated for the continuation of construction works relating to the 175-year-old room, the monastery building, and the historical and cultural museum at the Koonammavu St. Philomina' s & St. Chavara Pilgrimage Centre.
270. The grant of ₹10,000 provided to the 52 ' Palliodams' , the main organizers of the famous Aranmula Boat Race is increased to ₹15,000.
271. Malabar - Thindis Cultural Biennale centered at Ponnani

19-06-2026

Revised Budget speech

will be organized.

272. For the initial works, an amount of ₹2 crore is allocated under the Wayanad Package for the construction of the Mysuru- Nanjangud Road (Nilambur Road).
273. An amount of ₹1 crore is provided as grant to establish a cultural centre and museum in memory of artist Namboothiri with the assistance of the Namboothiri Trust.
274. An amount of ₹1 crore is provided for construction of a memorial for the late actor Salim Kumar in Ernakulam.
275. An amount of ₹1 crore will be provided for initial expenses for establishing a music academy in the name of the renowned ghazal singer Umbayi.
276. Steps will be taken to construct an international stadium at Chelad in Kothamangalam Constituency.

19-06-2026

Revised Budget speech

277. An amount of ₹5 crore is allocated for initial expenses of upgrading Malappuram Taluk Hospital into a Super-Speciality General Hospital and constructing the buildings, and ₹10 crore to meet the initial expenses of establishing a modern Cancer Centre in Malappuram.
278. An amount of ₹10 crore is allocated for the modernization of Ernakulam Medical College.
279. An amount of ₹5 crore is allocated for the initial expenses of construction of a Skyway and Urban Park at Chinnakada, Kollam.
280. Steps will be taken for the renovation of the Koottayi Regulator- cum-Bridge. An amount of ₹5 crore is allocated for this purpose.
281. An amount of ₹1 Crore is provided for a statue and cultural centre dedicated to Sree Narayana Guru in Delhi.

19-06-2026

Revised Budget speech

282. The Government will provide financial assistance for various welfare activities implemented by the Kerala Union of Working Journalists (KUWJ).
283. Steps will be taken to enhance the Non-Journalist Pension.
284. Steps will be taken to construct the Panampilly Govinda Menon Memorial at Chalakudy. For this purpose ₹1 crore is allocated.
285. As part of the 150th birth anniversary celebrations of Mahakavi Ulloor S. Parameswara Iyer, a special financial assistance of ₹25 lakh is provided to the Ulloor Memorial Library and Research Institute.
286. An amount of ₹10 crore is allocated for completing the first phase of land acquisition for the Oradam Bridge-Manathumangalam Bypass Road project in Perinthalmanna Constituency.

19-06-2026

Revised Budget speech

287. An amount of ₹5 crore is allocated for the eco-friendly dynamic lighting project in Athirappally.
288. An additional amount of ₹5 crore is allocated for repair and maintenance works under the Periyar Valley Irrigation Project.
289. A District Collector's Fund will be constituted for providing each District Collector with an annual corpus fund of ₹50 lakh for emergency situations and for other important projects. An amount of ₹7 crore is allocated for this purpose. Detailed guidelines regarding its utilization will be issued.
290. An amount of ₹100 crore is allocated for the Balaramapuram- Navayikulam Ring Road Project.
291. An amount of ₹2 crore is allocated for the Chalissery Community Health Centre (CHC) building.
292. An amount of ₹50 lakh is allocated for the K. R. Narayanan

19-06-2026

*Revised Budget speech***Civil Service Academy in Thrithala Constituency.**

293. An amount of ₹1 crore is allocated to the R. Shankar Foundation of Kerala for the construction of a memorial building for the late former Chief Minister R.Sankar in Pattom.

Goods and Services Tax Department

294. To strengthen the State Goods and Services Tax Department, monitoring and return scrutiny will be made more efficient by leveraging technology and AI-based data analytics. Special emphasis will be given for the recovery of arrears under the pre- GST laws. A sector-based audit system will be implemented, with priority given to the services sector. Pending appeals will be disposed off expeditiously. Areas with untapped tax potential will be identified, and intelligence and enforcement activities will be strengthened, along with

19-06-2026

Revised Budget speech

enhanced data sharing with other financial and regulatory agencies.

295. A Data-Driven Decision Support System will be implemented, leveraging modern IT infrastructure and Artificial Intelligence tools tailored to the requirements of the Department. For this purpose, an amount of ₹30 Crore will be allocated.

Lotteries Department

296. Sir, to transform the Lotteries Department, the Government will undertake a comprehensive redevelopment of the official State Lotteries website alongside the introduction of Electronic Point of Sale (E-POS) machines to facilitate cashless agent transactions. Operational efficiency will be improved by overhauling the core sales module to allow online ticket requests and automated invoicing via the Agent

19-06-2026

Revised Budget speech

Portal. To support evidence-based governance, a modern data analytics platform will be deployed to monitor sales and inventory trends. Finally, a newly constituted Social Media Committee will spearhead digital outreach and promote responsible lottery participation.

Establishment Matters

297. Dearness Allowance of Government employees and Dearness Relief of pensioners shall be paid without any hindrance.
298. Appropriate decision will be taken in the case of Leave Surrender.
299. Government Employees Health Insurance Scheme, 'Medisep', shall be comprehensively revamped.
300. There is ambiguity in the Assured Pension Scheme announced by the previous Government. Therefore, after reviewing it, the existing NPS scheme shall be revamped.

19-06-2026

*Revised Budget speech***Part - IV****Resource Mobilisation****Goods and Services Tax Department****Flood Cess Arrears Settlement Scheme, 2026**

301. To mobilize additional resources required by the State in the wake of natural disasters, a one percent Flood Cess was levied on GST applicable in Business-to-Customer (B2C) supplies during the period from 1st August 2019 to 31st July 2021. Although the levy period of Flood Cess has ended, substantial arrears in this regard are still outstanding.
302. The amnesty schemes introduced earlier for this category were of short duration. Considering the demand from taxpayers for an opportunity to settle such arrears and with a view to providing relief to the business community, the Government announces the ‘ Flood Cess Arrears Settlement Scheme, 2026’ .

19-06-2026

Revised Budget speech

303. The taxpayers covered by the scheme will be granted a complete waiver of interest and penalty associated with Flood Cess arrears, provided they remit the entire outstanding principal amount of Flood Cess.
304. The last date for settlement of arrears under this scheme shall be 31st March 2027.

Small arrear waiver scheme, 2026

305. A substantial number of arrears continue to remain outstanding under various tax laws that existed before the introduction of the GST. Many of these arrears are long pending and involve relatively small amounts.
306. Therefore, in respect of assessment orders up to the financial year 2017- 18 under the pre-GST tax laws namely The Kerala Surcharge on Taxes Act, The Kerala General Sales Tax Act, The Kerala Tax on Luxuries Act, The Kerala

19-06-2026

Revised Budget speech

Agricultural Income Tax Act, The Kerala Value Added Tax Act, and The Central Sales Tax Act, all arrears involving tax amounts above ₹50,000/- but not exceeding ₹2,00,000/-, shall be fully waived, along with the related interest and penalty. However, this benefit shall not apply to arrears relating to the sale of liquor under the Kerala General Sales Tax Act, 1963. This benefit shall be applicable only for the arrears of tax involved in the assessment orders issued on or before 31st March 2027.

Sales Tax rate of Low Strength Alcohol under KGST Act, 1963

307. Based on the Abkari Policy for 2022- 23, to permit the sale of low-alcohol beverages in the State, amendments to the Foreign Liquor Rules had been notified during the tenure of the previous Government. Under the said amendment,

19-06-2026

Revised Budget speech

alcoholic products with an alcohol strength ranging from 0.5% v/v to 20% v/v, excluding beer and wine, were classified as ‘ Low Alcoholic Beverage’ .

308. In order to bring clarity to the tax structure applicable to products falling under this category, it is necessary to prescribe an appropriate tax rate under the Kerala General Sales Tax Act.

309. Accordingly, a sales tax rate of 120% is decided to be fixed for such products having a strength of alcohol from 0.5% v/v up to 10% v/v, and a sales tax rate of 175% is decided for products having alcohol strength above 10% v/v and up to 20% v/v.

State Goods and Services Tax Act

310. In line with the amendments introduced to the Central Goods

19-06-2026

Revised Budget speech

and Services Tax Act, 2017 through the Union Finance Act, 2026, based on the recommendations of the GST Council, corresponding amendments will be made to the Kerala State Goods and Services Tax Act, 2017.

Motor Vehicles Department

311. To support the public transport sector, a 50 percent concession on quarterly tax is given to stage carriage buses.
312. Quarterly taxes on all India tourist permit (AITP) buses are being reduced to encourage more all India tourist permit buses to register in Kerala and to increase inter-state travel facilities.

AITP	Existing Tax Rate	Revised Tax Rate
Per seat	2000	900
Per Sleeper	3000	1500

The current quarterly tax rate of ₹2,000/- per seat is being

19-06-2026

Revised Budget speech

reduced to ₹900/- and the current rate of ₹3,000/- per sleeper is being reduced to ₹1,500/-.

313. Tax slabs for trailer vehicles are being unified and revised to attract more trailer vehicle registrations in Kerala.

Gross Vehicle Weight of Trailer	Existing Quarterly MV Tax	Revised Quarterly MV Tax
15,000 kg to 20,000 Kg	₹2,550+₹130 Per 250 kg excess	₹2,550 + ₹130 per 250 kg excess
Above 20,000 kg	₹5,150 + ₹250 per 250 kg excess	

The additional tax slab imposed on trailer vehicles weighing more than 20 tons has been removed, and the tax rate has been reduced to the rate applicable to vehicles weighing more than 15 tons.

314. Electric vehicle tax structure has been reviewed and is revised as below.

19-06-2026

Revised Budget speech

ELECTRIC VEHICLE PRICE	EXISTING TAX	REVISED TAX
Up to ₹10 lakh	5%	3%
₹10- 15 lakh	5%	5%
₹15- 20 lakh	8%	5%
₹20- 30 lakh	10%	10%
₹30- 40 lakh	10%	10%
Above ₹40 lakh	10%	15%

Road tax on electric vehicles priced up to ₹10 lakh has been reduced from the current 5% to 3%. Road tax on electric vehicles priced between ₹15 lakh and ₹20 lakh has been reduced from the current 8% to 5%. Road tax on electric vehicles priced above ₹40 lakh has been increased from the current 10% to 15%. Other tax rates remain unchanged.

315. It is decided to enhance motor vehicle tax concession for differently-abled persons by increasing the eligible vehicle value limit from the existing rupees seven lakh to rupees fifteen lakh.

19-06-2026

Revised Budget speech

316. The e-challan Amnesty scheme is announced to provide an opportunity to citizens to settle pending challans by paying 50% of the challan amount.

Registration Department

317. The accumulation of 1,46,355 undervaluation cases involving approximately ₹703 crore in deficit stamp duty dues during the period 1986- 2023 underscores the urgent need for structural reforms in the undervaluation adjudication and recovery framework. To provide relief to the general public and to improve revenue mobilisation, Government proposes to introduce a One-Time Settlement Scheme with appropriate concessions for the disposal of such cases.

318. As a one-time measure, to bring closure to long-pending small- value liabilities, Government proposes to waive the additional stamp duty payable in cases relating to the period

19-06-2026

Revised Budget speech

up to 31st March 2010 where the amount determined in the final order is below ₹10,000. This measure will enable Government to focus on higher-value revenue recovery cases.

319. To promote environment-friendly construction, the existing 4% concessional stamp duty available for eligible flats and apartments will be extended to Kerala Real Estate Regulatory Authority (K-RERA) registered villas complying with the prescribed standards.
320. If the deficit stamp duty determined in an undervaluation case remains unpaid, after the exhaustion of all appellate remedies available under the Kerala Stamp Act, 1959, within sixty days from the date of the final order, an interest at the rate of 1 per cent per month (12 per cent per annum) shall be payable on the outstanding amount until the date of actual payment.

PART V

19-06-2026

Revised Budget speech

CONCLUSION

321. Sir, development is not merely the development of infrastructure facilities. The view of this Government is that it should also include care for the people and welfare activities for them.
322. The aim of this Government is to build a data-driven administrative system which will help accelerate implementation of schemes and programmes and take the results of development to all Keralites, while keeping the people close to its heart.
323. Governance will be dynamic and energetic, based on technology as well as social justice, which ensures care and assistance to the marginalised and the vulnerable.
324. By ensuring cooperation and unity among all sections of the people, with the support of the people of Kerala and the

19-06-2026

Revised Budget speech

cooperation of this August House, and by providing Governance with Empathy, let us together create a “ Puthuyuga Vikasitha Keralam” which the future generation can inherit with pride and confidence.

325. Sir, in the world-famous speech, “ Tryst with Destiny” , Pandit Jawaharlal Nehru dreamed of a modern, equitable and prosperous country. Let us keep these words in our hearts:

326. *“ The future beckons us. Whither do we go and what shall be our endeavour? To bring freedom and opportunity to the common man, to the peasants and workers of India; to fight and end poverty and ignorance and disease; to build up a prosperous, democratic and progressive nation, and to create social, political and economic institutions which will ensure justice and fullness of life to every man and woman.”*

327. Sir, I am now presenting the summarised form of the Revised

19-06-2026

*Revised Budget speech***Budget Estimates for 2026- 27.****Revised Budget Estimate for 2026- 27***(Rs. in crore)*

Item	Amount
Revenue Receipts	1,69,646.37
Revenue Expenditure	2,05,001.67
Revenue Deficit	(-) 35,355.30
Capital Expenditure (Net)	(-) 19,651.41
Loans & Advances (Net)	(-) 1,398.65
Public Debt (Net)	52,364.13
Public Account (Net)	4,000.00
Overall Deficit	(-) 41.23
Opening Balance at the beginning of the year	(-) 382.45
Closing Balance at the end of the year	(-) 423.68
Additional Expenditure announced	(-) 1,080.95
Cumulative Deficit at the end of the year	(-) 1,504.63

Sir,

I am placing the revised Budget 2026- 27 for the approval of the August House.

248

Uncorrected/Not for publication

19-06-2026

Revised Budget speech

Jai Hind

***